

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΕΤΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ 2015-2016

Εγκριμένοι από το 34ο Συνέδριο της FIVB 2014

Προσωρινή έκδοση στα ελληνικά - Σεπτέμβριος 2015

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

Το βόλεϊ είναι ένα άθλημα που παίζεται από δύο ομάδες σε έναν αγωνιστικό χώρο που χωρίζεται στα δύο από έναν φιλέ. Υπάρχουν διαφορετικές εκδοχές του αθλήματος προσαρμοσμένες σε ειδικές καταστάσεις, με σκοπό να προσφέρουν την ευχαρίστηση του αθλήματος σε όλους.

Ο σκοπός του παιχνιδιού είναι να σταλεί η μπάλα πάνω από το φιλέ, για να χτυπήσει στο δάπεδο του γηπέδου των αντιπάλων και να εμποδιστεί η αντίστοιχη προσπάθεια των αντιπάλων. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της τρία χτυπήματα (συν την επαφή στο μπλοκ) για να επιστρέψει την μπάλα.

Η μπάλα τίθεται εντός παιδιάς με το σερβίς: χτύπημα της μπάλας από τον παίκτη που σερβίρει πάνω από το φιλέ και με κατεύθυνση προς τους αντιπάλους. Η φάση συνεχίζεται, μέχρι η μπάλα να χτυπήσει στο δάπεδο του γηπέδου των αντιπάλων, να πάει “έξω” ή μια ομάδα να αποτύχει να την επιστρέψει σωστά.

Στο βόλεϊ, η ομάδα που κερδίζει τη φάση, κερδίζει έναν πόντο (Σύστημα Συνεχούς Καταγραφής Πόντων). Όταν η ομάδα που έχει την υποδοχή, κερδίζει τη φάση, κερδίζει έναν πόντο και το δικαίωμα να σερβίρει και οι παίκτες της περιστρέφονται κατά μία θέση σύμφωνα με τη φορά των δεικτών του ρολογιού.

ΜΕΡΟΣ 1: ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το βόλεϊ είναι ένα από τα πιο επιτυχημένα, δημοφιλή, ανταγωνιστικά και διασκεδαστικά αθλήματα στον κόσμο. Είναι **γρήγορο, συναρπαστικό** και η δράση είναι **εκρηκτική**. Το βόλεϊ αποτελείται από αρκετά σημαντικά αλληλοεπικαλυπτόμενα στοιχεία, των οποίων οι **αλληλεπιδράσεις** το καθιστούν μοναδικό ανάμεσα στα αθλήματα.

Τα τελευταία χρόνια η FIVB έκανε μεγάλες αλλαγές, για να προσαρμόσει το παιχνίδι στο σύγχρονο κοινό.

Αυτό το κείμενο απευθύνεται στο ευρύτερο κοινό του βόλεϊ – παίκτες, προπονητές, διαιτητές, θεατές, σχολιαστές – για τους εξής λόγους:

- η καλύτερη κατανόηση των κανονισμών συνεπάγεται καλύτερης ποιότητας παιχνίδι – οι προπονητές μπορούν να σχεδιάσουν καλύτερα τη δομή της ομάδας και την τακτική, δίνοντας στους παίκτες την πλήρη δυνατότητα να επιδείξουν τις δεξιότητές τους,
- η κατανόηση της συσχέτισης ανάμεσα στους κανονισμούς επιτρέπει στους διαιτητές να λαμβάνουν καλύτερες αποφάσεις.

Η εισαγωγή αυτή κατ' αρχήν εστιάζεται στο βόλεϊ ως ανταγωνιστικό άθλημα, πριν να τεθούν και να εντοπιστούν τα κύρια ποιοτικά χαρακτηριστικά που απαιτούνται για επιτυχημένη διαιτησία.

ΤΟ ΒΟΛΕΪ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΑΘΛΗΜΑ

Ο συναγωνισμός εμφανίζει κρυμμένες δυνατότητες. Δίνει τη δυνατότητα να αναδειχθεί ό,τι καλύτερο από πλευράς ικανότητας, πνεύματος, δημιουργικότητας και αισθητικής. Οι κανονισμοί είναι δομημένοι έτσι, ώστε να επιτρέπουν να εμφανιστούν **όλες** αυτές οι αρετές. Με ελάχιστες εξαιρέσεις το βόλεϊ επιτρέπει σε όλους τους παίκτες να ενεργούν τόσο στο φιλέ (στην επίθεση), όσο και στο πίσω μέρος του αγωνιστικού χώρου (στην άμυνα ή στο σερβίς).

Ο William Morgan, ο άνθρωπος που επινόησε το άθλημα, ακόμα θα το αναγνώριζε, γιατί το βόλεϊ έχει διατηρήσει ορισμένα διακριτά και ουσιαστικά στοιχεία με την πάροδο των χρόνων. Μερικά από αυτά τα μοιράζεται και με άλλα αθλήματα, στα οποία υπάρχει φιλέ, μπάλα ή ρακέτα. Τα στοιχεία αυτά είναι:

- το σερβίς,
- η περιστροφή (η εναλλαγή στο σερβίς),
- η επίθεση,
- η άμυνα.

Το βόλεϊ είναι, όμως, το μοναδικό ανάμεσα στα αθλήματα που παίζονται στο φιλέ που δίνει έμφαση στο να μένει η μπάλα διαρκώς ψηλά – μια ιπτάμενη μπάλα – και που επιτρέπει σε κάθε ομάδα οι συμπαίκτες να αλλάζουν μέχρι τρεις πάσες μεταξύ τους, προτού επιστρέψουν την μπάλα στους αντιπάλους.

Η εισαγωγή ενός εξειδικευμένου αμυντικού παίκτη – του Λίμπερο – έδωσε ώθηση στο άθλημα σε ό,τι αφορά στη διάρκεια των φάσεων και στο παιχνίδι με πολλές φάσεις. Οι τροποποιήσεις στον κανονισμό του σερβίς έχουν μετατρέψει την ενέργεια του σερβίς από απλό ξεκίνημα της φάσης σε επιθετικό όπλο.

Η έννοια της περιστροφής παραμένει, για να δίνει ευκαιρίες στους πολυτάλαντους αθλητές. Οι κανονισμοί σχετικά με τις θέσεις των παικτών πρέπει να επιτρέπουν στις ομάδες να έχουν ευελιξία και να δημιουργούν ενδιαφέρουσες εξελίξεις στην τακτική.

Οι αγωνιζόμενοι χρησιμοποιούν αυτό το πλαίσιο, για να συναγωνιστούν σε τεχνική, τακτική και δύναμη. Αυτό το πλαίσιο επίσης επιτρέπει στους παίκτες ελευθερία έκφρασης, για να προκαλέσουν ενθουσιασμό στους φιλάθλους και τους τηλεθεατές.

Και η εικόνα του βόλεϊ διαρκώς βελτιώνεται.

Ο ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η ουσία του να είναι κάποιος καλός διαιτητής έγκειται σε δύο στοιχεία, τη δικαιοσύνη και τη συνέπεια:

- το να **είναι** δίκαιος με όλους τους συμμετέχοντες,
- το να **θεωρείται** δίκαιος από τους θεατές.

Αυτό απαιτεί τεράστια εμπιστοσύνη – πρέπει όλοι να εμπιστεύονται τον διαιτητή, για να δώσει στους παίκτες την ευκαιρία να ψυχαγωγήσουν τους θεατές:

- με το να είναι **ακριβής στην κρίση** του,
- **με το να κατανοεί το γιατί γράφτηκε ο κανονισμός,**
- με το να είναι **αποτελεσματικός οργανωτής,**
- με το να επιτρέπει να κυλήσει ο αγώνας και να τον **κατευθύνει** μέχρι το τέλος,
- με το να είναι **παιδαγωγός** – να χρησιμοποιεί τους κανόνες για να τιμωρήσει την αδικία ή να συνετίσει την αγένεια,
- με το να **προάγει** το άθλημα – δηλαδή να **επιτρέπει να αναδειχθούν τα θεαματικά στοιχεία** του παιχνιδιού και οι καλύτεροι παίκτες να κάνουν αυτό που μπορούν καλύτερα: να **ψυχαγωγήσουν** το κοινό.

Τέλος, μπορούμε να πούμε ότι ένας καλός διαιτητής θα χρησιμοποιήσει τους κανονισμούς, για να καταστήσει τον αγώνα μια συναρπαστική εμπειρία για **όλους** τους συμμετέχοντες.

Σε όσους έχουν διαβάσει μέχρι εδώ: δείτε τους κανονισμούς που ακολουθούν ως το τρέχον στάδιο ανάπτυξης ενός σπουδαίου αθλήματος, αλλά κρατήστε στο μυαλό σας για ποιο λόγο αυτές οι λίγες παράγραφοι που προηγήθηκαν μπορεί να έχουν μεγάλη σημασία για σας, ανάλογα με τη θέση σας στο άθλημα.

Ασχοληθείτε ενεργά!
Κρατήστε την μπάλα ψηλά!

ΜΕΡΟΣ 2, ΤΜΗΜΑ 1: ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

1. ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ο αγωνιστικός χώρος περιλαμβάνει τον κυρίως αγωνιστικό χώρο και την ελεύθερη ζώνη. Πρέπει να είναι ορθογώνιος και συμμετρικός.

1.1 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Ο κυρίως αγωνιστικός χώρος είναι ένα ορθογώνιο παραλληλόγραμμο με διαστάσεις 18 x 9 μ., και περιβάλλεται από μια ελεύθερη ζώνη με πλάτος 3 μ. τουλάχιστον προς όλες τις πλευρές.

Το ελεύθερο αγωνιστικό διάστημα είναι το διάστημα πάνω από τον αγωνιστικό χώρο, το οποίο είναι ελεύθερο από οποιοδήποτε εμπόδιο. Το ελεύθερο αυτό διάστημα πρέπει να έχει τουλάχιστον 7 μ. ύψος από την επιφάνεια του αγωνιστικού χώρου.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, η ελεύθερη ζώνη πρέπει να είναι τουλάχιστον 5 μ. από τις πλάγιες γραμμές και 6,5 μ. από τις τελικές γραμμές. Το ελεύθερο αγωνιστικό διάστημα πρέπει να έχει τουλάχιστον 12,5 μ. ύψος από την επιφάνεια του αγωνιστικού χώρου.

1.2 ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

1.2.1 Η επιφάνεια πρέπει να είναι επίπεδη, οριζόντια και ομοιόμορφη. Δεν πρέπει να παρουσιάζει κανέναν κίνδυνο για τραυματισμό των παικτών. Απαγορεύεται να διεξάγεται αγώνας σε ανώμαλες ή ολισθηρές επιφάνειες.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, επιτρέπονται μόνο ξύλινες ή συνθετικές επιφάνειες. Κάθε επιφάνεια πρέπει να εγκρίνεται προηγουμένως από την FIVB.

1.2.2 Σε κλειστά γήπεδα, η επιφάνεια του αγωνιστικού χώρου πρέπει να έχει ανοικτό χρώμα.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, είναι απαραίτητο οι γραμμές να είναι λευκού χρώματος. Είναι επίσης απαραίτητο ο κυρίως αγωνιστικός χώρος και η ελεύθερη ζώνη να είναι άλλου χρώματος και τα χρώματα αυτά να διαφέρουν μεταξύ τους.

1.2.3 Σε ανοικτά γήπεδα, επιτρέπεται μία κλίση 5 χιλ. ανά μέτρο για αποστράγγιση. Απαγορεύεται οι γραμμές του αγωνιστικού χώρου να είναι κατασκευασμένες από στερεό υλικό.

1.3 ΓΡΑΜΜΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

1.3.1 Όλες οι γραμμές έχουν πλάτος 5 εκ. Πρέπει να έχουν ανοικτό χρώμα και διαφορετικό από το χρώμα του δαπέδου και από οποιοδήποτε άλλες γραμμές.

1.3.2 Οριοθετικές γραμμές

Δύο πλάγιες γραμμές και δύο τελικές γραμμές οριοθετούν τον κυρίως αγωνιστικό χώρο. Τόσο οι πλάγιες όσο και οι τελικές γραμμές συμπεριλαμβάνονται στις διαστάσεις του κυρίως αγωνιστικού χώρου.

1.3.3 Κεντρική γραμμή

Ο άξονας της κεντρικής γραμμής χωρίζει τον κυρίως αγωνιστικό χώρο σε δύο ίσες περιοχές, με διαστάσεις 9 x 9 μ. η κάθε μία. Θεωρείται ότι το πλάτος της γραμμής ανήκει εξίσου και στις δύο πλευρές του γηπέδου. Αυτή η γραμμή εκτείνεται κάτω από το φιλέ από τη μία πλάγια γραμμή μέχρι την άλλη.

1.3.4 Γραμμή επίθεσης

Σε κάθε πλευρά του κυρίως αγωνιστικού χώρου είναι χαραγμένη μία γραμμή επίθεσης, της οποίας η πίσω ακμή απέχει 3 μ. από τον άξονα της κεντρικής γραμμής. Η γραμμή αυτή οριοθετεί την μπροστινή ζώνη.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, η γραμμή επίθεσης επεκτείνεται με την προσθήκη διακεκομμένων γραμμών από τις πλάγιες γραμμές, με πέντε διακεκομμένες γραμμές μήκους 15 εκ. και πλάτους 5 εκ. που η καθεμιά απέχει από την άλλη 20 εκ., έτσι ώστε το συνολικό μήκος να είναι 1,75 μ. Η «γραμμή προπονητή» (μια διακεκομμένη γραμμή, η οποία εκτείνεται από τη γραμμή επίθεσης μέχρι την τελική γραμμή, παράλληλα με την πλάγια γραμμή και σε απόσταση 1,75 μέτρων από αυτήν) αποτελείται από μικρές γραμμές μήκους 15 εκατοστών και σε απόσταση 20 εκατοστών μεταξύ τους, για να καθορίζει τα όρια της περιοχής, όπου μπορεί να κινείται ο προπονητής.

1.4 ΖΩΝΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

1.4.1 Μπροστινή ζώνη

Σε κάθε γήπεδο, η μπροστινή ζώνη οριοθετείται από τον άξονα της κεντρικής γραμμής και την πίσω ακμή της γραμμής επίθεσης.

Η μπροστινή ζώνη θεωρείται ότι επεκτείνεται και πέρα από τις πλάγιες γραμμές, μέχρι το τέλος της ελεύθερης ζώνης.

1.4.2 Ζώνη σερβίς

Η ζώνη του σερβίς είναι μία περιοχή πλάτους 9 μ. πίσω από κάθε τελική γραμμή.

Περιορίζεται κάθετα από δύο μικρές γραμμές, μήκους 15 εκ. η κάθε μία, χαραγμένες 20 εκ. πίσω από την τελική γραμμή ως επέκταση των πλάγιων γραμμών. Και οι δύο μικρές γραμμές συμπεριλαμβάνονται στο πλάτος της ζώνης σερβίς.

Σε βάθος, η ζώνη σερβίς εκτείνεται μέχρι το τέλος της ελεύθερης ζώνης.

1.4.3 Ζώνη αλλαγής

Η ζώνη αλλαγής οριοθετείται από την επέκταση των δύο γραμμών επίθεσης μέχρι το τραπέζι του σημειωτή.

1.4.4 Ζώνη αντικατάστασης Λίμπερο

Η ζώνη αντικατάστασης του Λίμπερο είναι μέρος της ελεύθερης ζώνης από την πλευρά των πάγκων των ομάδων και οριοθετείται από την προέκταση της γραμμής επίθεσης μέχρι την τελική γραμμή.

1.4.5 Περιοχή προθέρμανσης

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, οι περιοχές προθέρμανσης, διαστάσεων 3 x 3 μ. περίπου, βρίσκονται στις δύο γωνίες από την πλευρά των πάγκων, έξω από την ελεύθερη ζώνη.

1.4.6 Περιοχή ποινής

Μια περιοχή ποινής, διαστάσεων περίπου 1 x 1 μ. και εφοδιασμένη με δύο καρέκλες, βρίσκεται στην περιοχή ελέγχου, έξω από την προέκταση καθεμιάς τελικής γραμμής. Αυτές οι περιοχές οριοθετούνται με μια κόκκινη γραμμή πλάτους 5 εκ.

1.5 ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ

Η ελάχιστη θερμοκρασία δεν πρέπει να είναι κάτω από 10° C (50° F).

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, η μέγιστη θερμοκρασία δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 25°C (77°F) και η ελάχιστη δεν πρέπει να είναι κάτω από 16°C (61°F).

1.6 ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, ο φωτισμός στον αγωνιστικό χώρο πρέπει να είναι 1000 έως 1500 lux και μετριέται στο 1 μέτρο πάνω από την επιφάνεια του αγωνιστικού χώρου.

2. ΦΙΛΕΣ ΚΑΙ ΣΤΥΛΟΒΑΤΕΣ

2.1 ΥΨΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΕ

2.1.1 Τοποθετημένος κάθετα πάνω από την κεντρική γραμμή, υπάρχει ένας φιλέ, του οποίου η πάνω πλευρά βρίσκεται σε ύψος 2,43 μ. για τους άνδρες και 2,24 μ. για τις γυναίκες.

2.1.2 Το ύψος του μετριέται από το κέντρο του αγωνιστικού χώρου. Το ύψος του φιλέ (πάνω από τις δύο πλάγιες γραμμές) πρέπει να είναι ακριβώς το ίδιο και δεν πρέπει να υπερβαίνει το επίσημο ύψος πάνω από 2 εκατοστά.

2.2 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

Ο φιλέ έχει πλάτος 1 μ. και μήκος 9,50 έως 10 μέτρα (με πλάτος 25 έως 50 εκ. για κάθε πλευρά έξω από τις πλάγιες ταινίες) και είναι κατασκευασμένος από τετράγωνο μαύρο πλέγμα 10 εκατοστών.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, σε συνδυασμό με ειδικούς κανονισμούς της διοργάνωσης, το πλέγμα μπορεί να τροποποιηθεί για διευκόλυνση της διαφήμισης, όπως προκύπτει από συμφωνίες μάρκετινγκ.

Στην κορυφή του και σε όλο το μήκος του είναι ραμμένη μια οριζόντια ταινία, πλάτους 7 εκατοστών, κατασκευασμένη από αναδιπλούμενο λευκό καναβάτσο. Κάθε άκρο της ταινίας έχει μία τρύπα, μέσα από την οποία περνά ένα κορδόνι που δένει την ταινία στους στυλοβάτες, ώστε να διατηρείται η κορυφή της τετρωμένη.

Μέσα από την ταινία ένα εύκαμπτο καλώδιο δένει το φιλέ στους στυλοβάτες και κρατά την κορυφή του τετρωμένη.

Στο κάτω μέρος του φιλέ υπάρχει άλλη μία οριζόντια ταινία, πλάτους 5 εκ., όμοια με αυτήν της κορυφής του φιλέ, μέσα από την οποία είναι περασμένο ένα σχοινί. Το σχοινί αυτό δένει το φιλέ στους στυλοβάτες και διατηρεί το κάτω μέρος του τεντωμένο.

2.3 ΠΛΑΓΙΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Δύο λευκές ταινίες είναι δεμένες κάθετα στο φιλέ και τοποθετημένες ακριβώς πάνω από κάθε πλάγια γραμμή.

Αυτές έχουν πλάτος 5 εκ. και μήκος 1 μ. και θεωρούνται μέρη του φιλέ.

2.4 ΑΝΤΕΝΕΣ

Η αντένα είναι μία εύκαμπτη ράβδος, μήκους 1,80 μ. και διαμέτρου 10 χιλιοστών, κατασκευασμένη από φάιμπερ γκλας ή παρόμοιο υλικό.

Η αντένα τοποθετείται στο εξωτερικό μέρος κάθε πλάγιας ταινίας. Οι αντένες τοποθετούνται στις αντίθετες πλευρές του φιλέ.

Τα 80 άνω εκατοστά κάθε αντένας προεξέχουν πάνω από το φιλέ και είναι σημειωμένα με λωρίδες των 10 εκατοστών σε χρωματισμό που να δημιουργεί αντίθεση, κατά προτίμηση κόκκινο και λευκό.

Οι αντένες θεωρούνται μέρος του φιλέ και καθορίζουν πλευρικά το οριοθετημένο διάστημα.

2.5 ΣΤΥΛΟΒΑΤΕΣ

2.5.1 Οι στυλοβάτες που στηρίζουν το φιλέ, τοποθετούνται σε απόσταση 0,50 - 1,00 μ. έξω από τις πλάγιες γραμμές. Έχουν ύψος 2,55 μ. και κατά προτίμηση είναι ρυθμιζόμενοι.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις οι στυλοβάτες που στηρίζουν το φιλέ βρίσκονται τοποθετημένοι σε απόσταση 1 μ. από τις πλάγιες γραμμές.

2.5.2 Οι στυλοβάτες είναι κυλινδρικοί και ομαλοί, τοποθετημένοι στο έδαφος χωρίς σύρματα. Δεν πρέπει να υπάρχουν επικίνδυνες ή εμποδίζουσες κατασκευές στήριξης.

2.6 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Όλος ο συμπληρωματικός εξοπλισμός καθορίζεται από κανονισμούς της FIVB.

3. ΜΠΑΛΕΣ

3.1 ΠΡΟΤΥΠΑ

Η μπάλα πρέπει να είναι σφαιρική, κατασκευασμένη εξωτερικά από εύκαμπτο ή συνθετικό δέρμα, μέσα στο οποίο υπάρχει σαμπρέλα από λάστιχο ή παρόμοιο υλικό.

Το χρώμα της πρέπει να είναι ομοιόμορφο ανοικτό ή συνδυασμός χρωμάτων.

Το συνθετικό δέρμα και οι συνδυασμοί χρωμάτων στις μπάλες που χρησιμοποιούνται σε διεθνείς επίσημες διοργανώσεις πρέπει να είναι σύμφωνα με τα πρότυπα της FIVB.

Η περιφέρειά της είναι 65-67 εκατοστά και το βάρος της 260-280 γραμμάρια.

Η εσωτερική της πίεση πρέπει να είναι 0,30 έως 0,325 kg/cm² (4,26 έως 4,61 psi) (294,3 έως 318,82 mbar ή hPa).

3.2 ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΙΑ ΣΤΙΣ ΜΠΑΛΕΣ

Όλες οι μπάλες που χρησιμοποιούνται σε έναν αγώνα πρέπει να έχουν τα ίδια πρότυπα σχετικά με την περιφέρεια, το βάρος, την πίεση, τον τύπο, το χρώμα κλπ.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, όπως επίσης και στις Εθνικές Διοργανώσεις, πρέπει να χρησιμοποιούνται μπάλες εγκεκριμένες από την FIVB, εκτός αν υπάρχει η συμφωνία της FIVB.

3.3 ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΕΝΤΕ ΜΠΑΛΩΝ

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, πρέπει να χρησιμοποιούνται **πέντε** μπάλες. Σε αυτή την περίπτωση, τοποθετούνται έξι επαναφορές της μπάλας, ένας σε κάθε γωνία της ελεύθερης ζώνης και ένας πίσω από κάθε διαιτητή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

4. ΟΜΑΔΕΣ

4.1 ΣΥΝΘΕΣΗ ΟΜΑΔΑΣ

4.1.1. Σε έναν αγώνα, μια ομάδα μπορεί να αποτελείται το πολύ από 12 παίκτες και επιπλέον:

- Προπονητικό προσωπικό: έναν προπονητή και μέχρι δύο βοηθούς προπονητές,
- Ιατρικό προσωπικό: έναν φυσιοθεραπευτή και έναν γιατρό.

Μόνο όσοι είναι καταγεγραμμένοι στο φύλλο αγώνα επιτρέπεται να εισέλθουν κανονικά στην Περιοχή Ελέγχου Αγώνα και να συμμετάσχουν στην επίσημη προθέρμανση και στον αγώνα.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις Ανδρών-Γυναικών, στο φύλλο αγώνα μπορούν να αναγραφούν και να αγωνιστούν μέχρι 14 παίκτες. Τα πέντε, το μέγιστο, άτομα του πάγκου (συμπεριλαμβανόμενου του προπονητή) επιλέγονται από τον ίδιο τον προπονητή, αλλά πρέπει να αναγραφούν στο φύλλο αγώνα και να είναι δηλωμένα στη φόρμα O-2 (bis).

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, ο γιατρός και ο φυσιοθεραπευτής πρέπει να περιλαμβάνονται στην αποστολή της ομάδας και να είναι εκ των προτέρων διαπιστευμένοι από την FIVB. Ωστόσο, για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις Ανδρών-Γυναικών, αν δεν περιλαμβάνονται ως μέλη στον πάγκο της ομάδας, πρέπει να καθίσουν έξω από την οριοθετημένη περιοχή του αγωνιστικού χώρου, εντός της Περιοχής Ελέγχου Αγώνα και μπορούν να παρέμβουν, μόνο αν τους ζητηθεί από τους διαιτητές για να αντιμετωπίσουν μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης των παικτών. Ο φυσιοθεραπευτής (ακόμα κι αν δεν είναι μέλος του πάγκου) επιτρέπεται να βοηθάει στην προθέρμανση μέχρι την έναρξη της επίσημης προθέρμανσης στο φιλέ.

4.1.2 Ένας από τους παίκτες, εκτός από τον Λίμπερο, είναι ο αρχηγός της ομάδας, ο οποίος πρέπει να σημειώνεται στο φύλλο αγώνα.

4.1.3 Μόνο οι παίκτες που είναι εγγεγραμμένοι στο φύλλο αγώνα επιτρέπεται να μπουν στον αγωνιστικό χώρο και να συμμετάσχουν στον αγώνα. Από τη στιγμή που ο προπονητής και ο αρχηγός της ομάδας έχουν υπογράψει στο φύλλο αγώνα (τον κατάλογο των μελών της ομάδας για το ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα), οι εγγεγραμμένοι παίκτες δεν μπορούν να αλλαχθούν.

4.2 ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

4.2.1 Οι παίκτες που δεν συμμετέχουν στον αγώνα πρέπει είτε να κάθονται στον πάγκο της ομάδας τους είτε να βρίσκονται στο χώρο προθέρμανσής τους. Ο προπονητής και τα άλλα μέλη της ομάδας κάθονται στον πάγκο, αλλά επιτρέπεται να τον εγκαταλείπουν προσωρινά.

Οι πάγκοι για τις ομάδες βρίσκονται στα πλάγια του τραπέζιού του σημειωτή, έξω από την ελεύθερη ζώνη.

4.2.2 Μόνο τα μέλη της σύνθεσης των ομάδων επιτρέπεται να κάθονται στον πάγκο κατά τη διάρκεια του αγώνα και να συμμετέχουν στη διάρκεια της επίσημης προθέρμανσης.

4.2.3 Παίκτες που δεν συμμετέχουν στον αγώνα επιτρέπεται να προθερμαίνονται χωρίς μπάλες ως ακολούθως:

4.2.3.1 κατά τη διάρκεια του αγώνα: στην περιοχή προθέρμανσης,

4.2.3.2 κατά τη διάρκεια των τάιμ-άουτ και των τεχνικών τάιμ-άουτ: στην ελεύθερη ζώνη πίσω από το δικό τους κυρίως αγωνιστικό χώρο..

4.2.4 Κατά τη διάρκεια των διαλειμάτων μεταξύ των σετ, οι παίκτες επιτρέπεται να προθερμαίνονται χρησιμοποιώντας μπάλες μέσα στην ελεύθερη ζώνη τους. **Κατά τη διάρκεια του διευρυμένου διαλείμματος μεταξύ 2^{ου} και 3^{ου} σετ (αν χρησιμοποιείται), οι παίκτες επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν και το δικό τους κυρίως αγωνιστικό χώρο.**

4.3 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ο εξοπλισμός ενός παίκτη αποτελείται από μια φανέλα, παντελονάκι, κάλτσες (τη στολή) και αθλητικά παπούτσια.

4.3.1 Το χρώμα και το σχέδιο στις φανέλες, τα παντελονάκια και τις κάλτσες πρέπει να είναι ομοιόμορφα για την ομάδα (εκτός του Λίμπερο). Οι στολές πρέπει να είναι καθαρές.

4.3.2 Τα παπούτσια πρέπει να είναι ελαφρά και εύκαμπτα, με λαστιχένιες ή συνθετικές σόλες χωρίς τακούνια.

4.3.3 Οι φανέλες των παικτών πρέπει να είναι αριθμημένες από το 1 μέχρι το 20.

4.3.3.1 Ο αριθμός πρέπει να είναι τοποθετημένος πάνω στη φανέλα στο κέντρο της μπροστινής και της πίσω πλευράς. Το χρώμα και η φωτεινότητα των αριθμών πρέπει να έρχονται σε αντίθεση με το χρώμα και τη φωτεινότητα της φανέλας.

4.3.3.2 Ο αριθμός πρέπει να έχει ύψος τουλάχιστον 15 εκ. στο στήθος και τουλάχιστον 20 εκ. στην πλάτη. Η λωρίδα που σχηματίζει τους αριθμούς πρέπει να έχει πλάτος τουλάχιστον 2 εκ.

4.3.4 Ο αρχηγός της ομάδας πρέπει να έχει στη φανέλα του, μια λωρίδα 8 x 2 εκ. που να υπογραμμίζει τον αριθμό στο στήθος.

4.3.5 Απαγορεύεται να φορούν οι παίκτες, (εκτός από τους Λίμπερο), στολές διαφορετικού χρώματος και/ή χωρίς επίσημους αριθμούς.

4.4 ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ

Ο 1ος διαιτητής μπορεί να επιτρέψει σε έναν ή περισσότερους παίκτες:

4.4.1 να παίξουν ξυπόλυτοι,

4.4.2 να αλλάξουν βρεγμένες ή κατεστραμμένες στολές μεταξύ των σετ ή μετά από αλλαγή παίκτη, με την προϋπόθεση το χρώμα, το σχέδιο και ο αριθμός της νέας στολής να είναι τα ίδια,

4.4.3 να παίξουν με τις φόρμες τους λόγω ψυχρού καιρού, με την προϋπόθεση ότι έχουν το ίδιο χρώμα και σχέδιο για όλη την ομάδα (εκτός από τους Λίμπερο) και είναι αριθμημένες σύμφωνα με τον Κανόνα 4.3.3.

4.5 ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

4.5.1 Απαγορεύεται να φορούν οι παίκτες αντικείμενα που είναι δυνατό να προκαλέσουν τραυματισμό ή να τους δώσουν τεχνητό πλεονέκτημα.

4.5.2 Οι παίκτες επιτρέπεται να φορούν γυαλιά ή φακούς με δική τους ευθύνη.

4.5.3 Οι παίκτες επιτρέπεται να φορούν ελαστικά συμπίεσης (ελαστικά βοηθήματα προστασίας από τραυματισμούς) για προστασία ή υποστήριξη.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες διοργανώσεις Ανδρών-Γυναικών, αυτά τα βοηθήματα πρέπει να είναι του ίδιου χρώματος με το αντίστοιχο μέρος της στολής.

5. ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Τόσο ο αρχηγός της ομάδας, όσο και ο προπονητής είναι υπεύθυνοι για τη συμπεριφορά και την πειθαρχία των μελών της ομάδας τους.

Οι Λίμπερο δεν επιτρέπεται να είναι αρχηγοί της ομάδας ή αρχηγοί του αγώνα.

5.1 ΑΡΧΗΓΟΣ

5.1.1 ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ, ο αρχηγός της ομάδας υπογράφει το φύλλο αγώνα και εκπροσωπεί την ομάδα του στην κλήρωση.

5.1.2 ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ και για όσο διάστημα αγωνίζεται, ο αρχηγός της ομάδας είναι αρχηγός του αγώνα. Όταν ο αρχηγός της ομάδας δεν αγωνίζεται, τότε ο προπονητής ή ο αρχηγός της ομάδας πρέπει να ορίσει έναν άλλον παίκτη εντός του αγωνιστικού χώρου, αλλά όχι το Λίμπερο, ο οποίος θα αναλάβει το ρόλο του αρχηγού του αγώνα. Αυτός ο αρχηγός του αγώνα διατηρεί τα καθήκοντά του, έως ότου ο ίδιος να αντικατασταθεί ή να επιστρέψει ο αρχηγός της ομάδας στον αγώνα ή έως ότου τελειώσει το σετ.

Όταν η μπάλα είναι εκτός παιδιάς, μόνο ο αρχηγός του αγώνα έχει το δικαίωμα να απευθυνθεί στους διαιτητές:

5.1.2.1 για να ζητήσει επεξήγηση για την εφαρμογή ή την ερμηνεία των Κανονισμών, και ακόμα για να μεταφέρει αιτήματα ή ερωτήματα των συμπαικτών του. Αν ο αρχηγός του αγώνα δεν συμφωνεί με την επεξήγηση του 1ου διαιτητή, έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει ένσταση κατά της απόφασης και αμέσως επισημαίνει στον 1ο διαιτητή ότι διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλει γραπτώς επίσημη ένσταση στο φύλλο αγώνα με τη λήξη του αγώνα,

5.1.2.2 να ζητήσει έγκριση:

α) για αλλαγή όλου ή μέρους του εξοπλισμού,

β) για την επιβεβαίωση των θέσεων των ομάδων,

γ) για τον έλεγχο του δαπέδου, του φιλέ, της μπάλας, κλπ.

5.1.2.3 κατά την απουσία του προπονητή να ζητήσει τάιμ-άουτ και αλλαγές παικτών.

5.1.3 ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ, ο αρχηγός της ομάδας:

5.1.3.1 ευχαριστεί τους διαιτητές και υπογράφει το φύλλο αγώνα επιβεβαιώνοντας έτσι το αποτέλεσμα,

5.1.3.2 εφόσον αυτό έχει επισημανθεί τη σωστή χρονική στιγμή στον 1ο διαιτητή, έχει τη δυνατότητα να επιβεβαιώσει και να καταγράψει στο φύλλο αγώνα μια επίσημη ένσταση σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή ή ερμηνεία των κανονισμών από τον διαιτητή.

5.2 ΠΡΟΠΟΝΗΤΗΣ

5.2.1 Κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο προπονητής κατευθύνει το παιχνίδι της ομάδας του έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο. Επιλέγει την αρχική παράταξη, τις αλλαγές, και παίρνει τάιμ-άουτ. Για αυτές τις λειτουργίες επικοινωνεί επίσημα με το 2ο διαιτητή.

5.2.2 ΠΡΙΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ, ο προπονητής καταγράφει ή ελέγχει τα ονόματα και τους αριθμούς των παικτών του στο φύλλο αγώνα, και ύστερα το υπογράφει.

5.2.3 ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ, ο προπονητής:

5.2.3.1 πριν από κάθε σετ, δίνει στο 2ο διαιτητή ή στο σημειωτή το φύλλο αρχικής παράταξης κατάλληλα συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο,

5.2.3.2 κάθεται στον πάγκο στην πλησιέστερη στο σημειωτή θέση, αλλά μπορεί να αφήνει την θέση του,

5.2.3.3 ζητά τάιμ-άουτ και αλλαγές,

5.2.3.4 επιτρέπεται, όπως και τα άλλα μέλη της ομάδας, να δίνει οδηγίες στους παίκτες που αγωνίζονται. Ο προπονητής επιτρέπεται να δίνει οδηγίες όρθιος ή περπατώντας μέσα στην ελεύθερη ζώνη μπροστά από τον πάγκο του, από την προέκταση της γραμμής επίθεσης μέχρι την περιοχή προθέρμανσης, χωρίς να εμποδίζει ή να καθυστερεί τον αγώνα.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις ο προπονητής είναι υποχρεωμένος να εκτελεί τα καθήκοντά του πίσω από τη γραμμή προπονητή.

5.3 ΒΟΗΘΟΣ ΠΡΟΠΟΝΗΤΗ

5.3.1 Ο βοηθός προπονητή κάθεται στον πάγκο της ομάδας, αλλά δεν έχει το δικαίωμα να παρεμβαίνει στον αγώνα.

5.3.2 Αν ο προπονητής υποχρεωθεί να εγκαταλείψει την ομάδα του, για οποιονδήποτε λόγο, ακόμα και λόγω τιμωρίας, όχι όμως στην περίπτωση που ο προπονητής μπει στον αγώνα ως παίκτης, ο βοηθός προπονητή δύναται να αναλάβει τα καθήκοντα του προπονητή κατά τη διάρκεια της απουσίας του, με την έγκριση του διαιτητή μετά από αίτημα του αρχηγού του αγώνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΜΟΡΦΗ ΑΓΩΝΑ

6. ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΠΟΝΤΟΥ, ΝΙΚΗΤΗΣ ΕΝΟΣ ΣΕΤ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

6.1 ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΠΟΝΤΟΥ

6.1.1 Πόντος

Μία ομάδα κερδίζει έναν πόντο:

6.1.1.1 με επιτυχημένο χτύπημα της μπάλας στον κυρίως αγωνιστικό χώρο των αντιπάλων,

6.1.1.2 όταν η αντίπαλη ομάδα διαπράττει σφάλμα,

6.1.1.3 όταν η αντίπαλη ομάδα τιμωρείται με ποινή.

6.1.2 Σφάλμα

Μια ομάδα διαπράττει σφάλμα, όταν μια ενέργεια του παιχνιδιού είναι αντίθετη στους κανονισμούς (ή τους παραβιάζει με κάποιον άλλον τρόπο). Οι διαιτητές κρίνουν τα σφάλματα και καθορίζουν τις συνέπειες σύμφωνα με τους κανονισμούς:

6.1.2.1 Αν πραγματοποιηθούν δύο ή περισσότερα σφάλματα διαδοχικά, τότε υπολογίζεται μόνο το πρώτο.

6.1.2.2 Αν πραγματοποιηθούν δύο ή περισσότερα σφάλματα ταυτόχρονα από αντιπάλους, δίνεται ΔΙΠΛΟ ΣΦΑΛΜΑ και η φάση επαναλαμβάνεται.

6.1.3 Φάση και ολοκληρωμένη φάση

Μια **φάση** είναι η ακολουθία των ενεργειών παιχνιδιού από τη στιγμή που πραγματοποιείται το χτύπημα του σερβίς μέχρις ότου η μπάλα βρεθεί εκτός παιδιάς. Μια **ολοκληρωμένη φάση** είναι η ακολουθία των ενεργειών παιχνιδιού που έχει ως αποτέλεσμα να κερδηθεί ένας πόντος. **Αυτό περιλαμβάνει την τιμωρία με ποινή και το χάσιμο του σερβίς αν αυτό δεν πραγματοποιηθεί μέσα στο καθορισμένο χρονικό όριο.**

6.1.3.1 Αν η ομάδα που σερβίρει κερδίσει μια φάση, κερδίζει έναν πόντο και συνεχίζει να σερβίρει.

6.1.3.2 Αν η ομάδα που υποδέχεται κερδίσει μια φάση, κερδίζει έναν πόντο και πρέπει να σερβίρει στη συνέχεια.

6.2 ΝΙΚΗΤΗΣ ΕΝΟΣ ΣΕΤ

Ένα σετ (εκτός από το αποφασιστικό 5ο σετ) κερδίζεται από την ομάδα που θα κερδίσει πρώτη 25 πόντους με ελάχιστη διαφορά δύο πόντων. Σε περίπτωση ισοπαλίας 24-24, ο αγώνας συνεχίζεται έως ότου επιτευχθεί διαφορά δύο πόντων (26-24, 27-25,...).

6.3 ΝΙΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

6.3.1 Ο αγώνας κερδίζεται από την ομάδα που θα κερδίσει τρία σετ.

6.3.2 Σε περίπτωση ισοπαλίας 2-2, το αποφασιστικό 5ο σετ παίζεται στους 15 πόντους με ελάχιστη διαφορά 2 πόντων.

6.4 ΑΠΟΧΗ ΚΑΙ ΕΛΛΙΠΗΣ ΟΜΑΔΑ

6.4.1 Αν κάποια ομάδα αρνείται να αγωνιστεί, αφού έχει κληθεί γι' αυτό, τότε θεωρείται ότι απέχει, μηδενίζεται και χάνει τον αγώνα με αποτέλεσμα 0-3 για τον αγώνα και 0-25 για κάθε σετ.

6.4.2 Αν κάποια ομάδα, χωρίς δικαιολογημένη αιτία, δεν εμφανιστεί στον αγωνιστικό χώρο εγκαίρως, τότε θεωρείται ότι απέχει με το ίδιο αποτέλεσμα, όπως στον Κανόνα 6.4.1.

6.4.3 Μία ομάδα που χαρακτηρίζεται ΕΛΛΙΠΗΣ για το σετ ή τον αγώνα, χάνει το σετ ή τον αγώνα. Στην αντίπαλη ομάδα δίνονται οι πόντοι ή οι πόντοι και τα σετ που χρειάζονται, για να κερδίσει το σετ ή τον αγώνα. Η ελλιπής ομάδα διατηρεί τους πόντους και τα σετ της.

7. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

7.1 Η ΚΛΗΡΩΣΗ

Πριν από την έναρξη του αγώνα, ο 1ος διαιτητής πραγματοποιεί την κλήρωση, για να αποφασιστεί το πρώτο σερβίς και οι πλευρές του αγωνιστικού χώρου στο πρώτο σετ.

Αν παιχτεί αποφασιστικό (5ο) σετ, πρέπει να πραγματοποιηθεί νέα κλήρωση.

7.1.1 Η κλήρωση πραγματοποιείται παρουσία των αρχηγών των δύο ομάδων.

7.1.2 Ο νικητής της κλήρωσης επιλέγει:

ΕΙΤΕ

7.1.2.1 το δικαίωμα να σερβίρει ή να υποδεχθεί το σερβίς,

Ή

7.1.2.2 την πλευρά του γηπέδου.

Ο χαμένος λαμβάνει την επιλογή που απομένει.

7.2 ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΠΙΣΗΜΗΣ ΠΡΟΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

7.2.1 Πριν τον αγώνα, αν οι ομάδες είχαν προηγουμένως **αποκλειστικά** στη διάθεσή τους αγωνιστικό χώρο, τότε έχουν δικαίωμα επίσημης προθέρμανσης μαζί στο φιλέ διάρκειας 6 λεπτών. Αν όχι, τότε έχουν 10 λεπτά.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες διοργανώσεις, οι ομάδες έχουν δικαίωμα προθέρμανσης μαζί στο φιλέ για 10 λεπτά.

7.2.2 Αν ένας από τους δύο αρχηγούς ζητήσει ξεχωριστή (διαδοχική) επίσημη προθέρμανση στο φιλέ, τότε κάθε ομάδα θα έχει 3 ή 5 λεπτά.

7.2.3 Στην περίπτωση διαδοχικής επίσημης προθέρμανσης, η ομάδα που έχει το πρώτο σερβίς, θα κάνει πρώτη προθέρμανση στο φιλέ.

7.3 ΑΡΧΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ ΟΜΑΔΑΣ

7.3.1 Πρέπει να υπάρχουν πάντοτε έξι παίκτες από κάθε ομάδα στον αγώνα.

Η αρχική παράταξη της ομάδας υποδεικνύει τη σειρά περιστροφής των παικτών στον αγωνιστικό χώρο. Αυτή η σειρά πρέπει να διατηρείται σε όλη τη διάρκεια του σετ.

7.3.2 Πριν από την έναρξη κάθε σετ, ο προπονητής πρέπει να παρουσιάζει την αρχική παράταξη της ομάδας του σε ένα φύλλο παράταξης. Το φύλλο παραδίδεται κατάλληλα συμπληρωμένο και υπογεγραμμένο στο 2ο διαιτητή ή στο σημειωτή.

7.3.3 Οι παίκτες που δεν περιλαμβάνονται στην αρχική παράταξη ενός σετ είναι οι αναπληρωματικοί γι' αυτό το σετ (εκτός από τους Λίμπερο).

7.3.4 Αφού έχει παραδοθεί το φύλλο αρχικής παράταξης στο 2ο διαιτητή ή στο σημειωτή, καμία αλλαγή στην αρχική παράταξη δεν εγκρίνεται χωρίς κανονική αλλαγή.

7.3.5 Διαφορές ανάμεσα στη θέση των παικτών στο γήπεδο και το φύλλο αρχικής παράταξης ρυθμίζονται ως εξής:

7.3.5.1 αν διαπιστωθεί τέτοιου είδους διαφορά πριν από την έναρξη του σετ, οι θέσεις των παικτών πρέπει να διορθωθούν σύμφωνα με αυτές που αναγράφονται στο φύλλο αρχικής παράταξης, χωρίς να επιβληθεί καμιά τιμωρία,

7.3.5.2 αν πριν από την έναρξη του σετ, υπάρχει στο γήπεδο παίκτης που δεν έχει αναγραφεί στο φύλλο αρχικής παράταξης, τότε αυτός ο παίκτης πρέπει να αντικατασταθεί σύμφωνα με το φύλλο αρχικής παράταξης, χωρίς να επιβληθεί καμιά τιμωρία,

7.3.5.3 όμως, αν ο προπονητής επιθυμεί να κρατήσει τον/τους μη αναγραφόμενο/-ους στο φύλλο αρχικής παράταξης παίκτη/-ες στο γήπεδο, τότε πρέπει να ζητήσει κανονική/-ές αλλαγή/-ές, με τη χρήση της αντίστοιχης χειροσήμανσης και αυτή/-ές η/οι αλλαγή/-ές καταγράφεται/-ονται στο φύλλο αγώνα.

Αν η διαφορά ανάμεσα στις θέσεις των παικτών και το φύλλο αρχικής παράταξης εντοπιστεί αργότερα, η ομάδα που διέπραξε το σφάλμα πρέπει να επανέλθει στις σωστές θέσεις. Οι πόντοι των αντιπάλων παραμένουν σε ισχύ και επιπλέον κερδίζουν έναν πόντο και το επόμενο σερβίς. Όλοι οι πόντοι που κέρδισε η ομάδα που διέπραξε το σφάλμα από την ακριβή στιγμή που έγινε το σφάλμα μέχρι τον εντοπισμό του, ακυρώνονται.

7.3.5.4 Αν βρεθεί στο γήπεδο αγωνιζόμενος ένας παίκτης, ο οποίος δεν είναι καταγεγραμμένος στο φύλλο αγώνα στον κατάλογο των παικτών, οι πόντοι των αντιπάλων παραμένουν σε ισχύ, και επιπλέον κερδίζουν έναν πόντο και το σερβίς. Η ομάδα που διέπραξε το σφάλμα θα χάσει όλους τους πόντους και/ή τα σερβίς (με 0-25, αν αυτό είναι αναγκαίο) που κέρδισε από τη στιγμή που ο μη καταγεγραμμένος παίκτης εισήλθε στον αγωνιστικό χώρο, θα πρέπει να υποβάλει διορθωμένο φύλλο αρχικής παράταξης και να στείλει έναν νέο καταγεγραμμένο παίκτη στον αγωνιστικό χώρο στη θέση του μη καταγεγραμμένου παίκτη.

7.4 ΘΕΣΕΙΣ

Τη στιγμή που η μπάλα χτυπιέται από τον παίκτη που σερβίρει, κάθε ομάδα πρέπει να βρίσκεται μέσα στο δικό της γήπεδο και τοποθετημένη σύμφωνα με τη σειρά περιστροφής (εκτός από τον παίκτη που σερβίρει).

7.4.1 Οι θέσεις των παικτών αριθμούνται ως εξής:

7.4.1.1 οι τρεις παίκτες κατά μήκος του φιλέ είναι οι παίκτες της μπροστινής γραμμής και καταλαμβάνουν τις θέσεις 4 (μπροστά-αριστερά), 3 (μπροστά-κέντρο) και 2 (μπροστά-δεξιά),

7.4.1.2 οι άλλοι τρεις είναι οι παίκτες της πίσω γραμμής και καταλαμβάνουν τις θέσεις 5 (πίσω-αριστερά), 6 (πίσω-κέντρο) και 1 (πίσω-δεξιά).

7.4.2 Καθορισμός θέσεων μεταξύ παικτών:

7.4.2.1 κάθε παίκτης της πίσω γραμμής πρέπει να βρίσκεται σε μεγαλύτερη απόσταση από την κεντρική γραμμή από ό,τι ο αντίστοιχος παίκτης της μπροστινής γραμμής,

7.4.2.2 οι παίκτες της μπροστινής γραμμής και της πίσω γραμμής, αντίστοιχα, πρέπει να είναι τοποθετημένοι πλάγιως σύμφωνα με τη σειρά που υποδεικνύεται στον Κανόνα 7.4.1.

7.4.3 Οι θέσεις των παικτών καθορίζονται και ελέγχονται βάσει της επαφής των πελμάτων τους με το δάπεδο ως εξής:

7.4.3.1 κάθε παίκτης της μπροστινής γραμμής πρέπει να έχει τουλάχιστον ένα μέρος του πέλματός του πιο κοντά προς την κεντρική γραμμή από τα πέλματα του αντίστοιχου παίκτη της πίσω γραμμής,

7.4.3.2 κάθε δεξιός (αριστερός) πλάγιος παίκτης πρέπει να έχει τουλάχιστον ένα μέρος του πέλματός του πιο κοντά προς τη δεξιά (αριστερή) πλάγια γραμμή από τα πέλματα του κεντρικού παίκτη της σειράς του.

7.4.4 Μετά το χτύπημα του σερβίς, οι παίκτες επιτρέπεται να κινηθούν ελεύθερα, καταλαμβάνοντας οποιαδήποτε θέση στο γήπεδό τους και στην ελεύθερη ζώνη.

7.5 ΛΑΘΟΣ ΘΕΣΕΙΣ

7.5.1 Η ομάδα διαπράττει το σφάλμα των λάθος θέσεων, αν κάποιος παίκτης δεν είναι στη σωστή του θέση τη στιγμή που χτυπάει τη μπάλα ο παίκτης που σερβίρει. Αυτό συμπεριλαμβάνει την περίπτωση που ένας παίκτης βρίσκεται στον αγωνιστικό χώρο μετά από αντικανονική αλλαγή.

7.5.2 Αν ο παίκτης που σερβίρει κάνει σφάλμα τη στιγμή που χτυπάει την μπάλα στο σερβίς, το σφάλμα αυτό προηγείται του σφάλματος των λάθος θέσεων.

7.5.3 Αν το σερβίς καταστεί λανθασμένο μετά το χτύπημα του σερβίς, τότε προηγείται το λάθος των θέσεων.

7.5.4 Ένα λάθος θέσεων έχει τις ακόλουθες συνέπειες:

7.5.4.1 η ομάδα τιμωρείται και οι αντίπαλοι κερδίζουν έναν πόντο και το σερβίς,

7.5.4.2 οι θέσεις των παικτών πρέπει να διορθωθούν.

7.6 ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ

7.6.1 Η σειρά περιστροφής καθορίζεται από την αρχική παράταξη της ομάδας και ελέγχεται με τη σειρά του σερβίς και τις θέσεις των παικτών κατά τη διάρκεια του σετ.

7.6.2 Όταν η ομάδα που δέχεται το σερβίς κερδίζει το δικαίωμα να σερβίρει, οι παίκτες της περιστρέφονται προς τα δεξιά, κατά τη φορά των δεικτών του ρολογιού, κατά μία θέση: ο παίκτης της θέσης 2 πηγαίνει στη θέση 1 για να σερβίρει, ο παίκτης της θέσης 1 πηγαίνει στη θέση 6, κ.ο.κ.

7.7 ΛΑΘΟΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ

7.7.1 Το σφάλμα της λάθος περιστροφής διαπράττεται, όταν το ΣΕΡΒΙΣ δεν εκτελείται σύμφωνα με τη σειρά περιστροφής. Αυτό έχει τις ακόλουθες συνέπειες, **κατά σειρά**:

7.7.1.1 η ομάδα τιμωρείται και οι αντίπαλοι κερδίζουν έναν πόντο και το σερβίς,

7.7.1.2 οι θέσεις των παικτών πρέπει να διορθωθούν.

7.7.2 Επιπλέον, ο σημειωτής πρέπει να προσδιορίσει την ακριβή στιγμή που διαπράχθηκε το σφάλμα και όλοι οι πόντοι που κερδήθηκαν από την ομάδα που υπέπεσε στο σφάλμα από εκείνη τη στιγμή και μετά πρέπει να ακυρωθούν. Οι πόντοι της αντίπαλης ομάδας παραμένουν σε ισχύ.

Αν η στιγμή αυτή δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί, δεν ακυρώνονται οι πόντοι και η μόνη τιμωρία είναι ότι οι αντίπαλοι κερδίζουν έναν πόντο και το σερβίς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ

8. ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

8.1 ΜΠΑΛΑ ΕΝΤΟΣ ΠΑΙΔΙΑΣ

Η μπάλα είναι εντός παιδιάς από τη στιγμή του χτυπήματος στο σερβίς που έγινε μετά από έγκριση του 1ου διαιτητή.

8.2 ΜΠΑΛΑ ΕΚΤΟΣ ΠΑΙΔΙΑΣ

Η μπάλα είναι εκτός παιδιάς από τη στιγμή του λάθους που θα σφυριχτεί από έναν διαιτητή. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει λάθος, από τη στιγμή του σφυρίγματος.

8.3 ΜΠΑΛΑ «ΜΕΣΑ»

Η μπάλα είναι «μέσα», **αν σε οποιαδήποτε στιγμή της επαφής της με το δάπεδο, κάποιο μέρος της μπάλας έρθει σε επαφή με τον κυρίως αγωνιστικό χώρο**, συμπεριλαμβανομένων των οριοθετικών γραμμών.

8.4 ΜΠΑΛΑ «ΕΞΩ»

Η μπάλα είναι «έξω» όταν:

8.4.1 το μέρος της μπάλας που έρχεται σε επαφή με το δάπεδο είναι πλήρως εκτός των οριοθετικών γραμμών,

8.4.2 ακουμπά κάποιο αντικείμενο εκτός κυρίως αγωνιστικού χώρου, την οροφή ή κάποιο άτομο εκτός αγώνα,

8.4.3 ακουμπά τις αντένες, τα σχοινιά, τους στυλοβάτες ή τον ίδιο το φιλέ έξω από τις πλάγιες ταινίες,

8.4.4 διασχίσει το κάθετο επίπεδο του φιλέ ολικά ή μερικά έξω από το οριοθετημένο διάστημα, εκτός από την περίπτωση του Κανόνα 10.1.2,

8.4.5 διασχίζει εξολοκλήρου το κατώτερο διάστημα κάτω από το φιλέ.

9. ΠΑΙΞΙΜΟ ΤΗΣ ΜΠΑΛΑΣ

Κάθε ομάδα πρέπει να παίζει μέσα στον δικό της αγωνιστικό χώρο και διάστημα (με την εξαίρεση του Κανόνα 10.1.2). Όμως, η μπάλα επιτρέπεται να επαναφερθεί και πέρα από την ελεύθερη ζώνη.

9.1 ΧΤΥΠΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Χτύπημα είναι κάθε επαφή με την μπάλα ενός παίκτη που αγωνίζεται.

Η ομάδα δικαιούται να κάνει το μέγιστο τρία χτυπήματα (συν την επαφή στο μπλοκ), για να επιστρέψει την μπάλα. Αν κάνει περισσότερα, τότε η ομάδα διαπράττει το σφάλμα των «ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΧΤΥΠΗΜΑΤΩΝ».

9.1.1 ΣΥΝΕΧΟΜΕΝΕΣ ΕΠΑΦΕΣ

Ένας παίκτης δεν επιτρέπεται να χτυπήσει την μπάλα δύο συνεχόμενες φορές (με την εξαίρεση των Κανόνων 9.2.3, 14.2 και 14.4.2).

9.1.2 ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΕΣ ΕΠΑΦΕΣ

Δύο ή τρεις παίκτες επιτρέπεται να ακουμπήσουν την μπάλα την ίδια στιγμή.

9.1.2.1 Όταν δύο (ή τρεις) συμπαίκτες ακουμπήσουν την μπάλα ταυτόχρονα, τότε υπολογίζονται ως δύο (ή τρία) χτυπήματα (με την εξαίρεση του μπλοκ). Αν πηγαίνουν για την μπάλα, αλλά μόνο ένας από αυτούς την ακουμπήσει, τότε υπολογίζεται ως ένα χτύπημα. Η σύγκρουση παικτών δεν συνιστά σφάλμα.

9.1.2.2 Όταν δύο αντίπαλοι ακουμπήσουν την μπάλα ταυτόχρονα πάνω από το φιλέ και η μπάλα συνεχίσει να παίζεται, η ομάδα που δέχεται την μπάλα έχει το δικαίωμα για τρία ακόμα χτυπήματα. Αν αυτή η μπάλα βγει «έξω», τότε το σφάλμα καταλογίζεται στην ομάδα που βρίσκεται στην αντίθετη πλευρά.

9.1.2.3 Αν ταυτόχρονα χτυπήματα από δύο αντιπάλους πάνω από το φιλέ, οδηγήσουν σε παρατεταμένη επαφή με την μπάλα, το παιχνίδι συνεχίζεται.

9.1.3 ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΟ ΧΤΥΠΗΜΑ

Μέσα στον αγωνιστικό χώρο, ένας παίκτης δεν επιτρέπεται να δέχεται βοήθεια από κάποιον συμπαίκτη του ή κάποια κατασκευή/αντικείμενο για να χτυπήσει την μπάλα.

Όμως, ένας παίκτης που πρόκειται να υποπέσει σε σφάλμα (να ακουμπήσει το φιλέ ή να περάσει την κεντρική γραμμή, κλπ.) επιτρέπεται να βοηθηθεί ή να τραβηχτεί από κάποιον συμπαίκτη του.

9.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΧΤΥΠΗΜΑΤΩΝ

9.2.1 Η μπάλα επιτρέπεται να ακουμπήσει σε οποιοδήποτε σημείο του σώματος.

9.2.2 Η μπάλα δεν πρέπει να πιαστεί και/ή να μεταφερθεί. Μπορεί να αναπηδήσει προς οποιαδήποτε κατεύθυνση.

9.2.3 Η μπάλα επιτρέπεται να ακουμπήσει σε διαφορετικά μέρη του σώματος, υπό τον όρο ότι οι επαφές γίνονται ταυτόχρονα.

Εξαιρέσεις:

9.2.3.1 στο μπλοκ, συνεχόμενες επαφές επιτρέπεται να γίνουν από έναν ή περισσότερους παίκτες υπό τον όρο ότι οι επαφές γίνονται κατά τη διάρκεια μίας ενέργειας,

9.2.3.2 στο πρώτο χτύπημα της ομάδας, η μπάλα επιτρέπεται να χτυπήσει σε διάφορα σημεία του σώματος διαδοχικά, υπό τον όρο ότι οι επαφές γίνονται κατά τη διάρκεια μίας ενέργειας.

9.3 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΑΙΞΙΜΟ ΤΗΣ ΜΠΑΛΑΣ

9.3.1 ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΤΥΠΗΜΑΤΑ: μια ομάδα χτυπά την μπάλα τέσσερις φορές πριν την επιστρέψει.

9.3.2 ΥΠΟΒΟΗΘΟΥΜΕΝΟ ΧΤΥΠΗΜΑ: ένας παίκτης υποβοηθείται από κάποιον συμπαίκτη του ή κάποια κατασκευή/αντικείμενο μέσα στον αγωνιστικό χώρο για να χτυπήσει την μπάλα.

9.3.3 ΠΙΑΣΤΟ: η μπάλα πιάνεται και/ή μεταφέρεται, χωρίς να αναπηδήσει από το χτύπημα.

9.3.4 ΔΙΠΛΗ ΕΠΑΦΗ: ένας παίκτης χτυπά την μπάλα δύο φορές συνεχόμενα ή η μπάλα έρχεται σε επαφή με διαφορετικά μέρη του σώματός του συνεχόμενα.

10. ΜΠΑΛΑ ΣΤΟ ΦΙΛΕ

10.1 ΜΠΑΛΑ ΠΟΥ ΔΙΑΣΧΙΖΕΙ ΤΟ ΦΙΛΕ

10.1.1 Η μπάλα που στέλνεται στο γήπεδο των αντιπάλων πρέπει να περάσει πάνω από το φιλέ μέσα από το οριοθετημένο διάστημα. Το οριοθετημένο διάστημα είναι το μέρος του κάθετου επιπέδου του φιλέ, το οποίο οριοθετείται ως εξής:

10.1.1.1 κάτω: από την κορυφή του φιλέ,

10.1.1.2 στα πλάγια: από τις αντένες και τη νοητή προέκτασή τους,

10.1.1.3 πάνω: από την οροφή.

10.1.2 Η μπάλα που έχει διασχίσει ολικά ή μερικά το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ προς την ελεύθερη ζώνη της αντίπαλης ομάδας έξω από το οριοθετημένο διάστημα, επιτρέπεται να παιχτεί προς τα πίσω μέσα στα επιτρεπόμενα χτυπήματα της ομάδας, με την προϋπόθεση ότι:

10.1.2.1 ο παίκτης δεν έχει έρθει σε επαφή με τον κυρίως αγωνιστικό χώρο της αντίπαλης ομάδας,

10.1.2.2 η μπάλα, όταν παίχτηκε προς τα πίσω, διέσχισε το επίπεδο του φιλέ, ξανά ολικά ή μερικά έξω από το οριοθετημένο διάστημα, από την ίδια πλευρά του γηπέδου.
Η αντίπαλη ομάδα δεν επιτρέπεται να εμποδίσει τέτοια ενέργεια.

10.1.3 Η μπάλα που κατευθύνεται προς το αντίπαλο γήπεδο στο διάστημα κάτω από το φιλέ, παίζεται μέχρι την στιγμή που θα έχει διασχίσει εξολοκλήρου το κάθετο επίπεδο του φιλέ.

10.2 ΜΠΑΛΑ ΠΟΥ ΑΓΓΙΖΕΙ ΤΟ ΦΙΛΕ

Η μπάλα διασχίζοντας το φιλέ, επιτρέπεται να τον αγγίξει.

10.3 ΜΠΑΛΑ ΣΤΟ ΦΙΛΕ

10.3.1 Μπάλα που χτύπησε στο φιλέ επιτρέπεται να επαναφερθεί μέσα στα όρια των τριών χτυπημάτων της ομάδας.

10.3.2 Αν η μπάλα σχίσει το πλέγμα του φιλέ ή τον ρίξει κάτω, η φάση ακυρώνεται και επαναλαμβάνεται.

11. ΠΑΙΚΤΗΣ ΣΤΟ ΦΙΛΕ

11.1 ΕΠΑΦΗ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΕ

11.1.1 Στο μπλοκ, ένας παίκτης επιτρέπεται να ακουμπήσει την μπάλα πέρα από το φιλέ, με την προϋπόθεση ότι δεν παρεμβαίνει στο παιχνίδι του αντιπάλου πριν ή κατά τη διάρκεια του επιθετικού χτυπήματος του τελευταίου.

11.1.2 Μετά από ένα επιθετικό χτύπημα, ένας παίκτης επιτρέπεται να περάσει τα χέρια του πέρα από το φιλέ, με την προϋπόθεση ότι η επαφή με την μπάλα έγινε στο δικό του αγωνιστικό διάστημα.

11.2 ΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΕ

11.2.1 Επιτρέπεται το πέρασμα στο αντίπαλο διάστημα κάτω από το φιλέ, με την προϋπόθεση ότι δεν παρεμβαίνει στο παιχνίδι των αντιπάλων.

11.2.2 Πέρασμα στον κυρίως αγωνιστικό χώρο των αντιπάλων, πέρα από την κεντρική γραμμή:

11.2.2.1 Η επαφή με τον κυρίως αγωνιστικό χώρο των αντιπάλων με το (τα) πέλμα (-τα) επιτρέπεται, με την προϋπόθεση ότι κάποιο μέρος του (των) πέλματος (-άτων) είτε παραμένει σε επαφή είτε είναι ακριβώς πάνω από την κεντρική γραμμή.

11.2.2.2 Η επαφή με τον κυρίως αγωνιστικό χώρο των αντιπάλων με οποιοδήποτε μέρος του σώματος από το πέλμα και πάνω επιτρέπεται, με την προϋπόθεση ότι δεν παρεμποδίζεται το παιχνίδι των αντιπάλων.

11.2.3 Ένας παίκτης επιτρέπεται να εισέλθει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο των αντιπάλων, αφού η μπάλα τεθεί εκτός παιδιάς.

11.2.4 Οι παίκτες επιτρέπεται να περάσουν στην ελεύθερη ζώνη των αντιπάλων, με την προϋπόθεση ότι δεν παρεμποδίζεται το παιχνίδι των αντιπάλων.

11.3 ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟ ΦΙΛΕ

11.3.1 Η επαφή ενός παίκτη με το φιλέ ανάμεσα στις αντένες, κατά τη διάρκεια της ενέργειας για παίξιμο της μπάλας, είναι σφάλμα.

Η ενέργεια για παίξιμο της μπάλας περιλαμβάνει (μεταξύ άλλων) το άλμα, το χτύπημα (ή την προσπάθεια) και την προσγείωση.

11.3.2 Οι παίκτες επιτρέπεται να έρθουν σε επαφή με τον στυλοβάτη, τα σχοινιά ή οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο έξω από τις αντένες, συμπεριλαμβανομένου του φιλέ, με την προϋπόθεση ότι αυτή η ενέργεια δεν αποτελεί παρέμβαση στο παιχνίδι.

11.3.3 Όταν η μπάλα πηγαίνει στο φιλέ και αυτό προκαλεί επαφή του φιλέ με κάποιον αντίπαλο, τότε δεν διαπράττεται σφάλμα.

11.4 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΠΑΙΚΤΩΝ ΣΤΟ ΦΙΛΕ

11.4.1 Ένας παίκτης ακουμπά την μπάλα ή κάποιον αντίπαλο στο διάστημα των αντιπάλων πριν ή κατά τη διάρκεια του επιθετικού χτυπήματος του αντιπάλου.

11.4.2 Ένας παίκτης παρεμβαίνει στο παιχνίδι του αντιπάλου ενώ εισέρχεται στο αντίπαλο διάστημα κάτω από τον φιλέ.

11.4.3 Το πέλμα (ή τα πέλματα) ενός παίκτη εισέρχονται εξολοκλήρου στον κυρίως αγωνιστικό χώρο των αντιπάλων.

11.4.4 Ένας παίκτης παρεμβαίνει στο παιχνίδι όταν (μεταξύ άλλων):

- ακουμπά το φιλέ ανάμεσα στις αντένες ή την ίδια την αντένα κατά την ενεργειά του να παίξει την μπάλα,
- χρησιμοποιεί το φιλέ ανάμεσα στις αντένες σαν βοήθημα για να στηριχτεί ή να σταθεροποιηθεί,
- δημιουργεί κάποιο **αθέμιτο** πλεονέκτημα σε βάρος του αντιπάλου ακουμπώντας το φιλέ,
- κάνει ενέργειες που παρεμποδίζουν την επιτρεπόμενη προσπάθεια των αντιπάλων να παίξουν την μπάλα,
- **πιάνει / κρατιέται από το φιλέ.**

Παίκτες που βρίσκονται κοντά στην μπάλα όσο αυτή παίζεται, ή που προσπαθούν να παίξουν την μπάλα, θεωρείται ότι βρίσκονται στην ενέργεια για παίξιμο της μπάλας, ακόμα κι αν δεν έρθουν σε επαφή με την μπάλα.

Ωστόσο, η επαφή με το φιλέ έξω από τις αντένες δεν θεωρείται σφάλμα (εκτός από τον Καν. 9.1.3).

12. ΣΕΡΒΙΣ

Το σερβίς είναι η ενέργεια χτυπήματος της μπάλας για το ξεκίνημα μιας φάσης από τον πίσω δεξιό παίκτη, που βρίσκεται στη ζώνη του σερβίς.

12.1 ΠΡΩΤΟ ΣΕΡΒΙΣ ΣΕ ΕΝΑ ΣΕΤ

12.1.1 Το πρώτο σερβίς του πρώτου σετ, όπως και εκείνο του αποφασιστικού 5ου σετ εκτελείται από την ομάδα που καθορίζεται από την κλήρωση.

12.1.2 Τα άλλα σετ ξεκινούν με σερβίς της ομάδας που δεν σέρβιρε πρώτη στο προηγούμενο σετ.

12.2 ΣΕΙΡΑ ΣΤΟ ΣΕΡΒΙΣ

12.2.1 Οι παίκτες πρέπει να ακολουθούν τη σειρά περιστροφής στο σερβίς που αναφέρεται στο φύλλο αρχικής παράταξης.

12.2.2 Μετά το πρώτο σερβίς σε ένα σετ, ο παίκτης που θα σερβίρει καθορίζεται ως εξής:

12.2.2.1 όταν η ομάδα που σερβίρει κερδίζει τη φάση, ο παίκτης που σέρβιρε (ή ο αντικαταστάτης του), θα σερβίρει ξανά,

12.2.2.2 όταν η ομάδα που δέχεται το σερβίς κερδίζει τη φάση, αποκτά το δικαίωμα να σερβίρει και περιστρέφεται, πριν σερβίρει. Ο παίκτης που θα σερβίρει είναι αυτός που μετακινείται από την μπροστινή-δεξιά στην πίσω- δεξιά θέση.

12.3 ΕΓΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΣΕΡΒΙΣ

Ο 1ος διαιτητής δίνει την έγκριση για το σερβίς, αφού έχει ελέγξει ότι οι δύο ομάδες είναι έτοιμες να αγωνιστούν και ότι ο παίκτης που σερβίρει έχει στην κατοχή του την μπάλα.

12.4 ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΣΕΡΒΙΣ

12.4.1 Η μπάλα πρέπει να χτυπηθεί με την παλάμη ή οποιοδήποτε σημείο του βραχίονα, αφού έχει υψωθεί ή απελευθερωθεί από το(α) χέρι(α).

12.4.2 Μόνο μία φορά επιτρέπεται να υψώσει ή να απελευθερώσει την μπάλα ο παίκτης την ώρα του σερβίς. Το χτύπημα της μπάλας στο δάπεδο ή το παίξιμό της με τα χέρια επιτρέπεται.

12.4.3 Τη στιγμή του χτυπήματος του σερβίς ή της απογείωσης για σερβίς με άλμα, ο παίκτης που σερβίρει δεν πρέπει να ακουμπήσει τον κυρίως αγωνιστικό χώρο (συμπεριλαμβανομένης της τελικής γραμμής) ή το δάπεδο εκτός της ζώνης σερβίς.

Μετά το χτύπημα, ο παίκτης επιτρέπεται να πατήσει ή να προσγειωθεί έξω από τη ζώνη σερβίς, ή μέσα στον κυρίως αγωνιστικό χώρο.

12.4.4 Ο παίκτης που σερβίρει πρέπει να χτυπήσει την μπάλα μέσα σε 8 δευτερόλεπτα μετά το σφύριγμα του 1ου διαιτητή για σερβίς.

12.4.5 Το σερβίς που εκτελείται πριν το σφύριγμα του διαιτητή ακυρώνεται και επαναλαμβάνεται.

12.5 ΠΡΟΠΕΤΑΣΜΑ

12.5.1 Οι παίκτες της ομάδας που σερβίρει δεν πρέπει να εμποδίζουν τους αντιπάλους τους, με ατομικό ή ομαδικό προπέτασμα, να βλέπουν τον παίκτη που σερβίρει και τη διαδρομή της μπάλας στον αέρα.

12.5.2 Ένας ή περισσότεροι παίκτες της ομάδας που σερβίρει πραγματοποιούν προπέτασμα κουνώντας χέρια, πηδώντας ή κινούμενοι πλάγια, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του σερβίς ή με το να στέκονται μαζί μπροστά στον παίκτη που σερβίρει, με σκοπό να κρύψουν τον παίκτη που σερβίρει και τη διαδρομή της μπάλας στον αέρα.

12.6 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΡΒΙΣ

12.6.1 Σφάλματα στο σερβίς

Τα ακόλουθα σφάλματα οδηγούν σε αλλαγή του σερβίς, ακόμα και όταν οι αντίπαλοι βρίσκονται σε λάθος θέσεις. Ο παίκτης που σερβίρει:

12.6.1.1 παραβιάζει τη σειρά του σερβίς,

12.6.1.2 δεν εκτελεί το σερβίς σωστά,

12.6.2 Σφάλματα μετά το χτύπημα στο σερβίς

Αφού η μπάλα έχει χτυπηθεί σωστά, το σερβίς μετατρέπεται σε σφάλμα (εκτός αν κάποιος παίκτης βρίσκεται σε λάθος θέση) αν η μπάλα:

12.6.2.1 ακουμπήσει κάποιον παίκτη της ομάδας που σερβίρει ή δεν διασχίσει το κάθετο επίπεδο του φιλέ εξολοκλήρου μέσα από το οριοθετημένο διάστημα,

12.6.2.2 καταλήξει «έξω»,

12.6.2.3 περάσει πάνω από προπέτασμα.

12.7 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΟ ΣΕΡΒΙΣ ΚΑΙ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΘΕΣΕΩΝ

12.7.1 Αν ο παίκτης που σερβίρει διαπράξει σφάλμα τη στιγμή της εκτέλεσης του σερβίς (λάθος εκτέλεση, λάθος σειρά περιστροφής, κλπ.) και οι αντίπαλοι είναι σε λάθος θέσεις, τότε τιμωρείται το λάθος σερβίς.

12.7.2 Αντίθετα, αν η εκτέλεση του σερβίς είναι σωστή, αλλά το σερβίς έχει ανεπιτυχή κατάληξη (βγήκε έξω, έγινε προπέτασμα, κλπ.), τότε έχει προηγηθεί το σφάλμα στις θέσεις και είναι αυτό που τιμωρείται.

13. ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ**13.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΥ ΧΤΥΠΗΜΑΤΟΣ**

13.1.1 Όλες οι ενέργειες που κατευθύνουν την μπάλα προς τους αντιπάλους, εκτός από το σερβίς και το μπλοκ, θεωρούνται ως επιθετικά χτυπήματα.

13.1.2 Στο επιθετικό χτύπημα το πέρασμα με τα δάκτυλα («πλασέ») επιτρέπεται, εφόσον η μπάλα χτυπηθεί καθαρά και δεν κρατηθεί ή σπρωχτεί.

13.1.3 Ένα επιθετικό χτύπημα ολοκληρώνεται τη στιγμή που η μπάλα διασχίζει εντελώς το κατακόρυφο επίπεδο του φιλέ ή όταν έρθει σε επαφή με κάποιον αντίπαλο.

13.2 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ

13.2.1 Ένας παίκτης μπροστινής γραμμής επιτρέπεται να ολοκληρώσει ένα επιθετικό χτύπημα από οποιοδήποτε ύψος, με την προϋπόθεση ότι η επαφή με την μπάλα έγινε στο δικό του αγωνιστικό διάστημα (εκτός από τους Κανόνες 13.2.4 και 13.3.6).

13.2.2 Ένας παίκτης της πίσω γραμμής επιτρέπεται να ολοκληρώσει ένα επιθετικό χτύπημα από οποιοδήποτε ύψος, πίσω από την μπροστινή ζώνη:

13.2.2.1 τη στιγμή της απογείωσής του, το (τα) πέλμα (πέλματα) του παίκτη δεν πρέπει να έχουν ακουμπήσει ούτε περάσει τη γραμμή επίθεσης,

13.2.2.2 μετά το χτύπημά του, ο παίκτης επιτρέπεται να προσγειωθεί μέσα στην μπροστινή ζώνη.

13.2.3 Ένας παίκτης της πίσω γραμμής επιτρέπεται επίσης να ολοκληρώσει ένα επιθετικό χτύπημα από την μπροστινή ζώνη, εφόσον τη στιγμή της επαφής, ένα μέρος της μπάλας βρίσκεται χαμηλότερα από την κορυφή του φιλέ.

13.2.4 Κανένας παίκτης δεν επιτρέπεται να ολοκληρώσει επιθετικό χτύπημα στο σερβίς των αντιπάλων, όταν η μπάλα είναι στην μπροστινή ζώνη και εξολοκλήρου ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ.

13.3 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΟ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ

13.3.1 Ένας παίκτης χτυπά την μπάλα μέσα στο αγωνιστικό διάστημα της αντίπαλης ομάδας.

13.3.2 Ένας παίκτης στέλνει την μπάλα «έξω».

13.3.3 Ένας παίκτης της πίσω γραμμής ολοκληρώνει ένα επιθετικό χτύπημα από την μπροστινή ζώνη και τη στιγμή του χτυπήματος η μπάλα βρίσκεται εξολοκλήρου ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ.

13.3.4 Ένας παίκτης ολοκληρώνει ένα επιθετικό χτύπημα στο σερβίς του αντιπάλου, όταν η μπάλα βρίσκεται στην μπροστινή ζώνη και είναι εξολοκλήρου ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ.

13.3.5 Ένας Λίμπερο ολοκληρώνει ένα επιθετικό χτύπημα και τη στιγμή του χτυπήματος η μπάλα βρίσκεται εξολοκλήρου ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ.

13.3.6 Ένας παίκτης ολοκληρώνει ένα επιθετικό χτύπημα ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ, όταν η μπάλα έρχεται από πάσα με δάκτυλα από τον Λίμπερο, που βρίσκεται στη δική του μπροστινή ζώνη.

14. ΜΠΛΟΚ

14.1 ΜΠΛΟΚ

14.1.1 Μπλοκ είναι η ενέργεια των παικτών κοντά στο φιλέ, να εμποδίσουν να περάσει η μπάλα που έρχεται από την αντίπαλη ομάδα, με το να φτάσουν ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ, ανεξάρτητα από το ύψος της επαφής με την μπάλα. Μόνο παίκτες της μπροστινής γραμμής επιτρέπεται να ολοκληρώσουν ένα μπλοκ, αλλά κατά τη στιγμή της επαφής με την μπάλα, μέρος του σώματος πρέπει να είναι ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ.

14.1.2 Προσπάθεια για μπλοκ

Προσπάθεια για μπλοκ είναι η ενέργεια του μπλοκ χωρίς να υπάρξει επαφή με την μπάλα.

14.1.3 Ολοκληρωμένο μπλοκ

Ένα μπλοκ ολοκληρώνεται, όταν η μπάλα έρχεται σε επαφή με έναν μπλοκέρ.

14.1.4 Ομαδικό μπλοκ

Ένα ομαδικό μπλοκ εκτελείται από δύο ή τρεις παίκτες ο ένας κοντά στον άλλο και ολοκληρώνεται, όταν ένας από αυτούς ακουμπήσει την μπάλα.

14.2 ΕΠΑΦΗ ΣΤΟ ΜΠΛΟΚ

Διαδοχικές (γρήγορες και συνεχόμενες) επαφές με την μπάλα επιτρέπεται να γίνουν από έναν ή περισσότερους μπλοκέρ, με την προϋπόθεση ότι οι επαφές πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια μίας ενέργειας.

14.3 ΜΠΛΟΚ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥ

Στο μπλοκ, ο παίκτης επιτρέπεται να τοποθετήσει τα χέρια του και τους βραχίονές του πέρα από το φιλέ, με την προϋπόθεση ότι αυτή η ενέργεια δεν παρεμβαίνει στο παιχνίδι της αντίπαλης ομάδας. Όμως, δεν επιτρέπεται να έλθει σε επαφή με την μπάλα πέρα από το φιλέ, αν δεν έχει προηγουμένως πραγματοποιήσει ένα επιθετικό χτύπημα κάποιος αντίπαλος.

14.4 ΜΠΛΟΚ ΚΑΙ ΧΤΥΠΗΜΑΤΑ ΟΜΑΔΑΣ

14.4.1 Η επαφή στο μπλοκ δεν συνυπολογίζεται στα χτυπήματα της ομάδας. Συνεπώς, μετά από μία επαφή στο μπλοκ, η ομάδα δικαιούται τρία χτυπήματα για να επιστρέψει την μπάλα.

14.4.2 Το πρώτο χτύπημα μετά από το μπλοκ επιτρέπεται να εκτελεστεί από οποιονδήποτε παίκτη, συμπεριλαμβανομένου και εκείνου που ακούμπησε την μπάλα κατά τη διάρκεια του μπλοκ.

14.5 ΜΠΛΟΚ ΣΤΟ ΣΕΡΒΙΣ

Το μπλοκ στο σερβίς των αντιπάλων απαγορεύεται.

14.6 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΟ ΜΠΛΟΚ

14.6.1 Ο μπλοκέρ ακουμπά την μπάλα που βρίσκεται στο διάστημα των αντιπάλων είτε πριν είτε ταυτόχρονα με το επιθετικό χτύπημα των αντιπάλων.

14.6.2 Ένας παίκτης της πίσω γραμμής ή ένας Λίμπερο ολοκληρώνει ένα μπλοκ ή συμμετέχει σε ένα ολοκληρωμένο μπλοκ.

14.6.3 Μπλοκ στο σερβίς των αντιπάλων.

14.6.4 Η μπάλα από το μπλοκ πηγαίνει «έξω».

14.6.5 Το μπλοκ έξω από την αντένα στο διάστημα των αντιπάλων.

14.6.6 Ένας Λίμπερο κάνει προσπάθεια για ατομικό ή ομαδικό μπλοκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΔΙΑΚΟΠΕΣ, ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ

15. ΔΙΑΚΟΠΕΣ

Μια διακοπή είναι ο χρόνος που μεσολαβεί ανάμεσα στο τέλος μιας ολοκληρωμένης φάσης και στο σφύριγμα του 1ου διαιτητή για το επόμενο σερβίς.

Οι μόνες **κανονικές** διακοπές σε έναν αγώνα είναι τα ΤΑΪΜ-ΑΟΥΤ και ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΩΝ ΠΑΙΚΤΩΝ.

15.1 ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΔΙΑΚΟΠΩΝ

Κάθε ομάδα δικαιούται το μέγιστο δύο τσίμ-άουτ και έξι αλλαγές παικτών σε κάθε σετ.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες διοργανώσεις Ανδρών-Γυναικών, η FIVB μπορεί να μειώσει κατά ένα τον αριθμό των τσίμ-άουτ και των τεχνικών τσίμ-άουτ ακολουθώντας συμφωνίες χορηγίας, μάρκετινγκ και μεταδόσεων.

15.2 ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΔΙΑΚΟΠΩΝ ΑΓΩΝΑ

15.2.1 Αίτημα για ένα ή δύο τσίμ-άουτ και ένα αίτημα για αλλαγή παίκτη από κάθε ομάδα επιτρέπεται να ακολουθεί το ένα το άλλο, στη διάρκεια της ίδιας διακοπής.

15.2.2 Όμως μια ομάδα δεν επιτρέπεται να κάνει διαδοχικά **αιτήματα** για αλλαγή παίκτη στη διάρκεια της ίδιας διακοπής. Δύο ή περισσότεροι παίκτες επιτρέπεται να αλλαχθούν με το ίδιο αίτημα.

15.2.3 Πρέπει να μεσολαβήσει μία ολοκληρωμένη φάση ανάμεσα σε δύο ξεχωριστά αιτήματα για αλλαγή από την ίδια ομάδα.

15.3 ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΑΓΩΝΑ

15.3.1 Κανονικές διακοπές αγώνα επιτρέπεται να ζητηθούν από τον προπονητή ή σε περίπτωση απουσίας του, από τον αρχηγό του αγώνα, και μόνο από αυτούς.

15.3.2 Αλλαγή πριν την έναρξη ενός σετ επιτρέπεται, και πρέπει να καταγραφεί ως κανονική αλλαγή σε αυτό το σετ.

15.4 ΤΑΪΜ-ΑΟΥΤ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΤΑΪΜ-ΑΟΥΤ

15.4.1 Τα αιτήματα για τάιμ-άουτ πρέπει να γίνονται με τη χρήση της αντίστοιχης χειροσήμανσης, όταν η μπάλα είναι εκτός παιδιάς και πριν από το σφύριγμα για σερβίς. Όλα τα αιτούμενα τάιμ-άουτ διαρκούν 30 δευτερόλεπτα.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις είναι υποχρεωτική η χρήση της κόρνας και στη συνέχεια της χειροσήμανσης, για να γίνει αίτημα για τάιμ-άουτ.

15.4.2 Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις από το 1^ο μέχρι και το 4^ο σετ δίνονται αυτόματα δύο επιπλέον «Τεχνικά Τάιμ-άουτ» διάρκειας 60 δευτερολέπτων, όταν η ομάδα που προηγείται, φτάνει στον 8^ο και στον 16^ο πόντο.

15.4.3 Στο αποφασιστικό (5^ο) σετ δεν υπάρχουν «Τεχνικά Τάιμ-άουτ», αλλά μόνο δύο τάιμ-άουτ των 30 δευτερολέπτων, τα οποία μπορεί να ζητήσει κάθε ομάδα.

15.4.4 Κατά τη διάρκεια όλων των τάιμ-άουτ, οι παίκτες που αγωνίζονται, πρέπει να πάνε στην ελεύθερη ζώνη κοντά στους πάγκους τους.

15.5 ΑΛΛΑΓΗ ΠΑΙΚΤΩΝ

15.5.1 Αλλαγή είναι η ενέργεια, κατά την οποία ένας παίκτης, εκτός από τον Λίμπερο ή τον αντικαταστάτη του, αφού καταγραφεί από το σημειωτή, εισέρχεται στον αγώνα και καταλαμβάνει τη θέση κάποιου άλλου παίκτη, που πρέπει να βγει από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο εκείνη τη στιγμή.

15.5.2 Όταν η αλλαγή γίνεται αναγκαστικά εξαιτίας τραυματισμού ενός παίκτη που αγωνίζεται, αυτό πρέπει να γίνει με τη χρήση της αντίστοιχης χειροσήμανσης από τον προπονητή (ή τον αρχηγό του αγώνα).

15.6 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΙΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

15.6.1 Ένας παίκτης της αρχικής παράταξης επιτρέπεται να βγει από τον αγώνα και να επιστρέψει, αλλά μόνο μία φορά σε κάθε σετ, και μόνο στην προηγούμενη θέση που είχε στην παράταξη.

15.6.2 Ένας αναπληρωματικός επιτρέπεται να εισέλθει στον αγώνα στη θέση ενός παίκτη της αρχικής παράταξης, αλλά μόνο μία φορά σε κάθε σετ και μπορεί να αλλαχτεί μόνο από τον ίδιο αρχικό παίκτη.

15.7 ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΛΛΑΓΗ

Ένας παίκτης (εκτός από τον Λίμπερο), ο οποίος δεν μπορεί να συνεχίσει να παίζει στον αγώνα λόγω τραυματισμού ή ασθένειας, θα πρέπει να αλλαχτεί με κανονική αλλαγή. Αν αυτό δεν είναι δυνατόν, τότε η ομάδα έχει το δικαίωμα να κάνει μία ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ αλλαγή, πέρα από τους περιορισμούς του Κανόνα 15.6.

Μια κατ' εξαίρεση αλλαγή σημαίνει ότι οποιοσδήποτε παίκτης που δεν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο τη στιγμή του τραυματισμού/ασθένειας, εκτός από τον Λίμπερο, τον δεύτερο Λίμπερο ή τον κανονικό παίκτη που αυτοί αντικατέστησαν, επιτρέπεται να αλλάξει τον τραυματισμένο/ασθενή παίκτη στον αγώνα. Ο τραυματισμένος/ασθενής παίκτης που άλλαξε, δεν επιτρέπεται να επανέλθει στον αγώνα.

Η κατ' εξαίρεση αλλαγή δεν υπολογίζεται σε καμιά περίπτωση σαν κανονική αλλαγή, αλλά πρέπει να καταγραφεί στο φύλλο αγώνα ως μέρος των συνολικών αλλαγών στο σετ και τον αγώνα.

15.8 ΑΛΛΑΓΗ ΛΟΓΩ ΑΠΟΒΟΛΗΣ Ή ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Ένας παίκτης που ΑΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ Ή ΑΠΟΚΛΕΙΕΤΑΙ πρέπει να αλλαχτεί αμέσως με κανονική αλλαγή. Αν αυτό δεν είναι δυνατόν, η ομάδα καθίσταται ΕΛΛΙΠΗΣ.

15.9 ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

15.9.1 Μια αλλαγή είναι αντικανονική, αν παραβαίνει τους περιορισμούς που υποδεικνύονται στον Κανόνα 15.6 (εκτός από την περίπτωση του Κανόνα 15.7), ή αν εμπλέκεται κάποιος μη καταγεγραμμένος παίκτης.

15.9.2 Όταν μια ομάδα έχει πραγματοποιήσει μία αντικανονική αλλαγή και ο αγώνας συνεχίστηκε, τότε πρέπει να εφαρμοστεί η ακόλουθη διαδικασία, **κατά σειρά**:

15.9.2.1 η ομάδα τιμωρείται και οι αντίπαλοι κερδίζουν έναν πόντο και το σερβίς,

15.9.2.2 η αλλαγή πρέπει να διορθωθεί,

15.9.2.3 οι πόντοι που έχουν κερδηθεί από την ομάδα που υπέπεσε στο σφάλμα, από τη στιγμή που διαπράχθηκε το σφάλμα, ακυρώνονται. Οι πόντοι των αντιπάλων παραμένουν έγκυροι.

15.10 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

15.10.1 Η αλλαγή πρέπει να γίνεται μέσα στη ζώνη αλλαγής.

15.10.2 Η αλλαγή πρέπει να διαρκεί μόνο όσο χρόνο χρειάζεται για να καταγραφεί στο φύλλο αγώνα και να επιτραπεί η είσοδος και έξοδος των παικτών.

15.10.3α Το ουσιαστικό αίτημα για αλλαγή υποβάλλεται τη στιγμή που ο (οι) αναπληρωματικός/-οί παίκτης/-ες μπει (μπουν) στη ζώνη αλλαγής, έτοιμος/-οι για να παίξει/-ουν, κατά τη διάρκεια μιας διακοπής. Ο προπονητής δεν χρειάζεται να κάνει τη χειροσήμανση αλλαγής, εκτός αν η αλλαγή γίνεται λόγω τραυματισμού ή πριν από την αρχή του σετ.

15.10.3β Αν ο παίκτης δεν είναι έτοιμος, η αλλαγή δεν εγκρίνεται και η ομάδα τιμωρείται με καθυστέρηση.

15.10.3γ Το αίτημα για αλλαγή αναγνωρίζεται και ανακοινώνεται από το σημειωτή ή από το 2^ο Διαιτητή, με χρήση κόρνας ή σφυρίχτρας αντίστοιχα. Ο 2ος διαιτητής επιτρέπει την αλλαγή.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις χρησιμοποιούνται αριθμημένες πινακίδες για να διευκολύνεται η αλλαγή.

15.10.4 Αν μια ομάδα προτίθεται να κάνει περισσότερες από μία αλλαγές ταυτόχρονα, όλοι οι αναπληρωματικοί παίκτες πρέπει να εισέλθουν στη ζώνη αλλαγής την ίδια στιγμή, ώστε να θεωρηθεί ότι πρόκειται για το ίδιο αίτημα. Σ' αυτή την περίπτωση οι αλλαγές πρέπει να γίνουν διαδοχικά, το ένα ζευγάρι παικτών μετά το άλλο. Αν μία αλλαγή είναι αντικανονική, οι κανονικές αλλαγές επιτρέπονται και η αντικανονική απορρίπτεται και υπόκειται σε τιμωρία καθυστέρησης.

15.11 ΑΝΤΙΚΑΝΟΝΙΚΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ

15.11.1 Είναι αντικανονικό να ζητηθεί οποιαδήποτε κανονική διακοπή αγώνα:

15.11.1.1 κατά τη διάρκεια μιας φάσης ή τη στιγμή ή μετά από το σφύριγμα για σερβίς,

15.11.1.2 από μη εξουσιοδοτημένο μέλος ομάδας,

15.11.1.3 για δεύτερη αλλαγή από την ίδια ομάδα κατά τη διάρκεια της ίδιας διακοπής, εκτός από την περίπτωση τραυματισμού/ασθένειας ενός παίκτη που αγωνίζεται,

15.11.1.4 όταν έχει εξαντληθεί ο αριθμός των τσίμ-άουτ και των αλλαγών που δικαιούται μια ομάδα.

15.11.2 Το πρώτο αντικανονικό αίτημα από μια ομάδα στον αγώνα, το οποίο δεν επηρεάζει ή δεν καθυστερεί το παιχνίδι, απορρίπτεται, αλλά πρέπει να καταγραφεί στο φύλλο αγώνα χωρίς περαιτέρω συνέπειες.

15.11.3 Οποιοδήποτε επόμενο αντικανονικό αίτημα στον αγώνα από την ίδια ομάδα συνιστά καθυστέρηση.

16. ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΑΓΩΝΑ**16.1 ΤΥΠΟΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΩΝ**

Μία αντικανονική ενέργεια ομάδας που εμποδίζει τη συνέχιση του αγώνα είναι καθυστέρηση και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων:

16.1.1 καθυστέρηση των κανονικών διακοπών του αγώνα,

16.1.2 παράταση διακοπών του αγώνα, μετά από εντολή για συνέχισή του,

16.1.3 αίτημα αντικανονικής αλλαγής,

16.1.4 επανάληψη αντικανονικού αιτήματος,

16.1.5 καθυστέρηση του αγώνα από ένα μέλος της ομάδας.

16.2 ΤΙΜΩΡΙΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ

16.2.1 Η «προειδοποίηση καθυστέρησης» και η «ποινή καθυστέρησης» είναι ομαδικές τιμωρίες.

16.2.1.1 Οι τιμωρίες καθυστέρησης παραμένουν σε ισχύ όλο τον αγώνα.

16.2.1.2 Όλες οι τιμωρίες καθυστέρησης καταγράφονται στο φύλλο αγώνα.

16.2.2 Η πρώτη καθυστέρηση στον αγώνα από κάποιο μέλος της ομάδας τιμωρείται με «ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ».

16.2.3 Η δεύτερη και οι επόμενες καθυστερήσεις παντός τύπου από οποιοδήποτε μέλος της ίδιας ομάδας στον ίδιο αγώνα, αποτελούν σφάλμα και τιμωρούνται με μια «ΠΟΙΝΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ»: πόντος και σερβίς στους αντιπάλους.

16.2.4 Τιμωρίες καθυστέρησης που επιβάλλονται πριν ή ανάμεσα στα σετ, ισχύουν στο επόμενο σετ.

17. ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΑΓΩΝΑ**17.1 ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΣ / ΑΣΘΕΝΕΙΑ**

17.1.1 Σε περίπτωση σοβαρού ατυχήματος, ενώ η μπάλα είναι εντός παιδιάς, ο διαιτητής πρέπει να σταματήσει τον αγώνα αμέσως και να επιτρέψει την είσοδο ιατρικής βοήθειας στον αγωνιστικό χώρο.

Κατόπιν η φάση επαναλαμβάνεται.

17.1.2 Αν ένας τραυματισμένος/ασθενής παίκτης δεν είναι δυνατόν να αλλαχθεί είτε με κανονική είτε κατ' εξαίρεση αλλαγή, δίνεται στον παίκτη χρόνος 3 λεπτών για να συνέλθει, αλλά όχι περισσότερο από μία φορά για τον ίδιο παίκτη στον ίδιο αγώνα.

Αν ο παίκτης δεν συνέλθει, η ομάδα του καθίσταται ελλιπής.

17.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Αν υπάρξει εξωτερική παρέμβαση κατά τη διάρκεια του αγώνα, πρέπει να σταματήσει το παιχνίδι και η φάση να επαναληφθεί.

17.3 ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

17.3.1 Αν απρόβλεπτες καταστάσεις διακόψουν τον αγώνα, ο 1ος διαιτητής, οι διοργανωτές και η Επιτροπή Ελέγχου, αν υπάρχει, θα αποφασίσουν για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, ώστε να επανέλθουν οι ομαλές συνθήκες.

17.3.2 Σε περίπτωση που συμβούν μία ή περισσότερες διακοπές, που δεν υπερβαίνουν σε συνολικό χρόνο τις 4 ώρες:

17.3.2.1 αν ο αγώνας αρχίσει ξανά στον ίδιο αγωνιστικό χώρο, το σετ που έχει διακοπεί θα συνεχιστεί κανονικά με το ίδιο αποτέλεσμα, τους ίδιους παίκτες (εκτός από αυτούς που τιμωρήθηκαν με αποβολή ή αποκλεισμό) και τις ίδιες θέσεις. Τα σετ που παίχτηκαν, διατηρούν τα αποτελέσματά τους,

17.3.2.2 αν ο αγώνας αρχίσει ξανά σε άλλον αγωνιστικό χώρο, το σετ που διακόπηκε ακυρώνεται και επαναλαμβάνεται με τις ίδιες αρχικές σειρές περιστροφής (εκτός από αυτούς που τιμωρήθηκαν με αποβολή ή αποκλεισμό) και θα παραμείνουν σε ισχύ όλες οι τιμωρίες που έχουν επιβληθεί και καταγραφεί. Τα σετ που παίχτηκαν, διατηρούν τα αποτελέσματά τους.

17.3.3 Αν συμβούν μία ή περισσότερες διακοπές που υπερβαίνουν συνολικά τις 4 ώρες, τότε ολόκληρος ο αγώνας θα επαναληφθεί.

18. ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗ ΓΗΠΕΔΩΝ**18.1 ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ**

Διάλειμμα είναι ο χρόνος μεταξύ των σετ. Όλα τα διαλείμματα διαρκούν τρία λεπτά.

Κατά τη διάρκεια αυτής της χρονικής περιόδου, πραγματοποιείται η αλλαγή των γηπέδων και η καταγραφή της παράταξης των ομάδων στο φύλλο αγώνα.

Το διάλειμμα μεταξύ του δευτέρου και του τρίτου σετ μπορεί να διαρκέσει μέχρι 10 λεπτά με την έγκριση των αρμοδίων μετά από αίτημα των διοργανωτών.

18.2 ΑΛΛΑΓΗ ΓΗΠΕΔΩΝ

18.2.1 Μετά από κάθε σετ, οι ομάδες αλλάζουν γήπεδα, εκτός από το αποφασιστικό σετ.

18.2.2 Στο αποφασιστικό σετ, μόλις η ομάδα που προηγείται, φτάσει τους 8 πόντους, οι ομάδες αλλάζουν γήπεδα χωρίς καθυστέρηση και οι θέσεις των παικτών παραμένουν ίδιες.

Αν η αλλαγή των γηπέδων δεν γίνει όταν η ομάδα που προηγείται φτάσει τους 8 πόντους, τότε θα πραγματοποιηθεί, αμέσως μόλις γίνει αντιληπτό το λάθος. Το αποτέλεσμα κατά τη στιγμή της αλλαγής παραμένει ως έχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 Ο ΠΑΙΚΤΗΣ ΛΙΜΠΕΡΟ

19. Ο ΠΑΙΚΤΗΣ ΛΙΜΠΕΡΟ

19.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΛΙΜΠΕΡΟ

19.1.1 Κάθε ομάδα έχει το δικαίωμα να προσδιορίσει από τη λίστα των παικτών του φύλλου αγώνα μέχρι δύο εξειδικευμένους αμυντικά παίκτες: τους Λίμπερο.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις Ανδρών-Γυναικών, αν μια ομάδα έχει δηλώσει περισσότερους από 12 παίκτες στο φύλλο αγώνα, είναι υποχρεωτικό να δηλωθούν ΔΥΟ Λίμπερο στη σύνθεση της ομάδας.

19.1.2 Όλοι οι Λίμπερο πρέπει να καταγράφονται στο φύλλο αγώνα στις ειδικές γραμμές που υπάρχουν γι' αυτό.

19.1.3 Ο Λίμπερο που βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο είναι ο Ενεργός Λίμπερο. Αν υπάρχει και άλλος Λίμπερο, θα είναι ο δεύτερος Λίμπερο της ομάδας.

Μόνο ένας Λίμπερο επιτρέπεται να βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή.

19.2 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ο (οι) Λίμπερο πρέπει να φορούν στολή (ή ΜΠΛΟΥΖΑ / ΓΙΛΕΚΟ για τον ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΜΕΝΟ Λίμπερο), η οποία να έχει διαφορετικό κύριο χρώμα από οποιοδήποτε χρώμα της υπόλοιπης ομάδας. Η στολή των Λίμπερο πρέπει να διαφέρει ξεκάθαρα από την υπόλοιπη ομάδα.

Οι στολές των Λίμπερο πρέπει να ακολουθούν την ίδια αρίθμηση με την υπόλοιπη ομάδα.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, ο επαναπροσδιοριζόμενος Λίμπερο πρέπει, αν είναι δυνατόν, να φοράει φανέλα με το ίδιο χρώμα και σχέδιο με τον αρχικό Λίμπερο, αλλά πρέπει να διατηρήσει τον αριθμό του.

19.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟΝ ΛΙΜΠΕΡΟ**19.3.1 Ενέργειες παιχνιδιού:**

19.3.1.1 Ο Λίμπερο επιτρέπεται να αντικαταστήσει οποιονδήποτε παίκτη της πίσω ζώνης.

19.3.1.2 Ο Λίμπερο περιορίζεται να εκτελεί καθήκοντα παίκτη της πίσω ζώνης και δεν επιτρέπεται να ολοκληρώσει επίθεση από οπουδήποτε (συμπεριλαμβανομένου του κυρίως αγωνιστικού χώρου και της ελεύθερης ζώνης), αν κατά τη στιγμή της επαφής η μπάλα είναι εξολοκλήρου ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ.

19.3.1.3 Δεν επιτρέπεται να σερβίρει, να πραγματοποιήσει μπλοκ ή να κάνει προσπάθεια για μπλοκ.

19.3.1.4 Ένας παίκτης δεν επιτρέπεται να ολοκληρώσει επιθετικό χτύπημα, όταν η μπάλα είναι εξολοκλήρου ψηλότερα από την κορυφή του φιλέ, αν δέχεται την μπάλα από πάσα του Λίμπερο με τα δάχτυλα και ο Λίμπερο βρίσκεται μέσα στην επιθετική ζώνη του. Η μπάλα επιτρέπεται να χτυπηθεί ελεύθερα, αν ο Λίμπερο κάνει την ίδια ενέργεια έξω από την επιθετική ζώνη του.

19.3.2 Αντικαταστάσεις Λίμπερο

19.3.2.1 Οι αντικαταστάσεις του Λίμπερο δεν υπολογίζονται ως αλλαγές παικτών.

Είναι απεριόριστες, αλλά πρέπει να μεσολαβεί μια ολοκληρωμένη φάση μεταξύ δύο αντικαταστάσεων του Λίμπερο (εκτός αν μια ποινή αναγκάσει την ομάδα να κάνει περιστροφή και το Λίμπερο να μετακινηθεί στη θέση τέσσερα, ή ο Ενεργός Λίμπερο βρεθεί σε αδυναμία να συνεχίσει τον αγώνα, με συνέπεια να μην μπορεί να ολοκληρωθεί η φάση.)

19.3.2.2 Ο κανονικός παίκτης που αντικαταστάθηκε, επιτρέπεται να αντικαταστήσει και να αντικατασταθεί από οποιονδήποτε από τους δύο Λίμπερο. Ο Ενεργός Λίμπερο επιτρέπεται να αντικατασταθεί μόνο από τον κανονικό παίκτη που αυτός αντικατέστησε γι' αυτή τη θέση ή από τον δεύτερο Λίμπερο.

19.3.2.3 Στην αρχή κάθε σετ, ο Λίμπερο δεν επιτρέπεται να μπει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο, μέχρι ο 2ος διαιτητής να έχει ελέγξει την αρχική παράταξη των παικτών και να επιτρέψει την αντικατάσταση ενός από τους παίκτες της αρχικής εξάδας με τον Λίμπερο.

19.3.2.4 Οι επόμενες αντικαταστάσεις Λίμπερο πρέπει να γίνονται, μόνο όταν η μπάλα είναι εκτός παιδιάς και πριν το σφύριγμα για σερβίς.

19.3.2.5 Αντικατάσταση Λίμπερο, που έγινε μετά το σφύριγμα για σερβίς, αλλά πριν το χτύπημα του σερβίς, δεν απορρίπτεται. Όμως, με το τέλος της φάσης, ο αρχηγός του αγώνα πρέπει να πληροφορηθεί ότι αυτό δεν αποτελεί μια επιτρεπόμενη διαδικασία και ότι η επανάληψή της θα επισύρει τιμωρία καθυστέρησης.

19.3.2.6 Επαναλαμβανόμενες αργοπορημένες αντικαταστάσεις Λίμπερο, πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την άμεση διακοπή του αγώνα και την επιβολή τιμωρίας καθυστέρησης. Η ομάδα που θα έχει το επόμενο σερβίς θα καθορίζεται από το είδος της τιμωρίας καθυστέρησης.

19.3.2.7 Η είσοδος και η έξοδος από τον αγωνιστικό χώρο του Λίμπερο και του παίκτη που αντικαθίσταται πρέπει να γίνεται μόνο μέσα στη ζώνη αντικατάστασης του Λίμπερο.

19.3.2.8 Οι αντικαταστάσεις Λίμπερο πρέπει να καταγράφονται στο Φύλλο Ελέγχου Λίμπερο (αν χρησιμοποιείται) ή στο ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα.

19.3.2.9 Μια αντικανονική αντικατάσταση Λίμπερο μπορεί να περιλαμβάνει (μεταξύ άλλων):

- αντικατάσταση Λίμπερο χωρίς να μεσολαβήσει ολοκληρωμένη φάση,
- ο Λίμπερο να αντικατασταθεί από άλλον παίκτη και όχι από τον δεύτερο Λίμπερο ή τον κανονικό παίκτη που αυτός αντικατέστησε.

Μια αντικανονική αντικατάσταση Λίμπερο πρέπει να έχει τις ίδιες συνέπειες με μια αντικανονική αλλαγή:

αν η αντικανονική αντικατάσταση Λίμπερο γίνει αντιληπτή, πριν από την έναρξη της επόμενης φάσης, τότε πρέπει να διορθωθεί από τους διαιτητές και η ομάδα να τιμωρηθεί για καθυστέρηση,

αν η αντικανονική αντικατάσταση Λίμπερο γίνει αντιληπτή, μετά από το χτύπημα του σερβίς, οι συνέπειες είναι οι ίδιες με μια αντικανονική αλλαγή.

19.4 ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΛΙΜΠΕΡΟ

19.4.1 Ο Λίμπερο **καθίσταται** ανίκανος να αγωνιστεί, αν τραυματιστεί, ασθενήσει, αποβληθεί ή αποκλειστεί.

Ο Λίμπερο μπορεί να **δηλωθεί** ανίκανος να αγωνιστεί για οποιονδήποτε λόγο από τον προπονητή ή, κατά την απουσία προπονητή, από τον αρχηγό του αγώνα.

19.4.2 Ομάδα με έναν Λίμπερο

19.4.2.1 Όταν μόνο ένας Λίμπερο είναι διαθέσιμος για μια ομάδα σύμφωνα με τον Κανόνα 19.4.1 ή η ομάδα έχει μόνο έναν καταγεγραμμένο Λίμπερο και αυτός καθίσταται ή δηλώνεται ανίκανος να αγωνιστεί, ο προπονητής (ή ο αρχηγός του αγώνα, αν δεν υπάρχει προπονητής) επιτρέπεται να επαναπροσδιορίσει ως Λίμπερο για το υπόλοιπο του αγώνα οποιονδήποτε άλλον παίκτη που δεν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο τη στιγμή του επαναπροσδιορισμού (εκτός από τον παίκτη που έχει αντικατασταθεί από τον Λίμπερο).

19.4.2.2 Αν ο **Ενεργός** Λίμπερο καταστεί ανίκανος να αγωνιστεί, επιτρέπεται να αντικατασταθεί από τον κανονικό παίκτη που αντικατέστησε ή **αμέσως και κατευθείαν στον αγωνιστικό χώρο** από έναν επαναπροσδιορισμένο Λίμπερο. Όμως *ένας Λίμπερο, για τον οποίο θα γίνει επαναπροσδιορισμός, δεν επιτρέπεται να αγωνιστεί για το υπόλοιπο του αγώνα.*

Αν ο Λίμπερο δεν βρίσκεται στον αγωνιστικό χώρο, όταν δηλωθεί ανίκανος να αγωνιστεί, ακόμη και σε αυτή την περίπτωση επιτρέπεται να γίνει επαναπροσδιορισμός του. Ο Λίμπερο που δηλώθηκε ανίκανος να αγωνιστεί, δεν επιτρέπεται να αγωνιστεί για το υπόλοιπο του αγώνα.

19.4.2.3 Ο προπονητής, ή ο αρχηγός του αγώνα αν δεν υπάρχει προπονητής, έρχεται σε επαφή με το 2ο διαιτητή πληροφορώντας τον για τον επαναπροσδιορισμό.

19.4.2.4 Αν ένας επαναπροσδιορισμένος Λίμπερο καταστεί ή δηλωθεί ανίκανος να αγωνιστεί, επιτρέπονται περαιτέρω επαναπροσδιορισμοί.

19.4.2.5 Αν ο προπονητής ζητήσει να επαναπροσδιοριστεί ο αρχηγός της ομάδας ως ο νέος Λίμπερο, αυτό θα επιτραπεί – αλλά ο αρχηγός της ομάδας πρέπει σε αυτή την περίπτωση να παραιτηθεί από όλα τα προνόμια της αρχηγίας.

19.4.2.6 Σε περίπτωση επαναπροσδιορισμένου Λίμπερο, ο αριθμός αυτού του παίκτη πρέπει να καταγραφεί στο φύλλο αγώνα στο χώρο των παρατηρήσεων και στο φύλλο ελέγχου Λίμπερο (ή στο ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα, αν χρησιμοποιείται).

19.4.3 Ομάδα με δύο Λίμπερο

19.4.3.1 Όταν μια ομάδα έχει καταγράψει στο φύλλο αγώνα δύο Λίμπερο, αλλά ο ένας καθίσταται ανίκανος να αγωνιστεί, η ομάδα έχει το δικαίωμα να αγωνιστεί μόνο με έναν Λίμπερο.

Δεν θα επιτραπεί επαναπροσδιορισμός, όμως, εκτός αν ο Λίμπερο που απέμεινε είναι ανίκανος να συνεχίσει να παίζει στον αγώνα.

19.5 ΣΥΝΟΨΗ

19.5.1 Αν ο Λίμπερο αποβληθεί ή αποκλειστεί, επιτρέπεται να αντικατασταθεί αμέσως από τον δεύτερο Λίμπερο της ομάδας. Αν η ομάδα έχει μόνο έναν Λίμπερο, τότε έχει το δικαίωμα να κάνει επαναπροσδιορισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

20. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

20.1 ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

20.1.1 Οι συμμετέχοντες πρέπει να γνωρίζουν τους «Επίσημους Κανονισμούς Πετοσφαίρισης» και να τους τηρούν.

20.1.2 Οι συμμετέχοντες πρέπει να δέχονται τις αποφάσεις των διαιτητών με αθλητική συμπεριφορά, χωρίς να τις αμφισβητούν.

Σε περίπτωση αμφιβολίας, διευκρίνιση μπορεί να ζητηθεί μόνο μέσω του αρχηγού του αγώνα.

20.1.3 Οι συμμετέχοντες πρέπει να απέχουν από ενέργειες ή συμπεριφορές, που αποσκοπούν να επηρεάσουν τις αποφάσεις των διαιτητών ή να καλύψουν σφάλματα που διέπραξε η ομάδα τους.

20.2 ΕΥ ΑΓΩΝΙΖΕΣΘΑΙ

20.2.1 Οι συμμετέχοντες πρέπει να συμπεριφέρονται κόσμια και με σεβασμό προς το πνεύμα του «ΕΥ ΑΓΩΝΙΖΕΣΘΑΙ», όχι μόνο προς τους διαιτητές, αλλά επίσης προς τους επισήμους, τους αντιπάλους, τους συμπαίκτες και τους θεατές.

20.2.2 Η επικοινωνία μεταξύ των μελών μιας ομάδας, κατά τη διάρκεια του αγώνα, επιτρέπεται.

21. Η ΚΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΤΙΜΩΡΙΕΣ ΤΗΣ

21.1 ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΚΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Οι ελάχιστου επιπέδου κακές συμπεριφορές δεν υπόκεινται σε τιμωρία. Είναι καθήκον του 1ου διαιτητή να αποτρέψει τις ομάδες να φτάσουν στο επίπεδο των τιμωριών.

Αυτό γίνεται σε δύο στάδια:

Στάδιο 1: απευθύνοντας προφορική προειδοποίηση μέσω του αρχηγού του αγώνα,

Στάδιο 2: δείχνοντας ΚΙΤΡΙΝΗ ΚΑΡΤΑ στο (στα) μέλος (μέλη) της ομάδας που το (τα) αφορά. Αυτή η επίσημη προειδοποίηση δεν είναι καθεαυτή μια τιμωρία, αλλά συμβολίζει ότι το μέλος της ομάδας (και κατ' επέκταση η ομάδα) έχει φτάσει στο επίπεδο των τιμωριών για τον αγώνα. Καταγράφεται στο φύλλο αγώνα, αλλά δεν έχει άμεσες συνέπειες.

21.2 ΚΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΟΥ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΤΙΜΩΡΙΕΣ

Η μη ορθή συμπεριφορά από ένα μέλος μιας ομάδας προς τους επισήμους, αντιπάλους, συμπαίκτες ή θεατές κατατάσσεται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τη σοβαρότητα του παραπτώματος.

21.2.1 Απρεπής συμπεριφορά: ενέργεια αντίθετη στους καλούς τρόπους ή στις ηθικές αρχές.

21.2.2 Προσβλητική συμπεριφορά: δυσφημιστικές ή υβριστικές λέξεις ή χειρονομίες ή οποιαδήποτε ενέργεια εκφράζει περιφρόνηση.

21.2.3 Επίθεση: φυσική επίθεση ή επιθετική ή απειλητική συμπεριφορά.

21.3 ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΙΜΩΡΙΩΝ

Σύμφωνα με την κρίση του 1ου διαιτητή και ανάλογα με τη σοβαρότητα του παραπτώματος, οι τιμωρίες που επιβάλλονται και καταγράφονται στο φύλλο αγώνα, είναι: **Ποινή, Αποβολή, Αποκλεισμός.**

21.3.1 Ποινή

Η πρώτη απρεπής συμπεριφορά στον αγώνα από οποιοδήποτε μέλος της ομάδας, τιμωρείται με έναν πόντο και το σερβίς στους αντιπάλους.

21.3.2 Αποβολή

21.3.2.1 Ένα μέλος της ομάδας που τιμωρείται με αποβολή, δεν επιτρέπεται να αγωνιστεί στο υπόλοιπο του σετ, πρέπει να αλλαχθεί αμέσως με κανονική αλλαγή αν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο και πρέπει να παραμείνει καθισμένο στην περιοχή ποινής, χωρίς άλλες συνέπειες.

Ένας προπονητής που αποβλήθηκε χάνει το δικαίωμα να παρεμβαίνει στο σετ και πρέπει να παραμείνει καθισμένος στην περιοχή ποινής.

21.3.2.2 Η πρώτη προσβλητική συμπεριφορά μέλους ομάδας τιμωρείται με αποβολή χωρίς άλλες συνέπειες.

21.3.2.3 Η δεύτερη απρεπής συμπεριφορά στον ίδιο αγώνα από το ίδιο μέλος ομάδας, τιμωρείται με αποβολή, χωρίς άλλες συνέπειες.

21.3.3 Αποκλεισμός

21.3.3.1 Ένα μέλος της ομάδας που τιμωρείται με αποκλεισμό, πρέπει να αλλαχθεί αμέσως με κανονική αλλαγή αν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο και πρέπει να εγκαταλείψει την Περιοχή Ελέγχου Αγώνα για το υπόλοιπο του αγώνα χωρίς άλλες συνέπειες.

21.3.3.2 Η πρώτη φυσική επίθεση ή υπονοούμενη ή επαπειλούμενη έκφραση επιθετικότητας τιμωρείται με αποκλεισμό χωρίς άλλες συνέπειες.

21.3.3.3 Η δεύτερη προσβλητική συμπεριφορά στον ίδιο αγώνα από το ίδιο μέλος της ομάδας, τιμωρείται με αποκλεισμό χωρίς άλλες συνέπειες.

21.3.3.4 Η τρίτη απρεπής συμπεριφορά στον ίδιο αγώνα, από το ίδιο μέλος ομάδας, τιμωρείται με αποκλεισμό χωρίς άλλες συνέπειες.

21.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΡΙΩΝ ΚΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

21.4.1 Όλες οι τιμωρίες κακής συμπεριφοράς είναι ατομικές, παραμένουν σε ισχύ για όλο τον αγώνα και καταγράφονται στο φύλλο αγώνα.

21.4.2 Η επανάληψη κακής συμπεριφοράς από το ίδιο μέλος της ομάδας στον ίδιο αγώνα, τιμωρείται προοδευτικά (το μέλος της ομάδας δέχεται βαρύτερη τιμωρία για κάθε επαναλαμβανόμενο παράπτωμα).

21.4.3 Η αποβολή ή ο αποκλεισμός εξαιτίας προσβλητικής συμπεριφοράς ή επίθεσης δεν προϋποθέτουν μια προηγούμενη τιμωρία.

21.5 ΚΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΣΕΤ

Κάθε κακή συμπεριφορά, που συμβαίνει πριν ή ανάμεσα στα σετ, τιμωρείται σύμφωνα με τον Κανόνα 21.3 και οι τιμωρίες εφαρμόζονται στο επόμενο σετ.

21.6 ΣΥΝΟΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΡΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

Προειδοποίηση: χωρίς τιμωρία – Στάδιο 1: Προφορική παρατήρηση
– Στάδιο 2: Κίτρινη κάρτα

Ποινή: τιμωρία – Κόκκινη κάρτα

Αποβολή: τιμωρία – Κόκκινη + Κίτρινη κάρτα μαζί

Αποκλεισμός: τιμωρία – Κόκκινη + Κίτρινη κάρτα χωριστά

ΜΕΡΟΣ 2, ΤΜΗΜΑ 2: ΟΙ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ, ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΧΕΙΡΟΣΗΜΑΝΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΟΙ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ

22. ΤΟ ΣΩΜΑ ΤΩΝ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

22.1 ΣΥΝΘΕΣΗ

Το σώμα των διαιτητών ενός αγώνα, αποτελείται από τους παρακάτω επισήμους:

- τον 1ο διαιτητή
- το 2ο διαιτητή
- το σημειωτή
- τέσσερις (δύο) κριτές γραμμών

Η θέση τους φαίνεται στο Διάγραμμα 10.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις είναι υποχρεωτική η συμμετοχή ενός βοηθού σημειωτή.

22.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

22.2.1 Μόνο ο 1ος και ο 2ος διαιτητής επιτρέπεται να χρησιμοποιούν σφυρίχτρα κατά τη διάρκεια του αγώνα:

22.2.2.1 ο 1ος διαιτητής δίνει το σήμα για το σερβίς που ξεκινά τη φάση,

22.2.1.2 ο 1ος ή ο 2ος διαιτητής δίνουν το σήμα για το τέλος της φάσης, με την προϋπόθεση ότι είναι σίγουροι πως έχει διαπραχθεί κάποιο σφάλμα και έχουν διαπιστώσει το είδος του.

22.2.2 Μπορούν να σφυρίζουν, όταν η μπάλα είναι εκτός παιδιάς, για να υποδείξουν ότι εγκρίνουν ή απορρίπτουν κάποιο αίτημα μιας ομάδας.

22.2.3 Αμέσως μετά το σφύριγμα του διαιτητή για την ολοκλήρωση μιας φάσης, οι διαιτητές πρέπει να δείξουν με την επίσημη χειροσήμανση:

22.2.3.1 Αν το σφάλμα σφυρίζεται από τον 1ο διαιτητή, πρέπει να υποδείξει κατά σειρά:

- α) την ομάδα που θα σερβίρει
- β) το είδος του σφάλματος,
- γ) τον (τους) παίκτη (ες) που υπέπεσε (αν) σε σφάλμα (αν είναι αναγκαίο).

22.2.3.2 Αν το σφάλμα σφυρίζεται από τον 2ο διαιτητή, πρέπει να υποδείξει κατά σειρά:

- α) το είδος του σφάλματος,
- β) τον (τους) παίκτη (-ες) που υπέπεσε (-αν) σε σφάλμα (αν είναι αναγκαίο),
- γ) την ομάδα που θα σερβίρει, ακολουθώντας το σήμα του 1ου διαιτητή.

Σε αυτή την περίπτωση ο 1ος διαιτητής δεν δείχνει **ΟΥΤΕ** το σφάλμα **ΟΥΤΕ** τον παίκτη που υπέπεσε στο σφάλμα, αλλά μόνο την ομάδα που θα σερβίρει.

22.2.3.3 Σε περίπτωση που παίκτες της πίσω γραμμής ή ο Λίμπερο πραγματοποιήσουν λανθασμένο επιθετικό χτύπημα, το υποδεικνύουν και οι δύο διαιτητές, σύμφωνα με τους πιο πάνω κανόνες 22.2.3.1 και 22.2.3.2.

22.2.3.4 Σε περίπτωση διπλού σφάλματος και οι δύο διαιτητές υποδεικνύουν κατά σειρά:

- α) το είδος του σφάλματος,
- β) τους παίκτες που υπέπεσαν σε σφάλμα (αν είναι αναγκαίο).

Την ομάδα που θα σερβίρει μετά, την υποδεικνύει ο 1ος διαιτητής.

23. 1ος ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ

23.1 ΘΕΣΗ

Ο 1ος διαιτητής εκτελεί τα καθήκοντά του όρθιος πάνω στο βάθρο του διαιτητή που είναι τοποθετημένο στο ένα άκρο του φιλέ, στην αντίθετη πλευρά από τον σημειωτή. Τα μάτια του πρέπει να βρίσκονται περίπου 50 εκατοστά πάνω από το φιλέ.

23.2 ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

23.2.1 Ο 1ος διαιτητής διευθύνει τον αγώνα από την αρχή έως το τέλος του. Έχει την εξουσία πάνω σε όλα τα μέλη του σώματος των διαιτητών και στα μέλη των ομάδων.

Κατά τη διάρκεια του αγώνα οι αποφάσεις του 1ου διαιτητή είναι οριστικές. Αυτός έχει την εξουσία να απορρίπτει τις αποφάσεις άλλων μελών του σώματος των διαιτητών, αν διαπιστώσει ότι έχουν κάνει λάθος.

Ο 1ος διαιτητής μπορεί ακόμα και να αντικαταστήσει ένα άλλο μέλος του σώματος των διαιτητών, το οποίο δεν εκτελεί τα καθήκοντά του σωστά.

23.2.2 Ο 1ος διαιτητής ελέγχει επίσης την εργασία των επαναφορέων της μπάλας και αυτών που σκουπίζουν το δάπεδο.

23.2.3 Ο 1ος διαιτητής έχει την εξουσία να αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν στον αγώνα συμπεριλαμβανομένων και των θεμάτων που δεν προβλέπονται στους κανονισμούς.

23.2.4 Ο 1ος διαιτητής δεν πρέπει να επιτρέπει καμία συζήτηση για τις αποφάσεις του.

Όμως, με αίτημα του αρχηγού του αγώνα, ο 1ος διαιτητής θα δώσει μια επεξήγηση για την εφαρμογή και ερμηνεία των κανονισμών, στους οποίους βασίστηκε η απόφασή του.

Αν ο αρχηγός του αγώνα δεν συμφωνεί με την επεξήγηση του 1ου διαιτητή και επιλέξει να υποβάλει ένσταση κατά της απόφασης, αυτός πρέπει αμέσως να δηλώσει ότι διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλει και να καταγράψει αυτή την ένσταση στο τέλος του αγώνα. Ο 1ος διαιτητής υποχρεούται να εγκρίνει αυτό το δικαίωμα του αρχηγού αγώνα.

23.2.5 Ο 1ος διαιτητής είναι υπεύθυνος για να αποφασίσει πριν και κατά τη διάρκεια του αγώνα αν ο αγωνιστικός χώρος, ο εξοπλισμός και οι συνθήκες ανταποκρίνονται στις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή του αγώνα.

23.3 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

23.3.1 Πριν τον αγώνα, ο 1ος διαιτητής:

23.3.1.1 επιθεωρεί τις συνθήκες του αγωνιστικού χώρου, τις μπάλες και τον άλλον εξοπλισμό,

23.3.1.2 κάνει την κλήρωση με τους αρχηγούς των ομάδων,

23.3.1.3 ελέγχει την προθέρμανση των ομάδων.

23.3.2 Κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο 1ος διαιτητής έχει την εξουσία:

23.3.2.1 να προειδοποιήσει τις ομάδες,

23.3.2.2 να τιμωρήσει για παραπτώματα και καθυστερήσεις,

23.3.2.3 να αποφασίσει για:

- α) σφάλματα του παίκτη που σερβίρει, τις θέσεις της ομάδας που σερβίρει, συμπεριλαμβανομένου του προπετάσματος,
- β) τα σφάλματα στο παίξιμο της μπάλας,
- γ) τα σφάλματα πάνω από το φιλέ και την εσφαλμένη επαφή του παίκτη με το φιλέ, κατά κύριο λόγο στην πλευρά της ομάδας που επιτίθεται,
- δ) τα εσφαλμένα επιθετικά χτύπημα του Λίμπερο και των παικτών της πίσω ζώνης,
- ε) το ολοκληρωμένο επιθετικό χτύπημα παίκτη που χτύπησε τη μπάλα πάνω από το ύψος του φιλέ, αφού τη δέχτηκε από πάσα με δάχτυλα από τον Λίμπερο που βρίσκεται στην μπροστινή ζώνη του,
- στ) την μπάλα που διασχίζει εξολοκλήρου το διάστημα κάτω από το φιλέ,
- ζ) το ολοκληρωμένο μπλοκ από παίκτες της πίσω ζώνης ή την προσπάθεια για μπλοκ του Λίμπερο.

23.3.3 Στο τέλος του αγώνα ελέγχει το φύλλο αγώνα και το υπογράφει.

24. 2ος ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ

24.1 ΘΕΣΗ

Ο 2ος διαιτητής εκτελεί τα καθήκοντά του όρθιος, έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο, κοντά στο στυλοβάτη, στην αντίθετη πλευρά και απέναντι από τον 1ο διαιτητή.

24.2 ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

24.2.1 Ο 2ος διαιτητής είναι ο βοηθός του 1ου διαιτητή, αλλά έχει και τις δικές του δικαιοδοσίες.

Σε περίπτωση που ο 1ος διαιτητής βρεθεί σε αδυναμία να συνεχίσει το έργο του, ο 2ος διαιτητής μπορεί να τον αντικαταστήσει.

24.2.2 Ο 2ος διαιτητής επιτρέπεται, χωρίς να σφυρίζει, να υποδείξει λάθη εκτός της δικαιοδοσίας του, αλλά δεν πρέπει να επιμένει για αυτά στον 1ο διαιτητή.

24.2.3 Ο 2ος διαιτητής ελέγχει την εργασία του (των) σημειωτή (-ών).

24.2.4 Ο 2ος διαιτητής επιβλέπει τα μέλη των ομάδων στους πάγκους και αναφέρει τυχόν κακή συμπεριφορά τους στον 1ο διαιτητή.

24.2.5 Ο 2ος διαιτητής ελέγχει τους παίκτες στις περιοχές προθέρμανσης.

24.2.6 Ο 2ος διαιτητής δίνει έγκριση για τις κανονικές διακοπές του αγώνα, ελέγχει τη διάρκειά τους και απορρίπτει αντικανονικά αιτήματα.

24.2.7 Ο 2ος διαιτητής ελέγχει τον αριθμό των τάιμ-άουτ και των αλλαγών που χρησιμοποιήθηκαν από κάθε ομάδα και αναφέρει το δεύτερο τάιμ-άουτ και την 5η και 6η αλλαγή στον 1ο διαιτητή και στον προπονητή που τον αφορά.

24.2.8 Σε περίπτωση τραυματισμού παίκτη, ο 2ος διαιτητής επιτρέπει μια κατ' εξαίρεση αλλαγή ή δίνει 3 λεπτά για να συνέλθει ο παίκτης.

24.2.9 Ο 2ος διαιτητής ελέγχει την κατάσταση του αγωνιστικού χώρου, κυρίως στην μπροσινή ζώνη. Επίσης, ελέγχει, κατά τη διάρκεια του αγώνα, ότι οι μπάλες εξακολουθούν να ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές.

24.2.10 Ο 2ος διαιτητής επιβλέπει τα μέλη των ομάδων στις περιοχές ποινής και αναφέρει τυχόν κακή συμπεριφορά τους στον 1ο διαιτητή.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, τα καθήκοντα που περιγράφονται στους κανόνες 24.2.5 και 24.2.10 τα εκτελεί ο Αναπληρωματικός Διαιτητής.

24.3 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

24.3.1 Στη αρχή κάθε σετ, στην αλλαγή των γηπέδων στο αποφασιστικό σετ και όποτε κρίνεται αναγκαίο, ο 2ος διαιτητής ελέγχει ότι οι πραγματικές θέσεις των παικτών στον αγωνιστικό χώρο, αντιστοιχούν με αυτές των φύλλων αρχικής παράταξης.

24.3.2 Κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο 2ος διαιτητής, αποφασίζει, σφυρίζει και δείχνει:

24.3.2.1 πέρασμα στο γήπεδο των αντιπάλων και στο διάστημα κάτω από το φιλέ,

24.3.2.2 σφάλματα στις θέσεις της ομάδας που δέχεται το σερβίς,

24.3.2.3 λανθασμένη επαφή των παικτών με το φιλέ, κατά κύριο λόγο από την πλευρά του μπλοκέρ και με την αντένα που είναι στην πλευρά του,

24.3.2.4 το ολοκληρωμένο μπλοκ από παίκτες της πίσω ζώνης ή την προσπάθεια για μπλοκ από τον Λίμπερο ή το εσφαλμένο επιθετικό χτύπημα από παίκτες της πίσω ζώνης ή από τον Λίμπερο.

24.3.2.5 επαφή της μπάλας με κάποιο εξωτερικό αντικείμενο,

24.3.2.6 την επαφή της μπάλας με το δάπεδο, όταν ο 1ος διαιτητής δεν είναι σε θέση να δει την επαφή,

24.3.2.7 την μπάλα που διασχίζει το φιλέ εξολοκλήρου ή μερικά έξω από το οριοθετημένο διάστημα προς το γήπεδο των αντιπάλων ή έρχεται σε επαφή με την αντένα από την πλευρά του.

24.3.3 Στο τέλος του αγώνα, ελέγχει και υπογράφει το φύλλο αγώνα.

25. ΣΗΜΕΙΩΤΗΣ**25.1 ΘΕΣΗ**

Ο σημειωτής εκτελεί τα καθήκοντά του/της, καθισμένος στο τραπέζι της γραμματείας στην αντίθετη πλευρά του αγωνιστικού χώρου και απέναντι από τον 1ο διαιτητή.

25.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Συμπληρώνει το φύλλο αγώνα σύμφωνα με τους κανονισμούς, σε συνεργασία με το 2ο διαιτητή.

Χρησιμοποιεί μία κόρνα ή κάποια άλλη ηχητική συσκευή για να επισημάνει αντικανονικότητες ή να δώσει σήματα στους διαιτητές με βάση τα καθήκοντά του.

25.2.1 Πριν τον αγώνα και τα σετ, ο σημειωτής:

25.2.1.1 καταγράφει τα δεδομένα του αγώνα και των ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων και των αριθμού των Λίμπερο, σύμφωνα με τις διαδικασίες που ισχύουν και λαμβάνει τις υπογραφές των αρχηγών και των προπονητών,

25.2.1.2 καταγράφει την αρχική παράταξη κάθε ομάδας από το φύλλο αρχικής παράταξης.

Αν δεν μπορέσει να λάβει τα φύλλα αρχικής παράταξης εγκαίρως, πρέπει αμέσως να ενημερώσει το 2ο διαιτητή.

25.2.2 Κατά τη διάρκεια του αγώνα ο σημειωτής:

25.2.2.1 καταγράφει τους πόντους που κερδίζονται,

25.2.2.2. ελέγχει τη σειρά του σερβίς για κάθε ομάδα και υποδεικνύει οποιοδήποτε σφάλμα στους διαιτητές αμέσως μετά το χτύπημα του σερβίς,

25.2.2.3 του δίνεται η δυνατότητα να γνωστοποιεί και να ανακοινώνει τα αιτήματα για αλλαγές παικτών με την χρήση της κόρνας, ελέγχοντας τους αριθμούς τους και να καταγράφει τις αλλαγές και τα τάιμ-άουτ ενημερώνοντας το 2ο διαιτητή,

25.2.2.4 ενημερώνει τους διαιτητές για αίτημα για κανονική διακοπή αγώνα, το οποίο δεν επιτρέπεται να γίνει δεκτό,

25.2.2.5 ανακοινώνει στους διαιτητές το τέλος των σετ και τον 8ο πόντο στο αποφασιστικό σετ,

25.2.2.6 καταγράφει τις προειδοποιήσεις για κακή συμπεριφορά, τις τιμωρίες και τα αντικανονικά αιτήματα,

25.2.2.7 καταγράφει όλα τα γεγονότα, όπως υποδεικνύονται από το 2ο διαιτητή, π.χ. κατ'εξαίρεση αλλαγές, χρόνο ανάρρωσης, παρατεταμένες διακοπές, εξωτερικές παρεμβάσεις, επαναπροσδιορισμό κ.ά.,

25.2.2.8 ελέγχει τον χρόνο των διαλειμμάτων ανάμεσα στα σετ.

25.2.3 Στο τέλος του αγώνα, ο σημειωτής:

25.2.3.1 καταγράφει το τελικό αποτέλεσμα,

25.2.3.2 σε περίπτωση ένστασης, με την προηγούμενη έγκριση του 1ου διαιτητή, γράφει ή επιτρέπει στον αρχηγό της ομάδας/του αγώνα να γράψει στο φύλλο αγώνα μία δήλωση για το περιστατικό για το οποίο υποβάλλει ένσταση,

25.2.3.3 υπογράφει ο ίδιος το φύλλο αγώνα, πριν λάβει τις υπογραφές των αρχηγών των ομάδων και κατόπιν των διαιτητών.

26. ΒΟΗΘΟΣ ΣΗΜΕΙΩΤΗΣ

26.1 ΘΕΣΗ

Ο βοηθός σημειωτής ασκεί τα καθήκοντά του καθισμένος δίπλα στο σημειωτή στο τραπέζι της γραμματείας.

26.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Καταγράφει τις αντικαταστάσεις, στις οποίες εμπλέκεται ο Λίμπερο.

Βοηθά το σημειωτή στα διαχειριστικά καθήκοντά του.

Αν ο σημειωτής βρεθεί σε αδυναμία να συνεχίσει την εργασία του, ο βοηθός σημειωτής τον αντικαθιστά.

26.2.1 Πριν από τον αγώνα και τα σετ, ο βοηθός σημειωτής:

26.2.2.1 ετοιμάζει το φύλλο ελέγχου του Λίμπερο,

26.2.2.2 ετοιμάζει το αναπληρωματικό φύλλο αγώνα,

26.2.2 Κατά τη διάρκεια του αγώνα, ο βοηθός σημειωτής:

26.2.2.1 καταγράφει τις λεπτομέρειες των αντικαταστάσεων και των επαναπροσδιορισμών του Λίμπερο,

26.2.2.2 επισημαίνει στους διαιτητές κάθε σφάλμα κατά την αντικατάσταση του Λίμπερο, χρησιμοποιώντας την κόρνα,

26.2.2.3 αρχίζει και τελειώνει τη μέτρηση χρόνου των Τεχνικών Τάιμ-άουτ,

26.2.2.4 λειτουργεί το χειροκίνητο πίνακα σκορ στο τραπέζι της γραμματείας,

26.2.2.5 ελέγχει ότι όλοι οι πίνακες σκορ συμφωνούν,

26.2.2.6 αν χρειαστεί, ενημερώνει το αναπληρωματικό φύλλο αγώνα και το δίνει στο σημειωτή.

26.2.3 Στο τέλος του αγώνα, ο βοηθός σημειωτής:

26.2.3.1 υπογράφει το φύλλο ελέγχου του Λίμπερο και το υποβάλλει για έλεγχο,

26.2.3.2 υπογράφει το φύλλο αγώνα.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, όπου χρησιμοποιείται ηλεκτρονικό φύλλο αγώνα, ο Βοηθός Σημειωτής συνεργάζεται με το Σημειωτή, για να ανακοινώνουν τις αλλαγές και να επισημαίνουν τις αντικαταστάσεις του Λίμπερο.

27. ΚΡΙΤΕΣ ΓΡΑΜΜΩΝ

27.1 ΘΕΣΗ

Αν χρησιμοποιούνται μόνο δύο κριτές γραμμών, τότε αυτοί στέκονται στις γωνίες του κυρίως αγωνιστικού χώρου προς το δεξί χέρι κάθε διαιτητή, διαγωνίως στα 1 ως 2 μέτρα από τη γωνία.

Ο κάθε ένας ελέγχει τόσο την τελική όσο και την πλάγια γραμμή της πλευράς του.

Για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις, είναι υποχρεωτική η ύπαρξη τεσσάρων κριτών γραμμών.

Στέκονται στην ελεύθερη ζώνη 1 ως 3 μέτρα από κάθε γωνία του κυρίως αγωνιστικού χώρου, στη νοητή προέκταση της γραμμής που ελέγχουν.

27.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

27.2.1 Οι κριτές γραμμών εκτελούν τα καθήκοντά τους χρησιμοποιώντας μία σημαία (40 x 40 εκ.), για να υποδεικνύουν:

27.2.1.1 την μπάλα «μέσα» ή «έξω», όποτε η μπάλα χτυπήσει στο έδαφος κοντά στη (στις) γραμμή (ές) τους,

27.2.1.2 τις επαφές της μπάλας που πηγαίνει «έξω», από την ομάδα που υποδέχεται την μπάλα,

27.2.1.3 την μπάλα που ακουμπά την αντένα, τη μπάλα από το σερβίς και από το τρίτο χτύπημα της ομάδας που θα διασχίσει το φιλέ έξω από το οριοθετημένο διάστημα, κλπ.,

27.2.1.4 αν κάποιος παίκτης (εκτός του παίκτη που σερβίρει) πατάει έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο του τη στιγμή του χτυπήματος για σερβίς,

27.2.1.5 το λάθος πάτημα του παίκτη που σερβίρει,

27.2.1.6 κάθε επαφή με τα πάνω 80 εκ. της αντένας από την πλευρά τους, από οποιονδήποτε παίκτη κατά τη διάρκεια της ενέργειάς του να παίξει την μπάλα ή να παρέμβει στο παιχνίδι,

27.2.1.7 την μπάλα που διασχίζει το φιλέ έξω από το οριοθετημένο διάστημα προς το αντίπαλο γήπεδο ή αγγίζει την αντένα από την πλευρά του.

27.2.2 Αν ο 1ος διαιτητής το ζητήσει, ο κριτής γραμμών πρέπει να επαναλάβει την υπόδειξή του.

28. ΕΠΙΣΗΜΑ ΣΗΜΑΤΑ**28.1 ΧΕΙΡΟΣΗΜΑΝΣΗ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ**

Οι διαιτητές πρέπει να υποδεικνύουν με την επίσημη χειροσήμανση το λόγο, για τον οποίο σφύριξαν (το είδος του σφάλματος που σφυρίχθηκε ή την αιτία της διακοπής που εγκρίθηκε). Η χειροσήμανση πρέπει να διατηρείται για μια στιγμή και, αν υποδεικνύεται με ένα χέρι, το χέρι αντιστοιχεί στην πλευρά της ομάδας που έχει κάνει το σφάλμα ή το αίτημα.

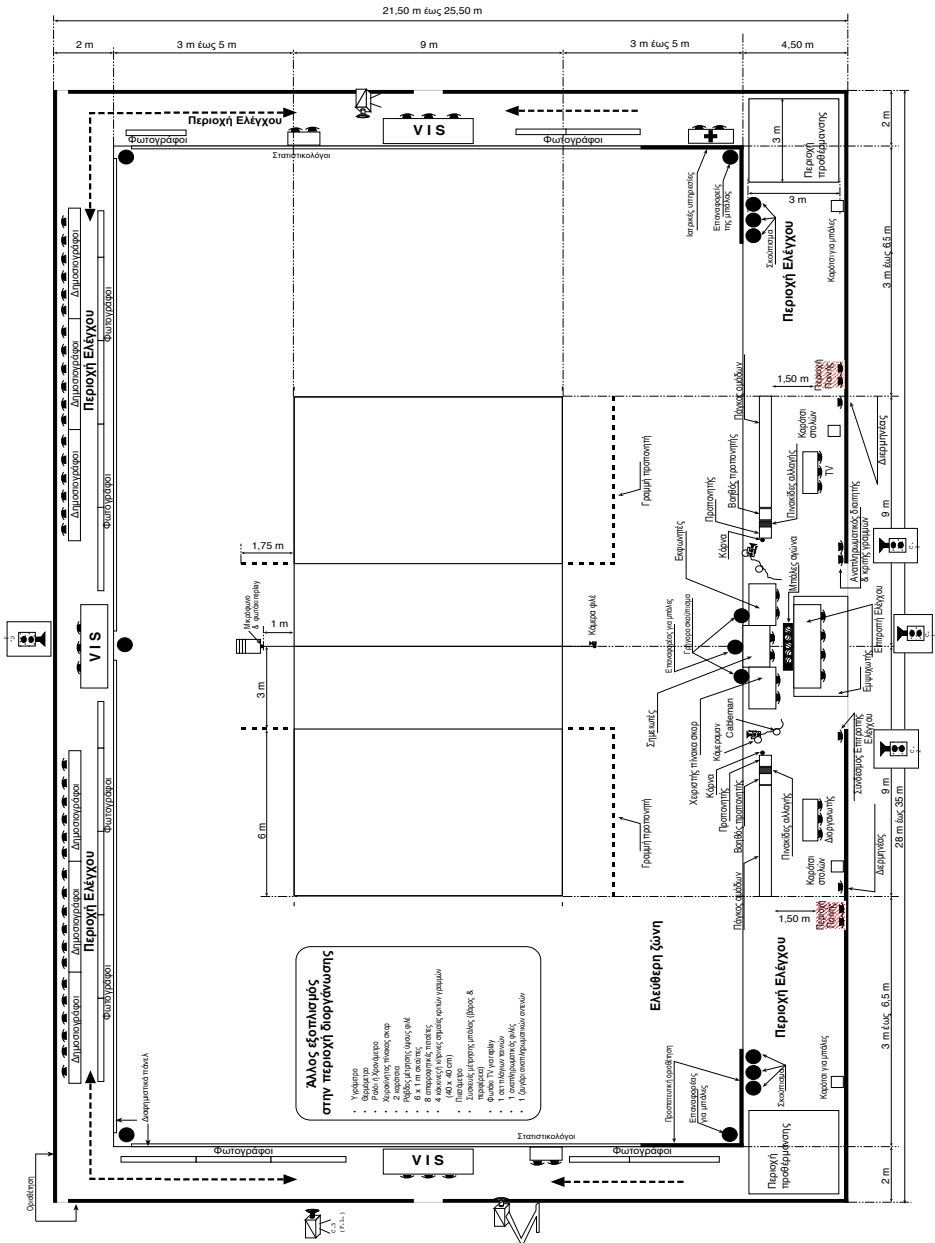
28.2 ΣΗΜΑΤΑ ΚΡΙΤΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ ΜΕ ΣΗΜΑΙΑ

Οι κριτές γραμμών πρέπει να υποδεικνύουν με την επίσημη σήμανση με σημαία το είδος του σφάλματος που υποδείχτηκε και να διατηρούν τη σήμανση για μια στιγμή.

ΜΕΡΟΣ 2
ΤΜΗΜΑ 3:
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

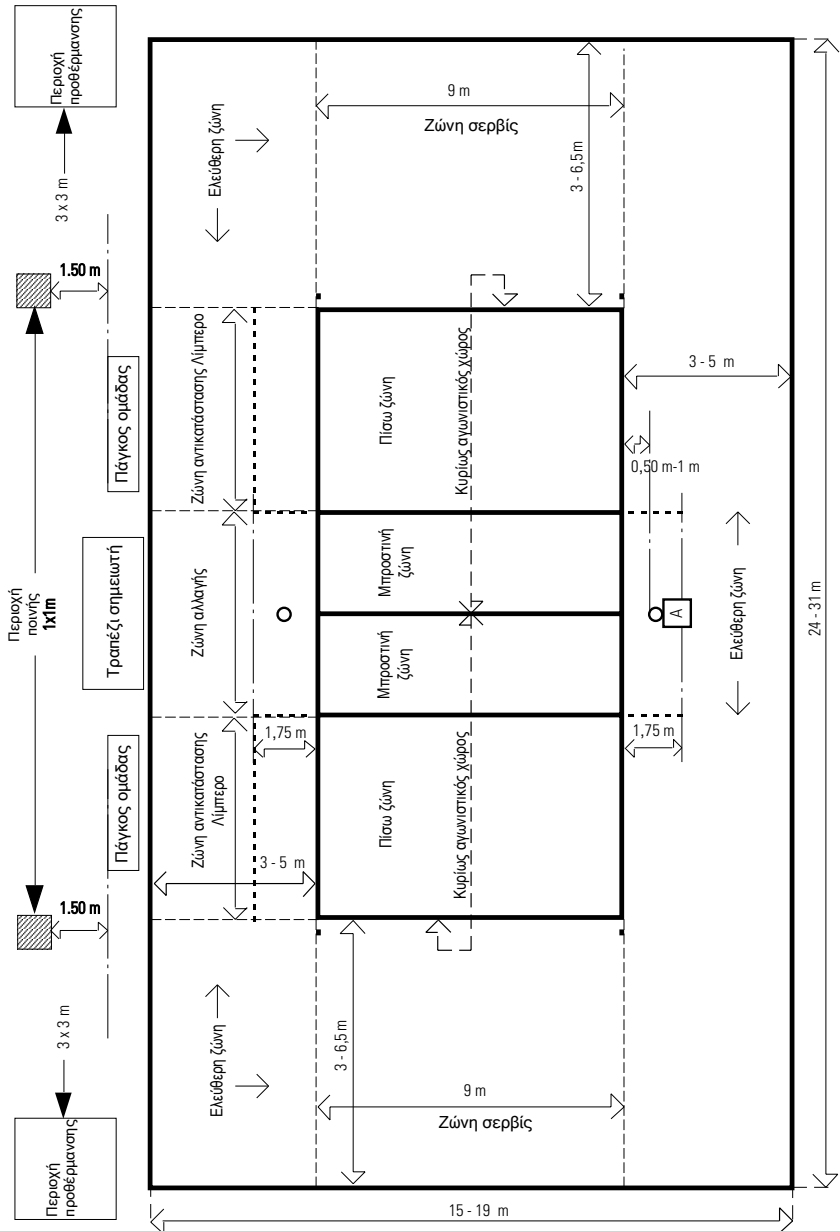
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1α: ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΕΓΧΟΥ / ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 1, 1.4.5, 1.4.6, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.4.4, 19.3.2.7, 21.3.2.1, 21.3.3.1, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1

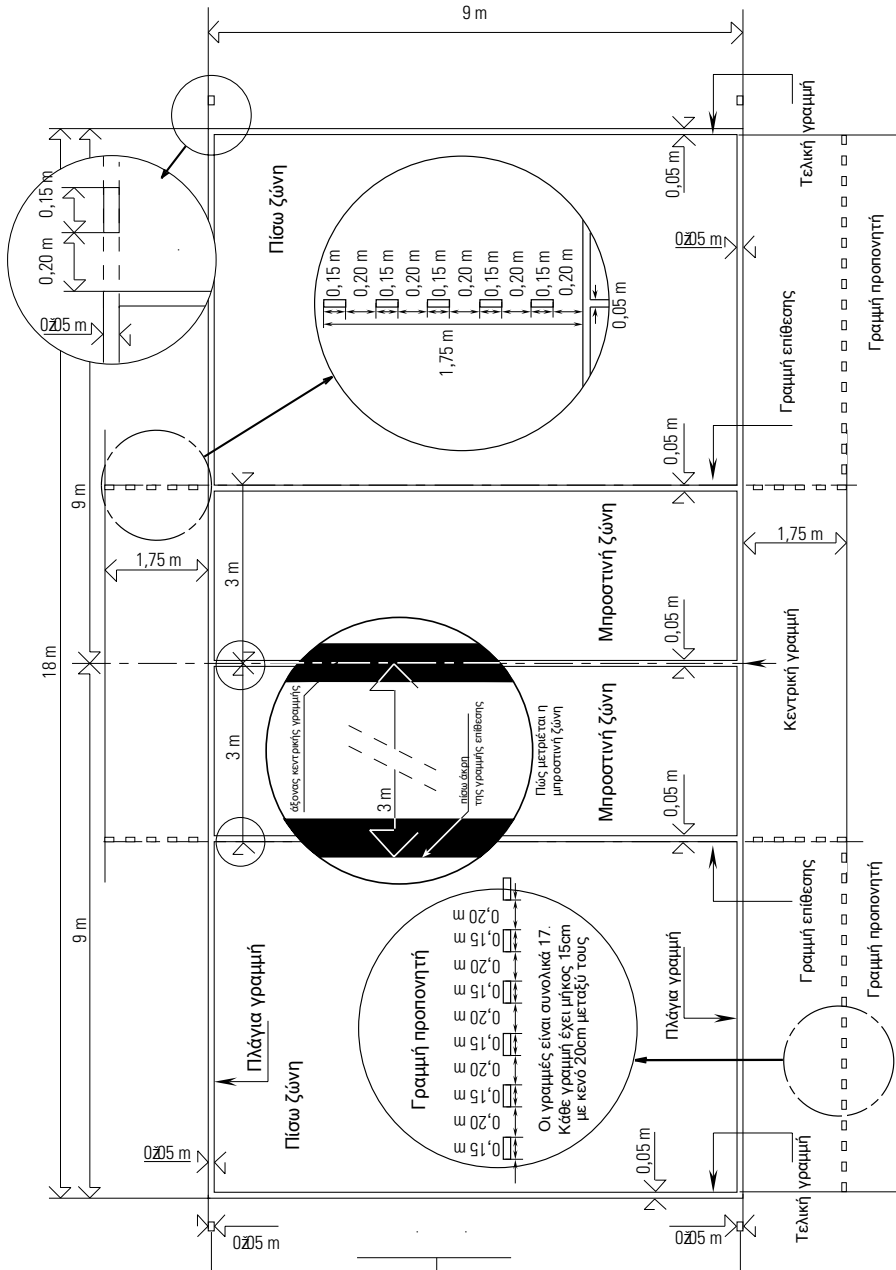
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1β: Ο ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 1, 1.4, 1.4.2, 1.4.3, 1.4.4, 1.4.5, 1.4.6, 4.2.1, 4.2.3.1, 15.10.1, 19.3.1.4, 19.3.2.7, 21.3.2.1, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: Ο ΚΥΡΙΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 1.1, 1.3, 1.3.3, 1.3.4, 1.4.1, 5.2.3.4

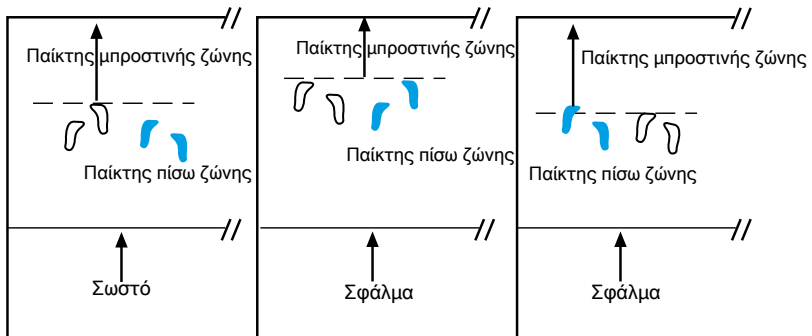

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΘΕΣΕΙΣ ΠΑΙΚΤΩΝ

Σχετικοί Κανονισμοί: 7.4, 7.4.3, 7.5, 23.3.2.3α, 24.3.2.2

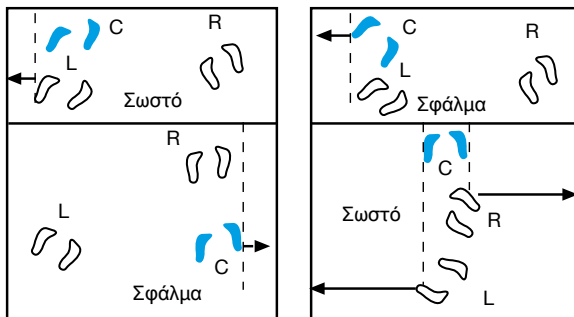
Παράδειγμα Α:

Καθορισμός θέσεων ανάμεσα σε έναν παίκτη της μπροστινής ζώνης και στον αντίστοιχο παίκτη της πίσω ζώνης

Παράδειγμα Β:

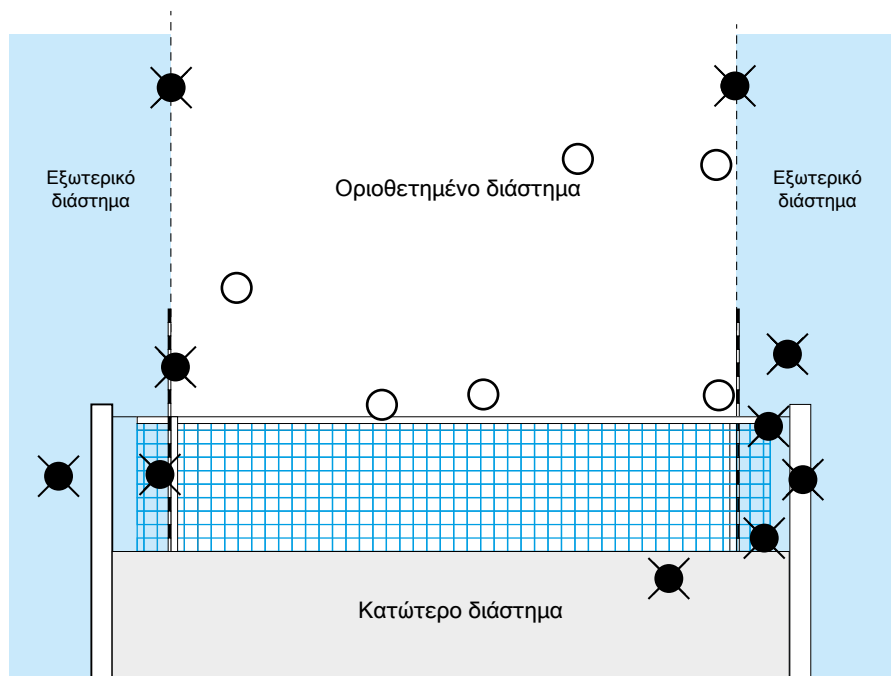
Καθορισμός θέσεων ανάμεσα σε παίκτες της ίδιας ζώνης

C = Παίκτης στο κέντρο
R = Παίκτης δεξιά
L = Παίκτης αριστερά

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5α: Η ΜΠΑΛΑ ΔΙΑΣΧΙΖΕΙ ΤΟ ΚΑΘΕΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΦΙΛΕ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥΣ

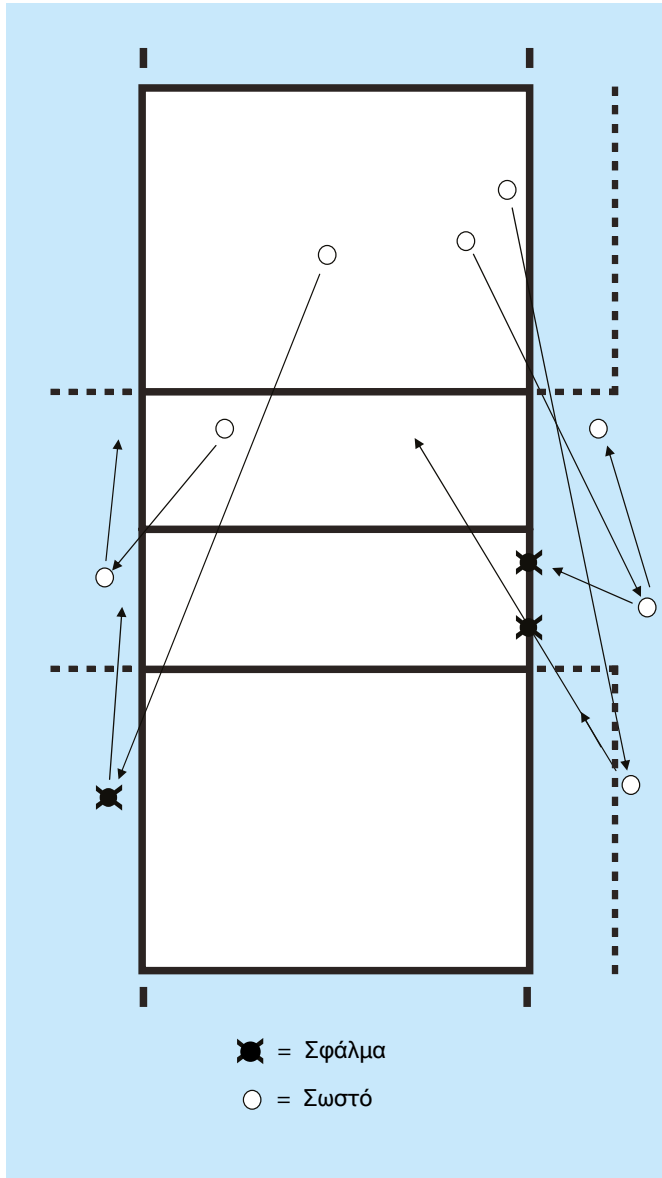
Σχετικοί Κανονισμοί: 2.4, 8.4.3, 8.4.4, 8.4.5, 10.1.1, 10.1.3, 24.3.2.7, 27.2.1.3, 27.2.1.7

- ☒ = Σφάλμα
- = Σωστό πέρασμα

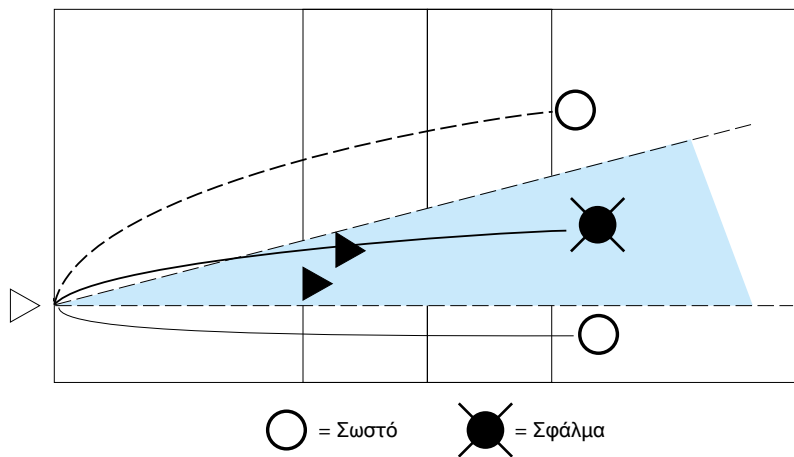
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5β: Η ΜΠΑΛΑ ΔΙΑΣΧΙΖΕΙ ΤΟ ΚΑΘΕΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΦΙΛΕ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΑΛΗ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΖΩΝΗ

Σχετικοί Κανονισμοί: 10.1.2, 10.1.2.2, 24.3.2.7

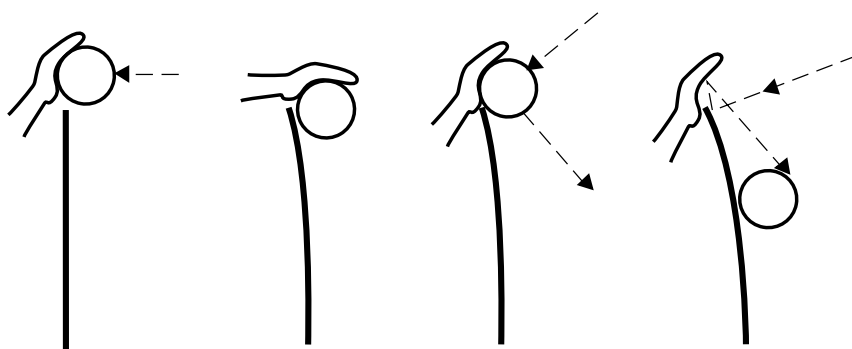
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6: ΟΜΑΔΙΚΟ ΠΡΟΠΕΤΑΣΜΑ

Σχετικοί Κανονισμοί: 12.5, 12.5.2, 23.3.2.3α

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΜΠΛΟΚ

Σχετικός Κανονισμός: 14.1.3

Μπάλα πάνω από το φιλέ

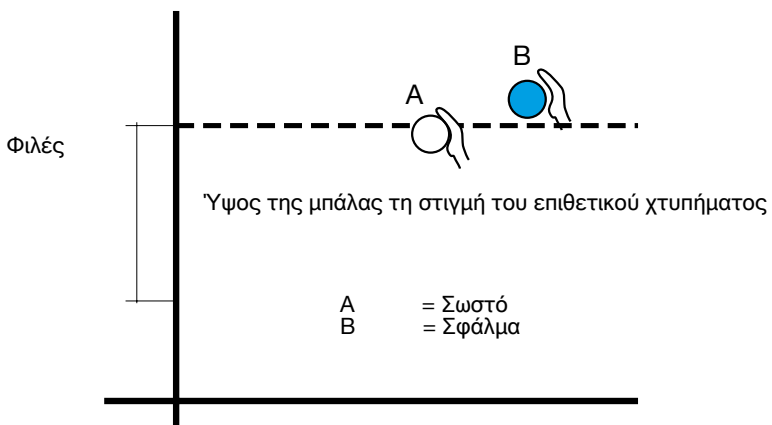
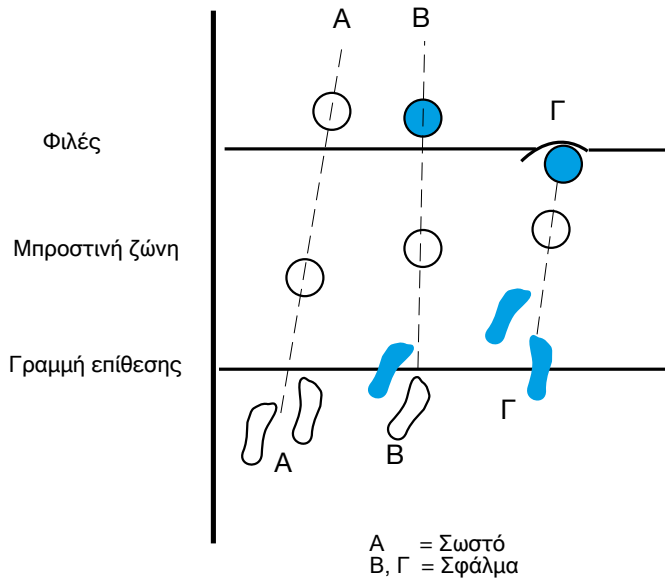
Μπάλα χαμηλότερα
από την κορυφή του φιλέ

Μπάλα αγγίζει το φιλέ

Μπάλα αναπηδάει στο φιλέ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8: ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ ΑΠΟ ΠΑΙΚΤΗ ΤΗΣ ΠΙΣΩ ΖΩΝΗΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 13.2.2, 13.2.3, 23.3.2.3δ, 24.3.2.4

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9: ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΙΜΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 16.2, 21.3, 21.4.2

Σημείωση: Η κίτρινη κάρτα δεν είναι τιμωρία. Οι τιμωρίες φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΙΜΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

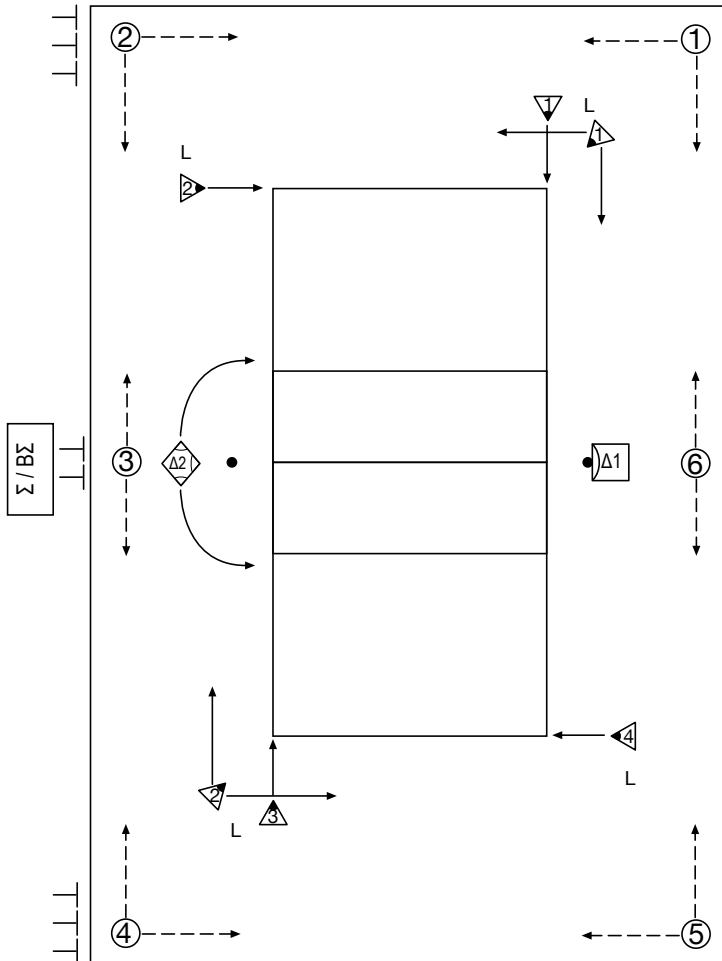
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ:	ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ	ΤΙΜΩΡΙΑ	ΚΑΡΤΕΣ	ΣΥΝΕΠΕΙΑ
ΑΠΡΕΠΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	Πρώτη φορά	Οποιοδήποτε μέλος	Ποινή	Κόκκινη	Πόντος και σερβίς στους αντιπάλους
	Δεύτερη φορά	Ίδιο μέλος	Αποβολή	Κόκκινη και κίτρινη μαζί	Ο παίκτης κάθετα στην περιοχή ποινής για το υπόλοιπο του σετ
	Τρίτη φορά	Ίδιο μέλος	Αποκλεισμός	Κόκκινη και κίτρινη χωριστά	Ο παίκτης εγκαταλείπει την Περιοχή Ελέγχου - Διοργάνωσης για το υπόλοιπο του αγώνα
ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	Πρώτη φορά	Οποιοδήποτε μέλος	Αποβολή	Κόκκινη και κίτρινη μαζί	Ο παίκτης κάθετα στην περιοχή ποινής για το υπόλοιπο του σετ
	Δεύτερη φορά	Ίδιο μέλος	Αποκλεισμός	Κόκκινη και κίτρινη χωριστά	Ο παίκτης εγκαταλείπει την Περιοχή Ελέγχου - Διοργάνωσης για το υπόλοιπο του αγώνα
ΕΠΙΘΕΣΗ	Πρώτη φορά	Ίδιο μέλος	Αποκλεισμός	Κόκκινη και κίτρινη χωριστά	Ο παίκτης εγκαταλείπει την Περιοχή Ελέγχου - Διοργάνωσης για το υπόλοιπο του αγώνα

ΣΥΜΒΟΛΑ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΗΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ:	ΠΑΡΑΒΑΤΗΣ	ΠΡΟΛΗΨΗ ή ΤΙΜΩΡΙΑ	ΚΑΡΤΕΣ	ΣΥΝΕΠΕΙΑ
ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ	Πρώτη φορά	Οποιοδήποτε μέλος	Προειδοποίηση καθυστέρησης	Χειροσήμανση Νο 25 με κίτρινη κάρτα	Πρόληψη – καμία ποινή
	Δεύτερη φορά και επόμενες	Οποιοδήποτε μέλος	Ποινή καθυστέρησης	Χειροσήμανση Νο 25 με κόκκινη κάρτα	Πόντος και σερβίς στους αντιπάλους

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10: ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΟΗΘΩΝ ΤΟΥΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 3.3, 23.1, 24.1, 25.1, 26.1, 27.1

- $\Delta 1$ = Πρώτος διαιτητής
- ◆ $\Delta 2$ = Δεύτερος διαιτητής
- Σ/ΒΣ = Σημειωτής/Βοηθός Σημειωτής
- L $\blacktriangleright$ = Κριτές γραμμών (αριθμοί 1-4 ή 1-2)
- ④ = Επαναφορές μπάλας (αριθμοί 1-6)
- | = Παιδιά για το σκούπισμα

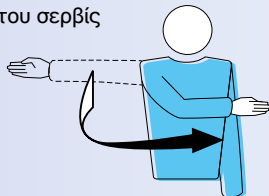
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11: ΕΠΙΣΗΜΗ ΧΕΙΡΟΣΗΜΑΝΣΗ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ

Υπόμνημα: **F** **S** 1ος (F) / 2ος (S) διαιτητής που πρέπει να κάνει το σήμα σύμφωνα με τα καθήκοντά του
F **S** 1ος (F) / 2ος (S) διαιτητής που κάνει το σήμα σε ειδικές περιπτώσεις

1 ΕΓΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΣΕΡΒΙΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 12.3, 22.2.1.1

Κινεί το χέρι για να υποδείξει την κατεύθυνση του σερβίς

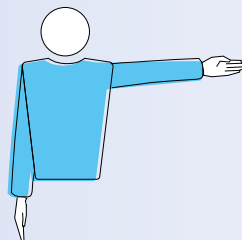

F

2 ΟΜΑΔΑ ΠΟΥ ΘΑ ΣΕΡΒΙΡΕΙ

Σχετικοί Κανονισμοί: 22.2.3.1, 22.2.3.2, 22.2.3.4

Εκτείνει το βραχίονα προς την πλευρά της ομάδας που θα σερβίρει

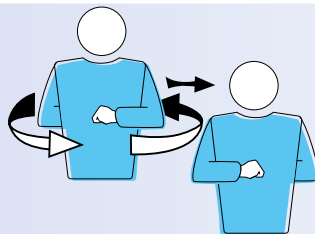

F **S**

3 ΑΛΛΑΓΗ ΓΗΠΕΔΩΝ

Σχετικός Κανονισμός: 18.2

Σηκώνει τα χέρια μπροστά και πίσω και τα περιστρέφει γύρω από το σώμα

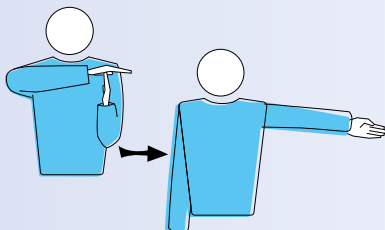

F

4 ΤΑΪΜ-ΑΟΥΤ

Σχετικός Κανονισμός: 15.4.1

Τοποθετεί την παλάμη τους ενός χεριού πάνω από τα δάχτυλα του άλλου κάθετα (σηματίζοντας ένα T) και μετά υποδεικνύει την ομάδα που το αιτήθηκε

F **S**

5 ΑΛΛΑΓΗ ΠΑΙΚΤΗ

Σχετικοί Κανονισμοί: 15.5.1, 15.5.2, 15.8

Κυκλική κίνηση των χεριών το ένα γύρω από το άλλο

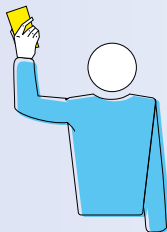

(F) (S)

6α ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Σχετικός Κανονισμός: 21.1, 21.6

Δείχνει κίτρινη κάρτα για προειδοποίηση

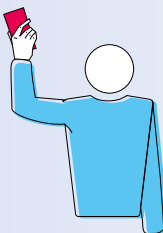

(F)

6β ΠΟΙΝΗ

Σχετικοί Κανονισμοί: 21.3.1, 21.6, 23.3.2.2

Δείχνει κόκκινη κάρτα για ποινή

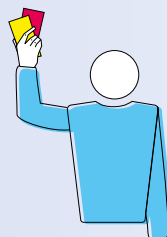

(F)

7 ΑΠΟΒΟΛΗ

Σχετικοί Κανονισμοί: 21.3.2, 21.6, 23.3.2.2

Δείχνει και τις δύο κάρτες μαζί για αποβολή

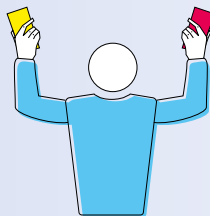

(F)

8 ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 21.3.3, 21.6, 23.3.2.2

Δείχνει κόκκινη και κίτρινη κάρτα χωριστά για αποκλεισμό

F

9 ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΣΕΤ (Ή ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ)

Σχετικοί Κανονισμοί: 6.2, 6.3

Σταυρώνει τα χέρια ανοιχτά μπροστά από το στήθος

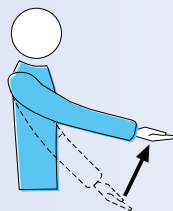

F (S)

10 Η ΜΠΑΛΑ ΔΕΝ ΥΨΩΘΗΚΕ Ή ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΣΕΡΒΙΣ

Σχετικός Κανονισμός: 12.4.1

Υψώνει τον τεντωμένο βραχίονα, η παλάμη στραμμένη προς τα πάνω

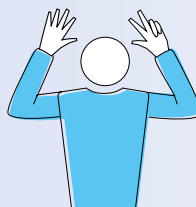

F

11 ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΣΤΟ ΣΕΡΒΙΣ

Σχετικός Κανονισμός: 12.4.4

Υψώνει 8 δάχτυλα ανοιχτά

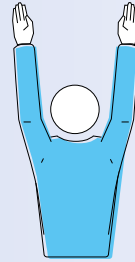

F

12 ΣΦΑΛΜΑ ΣΤΟ ΜΠΛΟΚ Ή ΠΡΟΠΕΤΑΣΜΑ

Σχετικοί Κανονισμοί: 12.5, 12.6.2.3, 14.6.3, 19.3.1.3, 23.3.2.3α,ζ, 24.3.2.4

Υψώνει και τους δύο βραχίονες κάθετα, οι παλάμες κοιτάζουν μπροστά

F S

13 ΛΑΘΟΣ ΘΕΣΕΙΣ Ή ΛΑΘΟΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ

Σχετικοί Κανονισμοί: 7.5, 7.7, 23.3.2.3α, 24.3.2.2

Κάνει μια κυκλική κίνηση με το δείκτη του χεριού

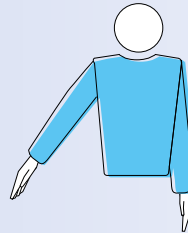

F S

14 ΜΠΑΛΑ "ΜΕΣΑ"

Σχετικός Κανονισμός: 8.3

Δείχνει το δάπεδο με το χέρι και τα δάχτυλα

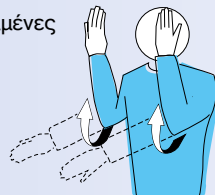

F S

15 ΜΠΑΛΑ "ΕΞΩ"

Σχετικοί Κανονισμοί: 8.4.1, 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 24.3.2.5, 24.3.2.7

Υψώνει τα χέρια κάθετα, οι παλάμες ανοιχτές στραμμένες προς το σώμα

F S

16 "ΠΙΑΣΤΟ"

Σχετικοί Κανονισμοί: 9.2.2, 9.3.3, 23.3.2.3β

Σηκώνει αργά τον πήχη του χεριού, η παλάμη στραμμένη προς τα πάνω

F

17 ΔΙΠΛΗ ΕΠΑΦΗ

Σχετικοί Κανονισμοί: 9.3.4, 23.3.2.3β

Υψώνει δύο δάχτυλα ανοιχτά

F

18 ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΠΑΦΕΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 9.3.1, 23.3.2.3β

Υψώνει τέσσερα δάχτυλα ανοιχτά

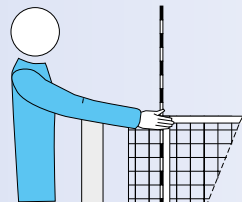

F

19 ΠΑΙΚΤΗΣ ΑΓΓΙΞΕ ΤΟ ΦΙΛΕ - Η ΜΠΑΛΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΕΡΒΙΣ ΔΕΝ ΠΕΡΝΑΕΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΟΡΙΟΘΕΤΗΜΕΝΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Σχετικοί Κανονισμοί: 11.4.4, 12.6.2.1

Δείχνει τη σχετική πλευρά του φιλέ με το αντίστοιχο χέρι

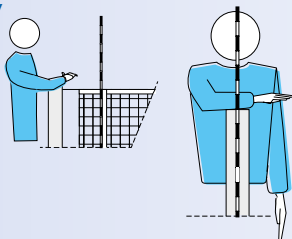

F S

20 ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΦΙΛΕ

Σχετικοί Κανονισμοί: 11.4.1, 13.3.1, 14.3, 14.6.1, 23.3.2.3γ

Τοποθετεί το χέρι πάνω από το φιλέ με την παλάμη στραμμένη προς τα κάτω

F

21 ΣΦΑΛΜΑ ΣΤΟ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΧΤΥΠΗΜΑ

Σχετικοί Κανονισμοί:

- από παίκτη της πίσω ζώνης, από τον Λίμπερο ή στο σερβίς των αντιπάλων: 13.3.3, 13.3.4, 13.3.5, 23.3.2.3δ,ε, 24.3.2.4
- από πάσα με δάχτυλα του Λίμπερο που βρίσκεται στην μπροστινή ζώνη του ή στην προέκτασή της: 13.3.6

Κάνει μια κίνηση προς τα κάτω με τον πήχη του χεριού με το χέρι ανοιχτό

F S

22 ΠΕΡΑΣΜΑ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΠΑΛΟ ΚΥΡΙΩΣ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ

Η ΜΠΑΛΑ ΔΙΑΣΧΙΖΕΙ ΤΟ ΚΑΤΩΤΕΡΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ Ή

Ο ΣΕΡΒΕΡ ΠΑΤΑΕΙ ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ (ΤΕΛΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ) Ή

Ο ΠΑΙΚΤΗΣ ΠΑΤΑΕΙ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΓΗΠΕΔΟ ΤΟΥ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΕΡΒΙΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 8.4.5, 11.2.2, 12.4.3, 23.3.2.3α,στ, 24.3.2.1

Δείχνει την κεντρική γραμμή ή τη σχετική γραμμή

F S

23 ΔΙΠΛΟ ΣΦΑΛΜΑ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Σχετικοί Κανονισμοί: 6.1.2.2, 17.2, 22.2.3.4

Υψώνει και τους δύο αντίχειρες κάθετα

F

24 ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΗΝ ΜΠΑΛΑ

Σχετικοί Κανονισμοί: 23.3.2.3β, 24.2.2

Τρίβει τα κάθετα δάχτυλα του ενός χεριού με την παλάμη του άλλου

F

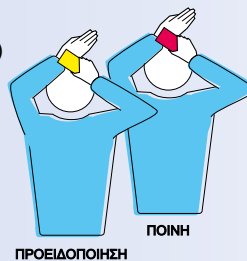

25 ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ / ΠΟΙΝΗ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 15.11.3, 16.2.2, 16.2.3, 23.3.2.2

Καλύπτει τον καρπό με κίτρινη κάρτα (προειδοποίηση)
και με κόκκινη κάρτα (ποινή)

F

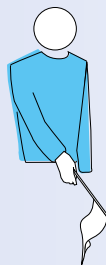

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12: ΕΠΙΣΗΜΑ ΣΗΜΑΤΑ ΚΡΙΤΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ

1 ΜΠΑΛΑ "ΜΕΣΑ"

Σχετικός Κανονισμός: 8.3, 27.2.1.1

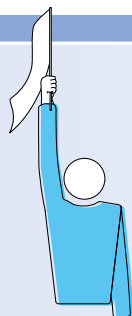
Δείχνει με τη σημαία προς τα κάτω

2 ΜΠΑΛΑ "ΕΞΩ"

Σχετικοί Κανονισμοί: 8.4.1, 27.2.1.1

Υψώνει τη σημαία κάθετα

3 ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΗΝ ΜΠΑΛΑ

Σχετικός Κανονισμός: 27.2.1.2

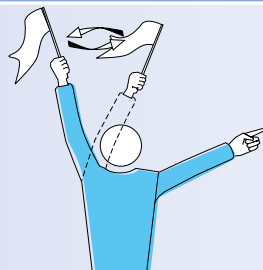
Υψώνει τη σημαία και αγγίζει την κορυφή της με την παλάμη του άλλου χεριού

4 ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΣΤΟ ΟΡΙΟΘΕΤΗΜΕΝΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ, ΜΠΑΛΑ ΣΕ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ Ή ΣΦΑΛΜΑ ΠΟΔΩΝ ΑΠΟ ΚΑΠΟΙΟΝ ΠΛΑΙΚΤΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΣΕΡΒΙΣ

Σχετικοί Κανονισμοί: 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 12.4.3, 27.2.1.3, 27.2.1.4, 27.2.1.6, 27.2.1.7

Κουνάει τη σημαία πάνω από το κεφάλι και δείχνει την αντένα ή την αντίστοιχη γραμμή

5 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΥΠΟΔΕΙΞΗ

Υψώνει και σταυρώνει και τα δύο χέρια μπροστά από το στήθος

ΜΕΡΟΣ 3
ΟΡΙΣΜΟΙ

ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΓΩΝΑ

Η Περιοχή Ελέγχου Αγώνα είναι ένας διάδρομος γύρω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο και την ελεύθερη ζώνη που περιλαμβάνει όλους τους χώρους μέχρι τα εξωτερικά εμπόδια ή τις μπάρες που οριοθετούν την εξέδρα. Βλ. διάγραμμα 1α.

ΖΩΝΕΣ

Οι ζώνες είναι τομείς μέσα στον αγωνιστικό χώρο (δηλαδή τον κυρίως αγωνιστικό χώρο και την ελεύθερη ζώνη), οι οποίες ορίζονται για έναν συγκεκριμένο σκοπό (ή με συγκεκριμένους περιορισμούς) στο κείμενο των κανονισμών. Αυτές είναι: Η Μπροστινή Ζώνη, η Ζώνη Σερβίς, η Ζώνη Αλλαγής, η Ελεύθερη Ζώνη, η Πίσω Ζώνη και η Ζώνη Αντικατάστασης Λίμπερο.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Οι περιοχές είναι τμήματα του δαπέδου ΕΞΩ ΑΠΟ την ελεύθερη ζώνη, οι οποίες ορίζονται από τους κανονισμούς, για να εξυπηρετούν μια συγκεκριμένη λειτουργία. Αυτές είναι: η περιοχή προθέρμανσης και η περιοχή ποινής.

ΚΑΤΩΤΕΡΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Αυτό είναι το διάστημα που ορίζεται στο ανώτερο μέρος του από το κάτω μέρος του φιλέ και το σκοινί που το ενώνει με τους στυλοβάτες, στα πλάγια από τους στυλοβάτες και στο κατώτερο μέρος του από το δάπεδο του αγωνιστικού χώρου.

ΟΡΙΟΘΕΤΗΜΕΝΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Το οριοθετημένο διάστημα ορίζεται από:

- Την οριζόντια ταινία στο πάνω μέρος του φιλέ,
- Τις αντένες και την προέκτασή τους,
- Την οροφή.

Η μπάλα πρέπει να περάσει προς τον ΚΥΡΙΩΣ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΧΩΡΟ των αντιπάλων μέσα από το οριοθετημένο διάστημα.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Το εξωτερικό διάστημα είναι το κάθετο επίπεδο του φιλέ, έξω από το οριοθετημένο και το κατώτερο διάστημα.

ΖΩΝΗ ΑΛΛΑΓΗΣ

Είναι το μέρος της ελεύθερης ζώνης, στο οποίο γίνονται οι αλλαγές παικτών.

ΕΚΤΟΣ ΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ FIVB

Αυτή η δήλωση αναγνωρίζει ότι, ενώ υπάρχουν ρυθμίσεις στα πρότυπα και εξειδίκευση σχετικά με τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις, σε κάποιες περιπτώσεις είναι δυνατό να γίνουν ειδικές ρυθμίσεις από την FIVB, προκειμένου να προαχθεί το άθλημα του βόλεϊ ή να ελεγχθούν νέες συνθήκες.

ΠΡΟΤΥΠΑ FIVB

Οι τεχνικές προδιαγραφές ή όρια που τίθενται από την FIVB στους κατασκευαστές του εξοπλισμού.

ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΙΝΗΣ

Σε κάθε μισό της περιοχής ελέγχου αγώνα υπάρχει μία Περιοχή Ποινής που τοποθετείται πίσω από την προέκταση της τελικής γραμμής, έξω από την ελεύθερη ζώνη, η οποία πρέπει να είναι το λιγότερο 1,5 μ. πίσω από την πίσω άκρη του πάγκου.

ΣΦΑΛΜΑ

- Μια ενέργεια παιχνιδιού αντίθετη με τους κανονισμούς.
- Μια παράβαση των κανονισμών με άλλο τρόπο και όχι με ενέργεια παιχνιδιού.

ΠΑΙΞΙΜΟ ΤΗΣ ΜΠΑΛΑΣ ΜΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ

Το παίξιμο της μπάλας με τα χέρια σημαίνει την αναπήδηση της μπάλας (συνήθως σαν προετοιμασία για το πέταγμα της και το σερβίς). Άλλες παρόμοιες κινήσεις προετοιμασίας για το σερβίς θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν (ανάμεσα στα άλλα) τη μετακίνηση της μπάλας από χέρι σε χέρι.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΤΑΪΜ-ΑΟΥΤ

Αυτό το ειδικό υποχρεωτικό τάιμ-άουτ, που χρησιμοποιείται επιπλέον των κανονικών, έχει σκοπό να δώσει την ευκαιρία για την προαγωγή του βόλεϊ, την ανάλυση του αγώνα και για περισσότερες διαφημίσεις. Τα Τεχνικά Τάιμ-Αουτ είναι υποχρεωτικά για FIVB, Παγκόσμιες και Επίσημες Διοργανώσεις.

ΕΠΑΝΑΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΜΠΑΛΑΣ

Αυτοί είναι πρόσωπα που έχουν την αποστολή να διατηρούν τη ροή του αγώνα με το να δίνουν την μπάλα στον παίκτη που σερβίρει ανάμεσα στις φάσεις.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΟΝΤΩΝ

Αυτό είναι το σύστημα, όπου μια ομάδα κερδίζει έναν πόντο, όταν κερδίζει μία φάση.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

Ο χρόνος ανάμεσα στα σετ. Η αλλαγή των γηπέδων στο 5^ο (αποφασιστικό) σετ δεν θεωρείται διάλειμμα.

ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

Είναι η ενέργεια, όπου ένας Λίμπερο αδυνατεί να συνεχίσει τον αγώνα ή δηλώνεται από την ομάδα του «ανίκανος να αγωνιστεί» και παίρνει το ρόλο του Λίμπερο οποιοσδήποτε παίκτης (εκτός από τον αντικαταστημένο κανονικό παίκτη) που δεν βρίσκεται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο τη στιγμή του επαναπροσδιορισμού.

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Είναι η ενέργεια, όπου ένας κανονικός παίκτης βγαίνει από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο και ένας από τους Λίμπερο (αν η ομάδα έχει παραπάνω από έναν) παίρνει τη θέση του. Ως αντικατάσταση θεωρείται και η εναλλαγή των Λίμπερο μεταξύ τους. Στη συνέχεια ο κανονικός παίκτης επιτρέπεται να αντικαταστήσει οποιοδήποτε από τους Λίμπερο. Πρέπει να μεσολαβήσει μία ολοκληρωμένη φάση ανάμεσα στις αντικαταστάσεις όπου εμπλέκεται Λίμπερο.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Είναι οποιαδήποτε ενέργεια δημιουργεί πλεονέκτημα έναντι της αντίπαλης ομάδας ή οποιαδήποτε ενέργεια παρεμποδίζει έναν αντίπαλο από το να παίξει την μπάλα.

O-2bis

Μια επίσημη φόρμα της FIVB στην οποία καταγράφονται οι παίκτες και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Πρέπει να παρουσιαστεί κατά τη διάρκεια του Προκαταρκτικού Ελέγχου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Είναι ένα αντικείμενο ή ένα πρόσωπο που βρίσκεται έξω από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο ή κοντά στο όριο του ελεύθερου αγωνιστικού διαστήματος και παρεμβάλλει εμπόδιο στην τροχιά της μπάλας. Για παράδειγμα: τα φώτα της οροφής, η σκάλα του διαιτητή, ο εξοπλισμός της τηλεόρασης, το τραπέζι της γραμματείας και οι στυλοβάτες. Στα εξωτερικά αντικείμενα δεν περιλαμβάνονται οι αντένες, καθώς θεωρούνται μέρος του φιλέ.

ΑΛΛΑΓΗ

Είναι η ενέργεια όπου ένας κανονικός παίκτης βγαίνει από τον κυρίως αγωνιστικό χώρο και ένας άλλος κανονικός παίκτης παίρνει τη θέση του.

Επιτρεπόμενοι επαναπροσδιορισμοί για ομάδα με 2 Λίμπερο (Κανονισμοί 2013-16)

Επεξήγηση στηλών:

Λίμπερο 1: κατάσταση ενός από τους Λίμπερο

Λίμπερο 2: κατάσταση του μόνου διαθέσιμου Λίμπερο αργότερα στον αγώνα

"Τραυματισμός" σημαίνει ότι ο Λίμπερο είναι αδύνατο να αγωνιστεί για το υπόλοιπο του αγώνα

Αρχές/κανόνες που λαμβάνουμε υπόψη για να κρίνουμε την κανονικότητα ενός επαναπροσδιορισμού:

- Ο Λίμπερο είναι προαιρετικός, όχι υποχρεωτικός.
- Πόσοι Λίμπερο είναι διαθέσιμοι να αγωνιστούν τη στιγμή του αιτήματος για επαναπροσδιορισμό.

Λίμπερο 1	Λίμπερο 2	δικαίωμα επαναπροσδιορισμού	Παρατηρήσεις (αν η ομάδα έκανε χρήση δικαιώματος επαναπροσδιορισμού για τον <u>Λίμπερο 2</u>)
τραυματισμός (αδύνατο να παίξει)	τραυματισμός (αδύνατο να παίξει)	ναι	Η ομάδα μένει με έναν Λίμπερο
αποβολή	τραυματισμός (αδύνατο να παίξει)	ναι	Από την έναρξη του επόμενου σετ, η ομάδα θα έχει πάλι 2 Λίμπερο
αποκλεισμός	τραυματισμός (αδύνατο να παίξει)	ναι	Η ομάδα μένει με έναν Λίμπερο
τραυματισμός (αδύνατο να παίξει)	αποβολή	ναι	Ο Λίμπερο 2 επαναπροσδιορίστηκε, συνεπώς χάνει το δικαίωμα να επιστρέψει στον αγώνα
αποβολή	αποβολή	ναι	Ο Λίμπερο 2 επαναπροσδιορίστηκε, άρα χάνει το δικαίωμα να επιστρέψει στον αγώνα, αλλά από το επόμενο σετ η ομάδα θα έχει πάλι δύο Λίμπερο
αποκλεισμός	αποβολή	ναι	Ο Λίμπερο 2 επαναπροσδιορίστηκε, συνεπώς χάνει το δικαίωμα να επιστρέψει στον αγώνα
τραυματισμός (αδύνατο να παίξει)	αποκλεισμός	ναι	Η ομάδα μένει με έναν Λίμπερο
αποβολή	αποκλεισμός	ναι	Από την έναρξη του επόμενου σετ, η ομάδα θα έχει πάλι 2 Λίμπερο
αποκλεισμός	αποκλεισμός	ναι	Η ομάδα μένει με έναν Λίμπερο
τραυματισμός (αδύνατο να παίξει)	κακή απόδοση	ναι	ο προπονητής επιτρέπεται να βελτιώσει την απόδοση της ομάδας χρησιμοποιώντας έναν άλλο Λίμπερο
αποβολή	κακή απόδοση	ναι	από την έναρξη του επόμενου σετ, η ομάδα θα έχει πάλι 2 Λίμπερο
αποκλεισμός	κακή απόδοση	ναι	ο προπονητής επιτρέπεται να βελτιώσει την απόδοση της ομάδας χρησιμοποιώντας έναν άλλο Λίμπερο

ΕΠΙΣΗΜΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΑΓΩΝΩΝ

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΣΗΜΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ CEV

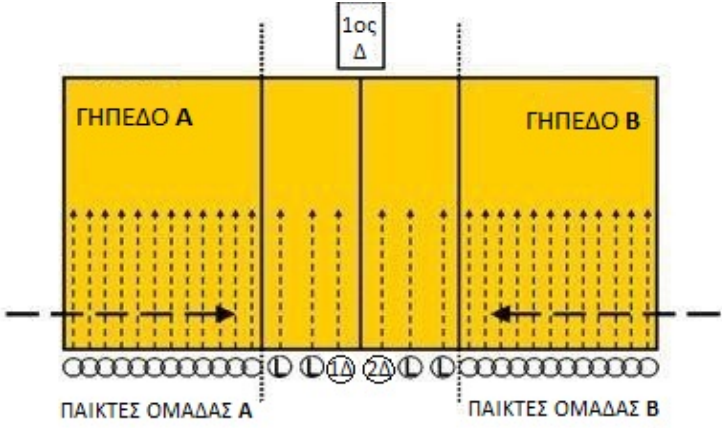
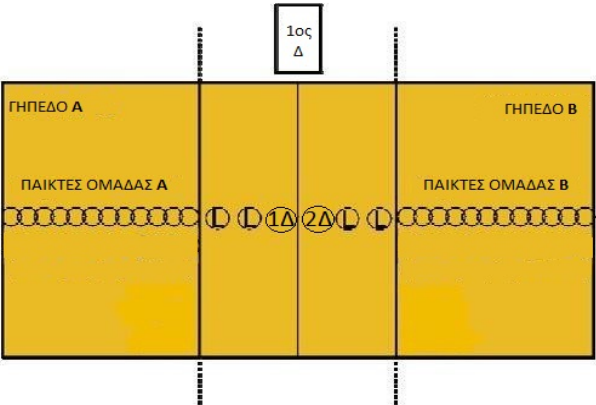
Σεπτέμβριος 2015

1. ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΣΦΥΡΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΕΡΒΙΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Χρόνος	Περιγραφή	Ενέργειες διαιτητών	Ενέργεια ομάδας
Μέχρι 16' πριν από το πρώτο σερβίς			<ul style="list-style-type: none"> Ανεπίσημη προθέρμανση με/χωρίς μπάλες.
16' πριν από το πρώτο σερβίς		<ul style="list-style-type: none"> Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει ώστε οι ομάδες να πάνε στους πάγκους τους. Οι δύο διαιτητές ελέγχουν το ύψος και το τέντωμα του φιλέ, καθώς και τη θέση των αντενών και των πλάγιων ταινιών. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι ομάδες πηγαίνουν στους πάγκους τους.
15' πριν από το πρώτο σερβίς	Κλήρωση	<ul style="list-style-type: none"> Οι δύο διαιτητές πηγαίνουν στο χώρο μπροστά από το τραπέζι του σημειωτή. Γίνεται η κλήρωση και στη συνέχεια ο 1^{ος} διαιτητής ενημερώνει το σημειωτή για το αποτέλεσμα της κλήρωσης. 	<ul style="list-style-type: none"> Οι δύο αρχηγοί ομάδων πηγαίνουν στο χώρο μπροστά από το τραπέζι του σημειωτή. Μετά την κλήρωση, οι αρχηγοί των ομάδων και οι προπονητές υπογράφουν στο φύλλο αγώνα. Τα υπόλοιπα μέλη των ομάδων πηγαίνουν στους πάγκους τους. Οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός τοποθετείται πίσω από τους πάγκους.
14' πριν από το πρώτο σερβίς	Επίσημη προθέρμανση στο φιλέ	<ul style="list-style-type: none"> Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει την έναρξη της επίσημης προθέρμανσης στο φιλέ για τις δύο ομάδες (5 λεπτά χωριστά για κάθε ομάδα ή 10 λεπτά μαζί). Κατά τη διάρκεια της επίσημης προθέρμανσης οι διαιτητές ελέγχουν τις μπάλες του αγώνα, τις πινακίδες αλλαγών και όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για τον αγώνα (φύλλο αγώνα, κόρνα κτλ.). Οι διαιτητές δίνουν τις απαραίτητες οδηγίες στο σημειωτή, στους κριτές γραμμών, στους επαναφορείς της μπάλας, στα παιδιά για το σκούπισμα κτλ. Επίσης ελέγχουν τον αναπληρωματικό εξοπλισμό. 	<ul style="list-style-type: none"> Και οι δύο ομάδες Α και Β αρχίζουν την προθέρμανση στο φιλέ. Οι παίκτες φορούν την επίσημη στολή όπως θα αγωνιστούν.

<p>12’ πριν από το πρώτο σερβίς</p>	<p>Αρχικές περιστροφές (χαρτάκια θέσεων)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ο προπονητής κάθε ομάδας δίνει το χαρτάκι θέσεων στο 2^ο διαιτητή ο οποίος το δίνει στο σημειωτή. • Ο σημειωτής καταγράφει στο φύλλο αγώνα τα 6 νούμερα των παικτών της αρχικής παράταξης κάθε ομάδας. • Ο 2^{ος} διαιτητής ελέγχει αν ο σημειωτής έχει καταγράψει τον/τους παίκτης/παίκτες Λίμπερο κάθε ομάδας (αν υπάρχουν). 	<ul style="list-style-type: none"> • Και οι δύο προπονητές δίνουν το χαρτάκι θέσεων για το πρώτο σετ στο 2^ο διαιτητή.
<p>4’ πριν από το πρώτο σερβίς</p>	<p>Τέλος της επίσημης προθέρμανσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει τη λήξη της επίσημης προθέρμανσης των ομάδων. • Οι διαιτητές παίρνουν άδεια από τον Κομισάριο (όπου υπάρχει) για να αρχίσουν τον αγώνα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι παίκτες επιστρέφουν στους πάγκους τους. • Αν οι παίκτες χρειάζεται να αλλάξουν τις φανέλες τους, πρέπει να εγκαταλείψουν τον αγωνιστικό χώρο και να επιστρέψουν με ελάχιστη ή καθόλου καθυστέρηση. • Όλα τα μέλη των ομάδων πρέπει να φορούν τις εμφανίσεις τους και να κάθονται στον πάγκο τους.

<p>3'30'' πριν από το πρώτο σερβίς</p>	<p>Διαιτητές, κριτές γραμμών και ομάδες ετοιμάζονται να εισέλθουν στον κυρίως αγωνιστικό χώρο. Ο 1^{ος} διαιτητής στην πλευρά της ομάδας Α.</p>	 <p>Δ: Διαιτητές, L: Κριτές γραμμών</p>
	<p>Διαιτητές, κριτές γραμμών και ομάδες εισέρχονται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει, οι παίκτες κάθε ομάδας μαζί με τους διαιτητές και τους κριτές γραμμών εισέρχονται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο, στοιχιζόμενοι κάθετα στο κέντρο, κοιτώντας προς το τραπέζι του σημειωτή (ο Λίμπερο μετά τον αρχηγό, ο 2^{ος} Λίμπερο στο τέλος).
<p>3' πριν από το πρώτο σερβίς</p>	<p>Αναγγελία του αγώνα</p>	<ul style="list-style-type: none"> Με το σφύριγμα του 1^{ου} διαιτητή, οι δύο διαιτητές και οι κριτές γραμμών πηγαίνουν στο κέντρο του γηπέδου, κάθετα και κοντά στο φιλέ, κοιτώντας προς το τραπέζι του σημειωτή ή την κεντρική κάμερα της τηλεόρασης. Ο εκφωνητής αναγγέλλει τον αγώνα. Μετά την αναγγελία του αγώνα, ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει και οι παίκτες των δύο ομάδων ανταλλάσσουν χειραψία. Οι διαιτητές επιστρέφουν στο τραπέζι του σημειωτή. <ul style="list-style-type: none"> Με το σφύριγμα του 1^{ου} διαιτητή, οι παίκτες κάθε ομάδας εισέρχονται στο γήπεδο, στοιχιζόμενοι κάθετα στο κέντρο, κοιτώντας προς το τραπέζι του σημειωτή ή την κεντρική κάμερα της τηλεόρασης. Οι παίκτες των δύο ομάδων ανταλλάσσουν χειραψία και επιστρέφουν στους πάγκους τους. Ο προπονητής, ο βοηθός προπονητής, τα μέλη του πάγκου, οι αρχικοί 6 παίκτες και ο αρχικός Λίμπερο κάθονται στον πάγκο για την ατομική παρουσίαση, ενώ οι αναπληρωματικοί μπορούν να παραμείνουν κοντά στον πάγκο ή να πάνε στην περιοχή προθέρμανσης.

<p>2'30'' πριν από το πρώτο σερβίς</p> <p><i>(αν υπάρχει επίσημη παρουσίαση)</i></p>	<p>Σάλπισμα έναρξης.</p> <p>Παρουσίαση των διαιτητών του αγώνα.</p> <p>Ακολουθεί η παρουσίαση των αρχικών εξάδων, των αρχικών Λίμπερο και των προπονητών.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι δύο διαιτητές βηματίζουν προς το κέντρο του γηπέδου, κοντά στο φιλέ, κοιτώντας προς το τραπέζι του σημειωτή και, αφού παρουσιάζονται από τον εκφωνητή, ο 1^{ος} διαιτητής πηγαίνει στη θέση του και ο 2^{ος} διαιτητής στέκεται στο χώρο μπροστά από το τραπέζι του σημειωτή. • Ο εκφωνητής αναγγέλλει το όνομα και τον αριθμό όλων των αρχικών παικτών και των αρχικών Λίμπερο και το όνομα των προπονητών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μετά από ένα δεύτερο σάλπισμα, κάθε αρχικός παίκτης και ο Λίμπερο της ομάδας που έχει το πρώτο σερβίς μπαίνει στον κυρίως αγωνιστικό χώρο, χαιρετώντας όταν ανακοινώνεται το όνομά του. Ο προπονητής σηκώνεται και υψώνει το χέρι του όταν ανακοινώνεται το όνομά του. • Ακολουθεί η ανακοίνωση της ομάδας που έχει την υποδοχή κατά τον ίδιο τρόπο. • Οι υπόλοιποι παίκτες θα παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια του αγώνα, όταν θα εισέρχονται ως αλλαγές.
<p>Αμέσως μετά την ανακοίνωση των παικτών, των Λίμπερο και των προπονητών</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Ο 2^{ος} διαιτητής δίνει δύο μπάλες στους επαναφορείς. • Ελέγχει τις θέσεις των παικτών με βάση το χαρτάκι θέσεων. • Ρωτάει το σημειωτή αν έχει τελειώσει κι αυτός τον έλεγχο και είναι έτοιμος για την έναρξη. • Ο 2^{ος} διαιτητής δίνει την μπάλα στον παίκτη που θα σερβίρει. 	
<p>0'00'' πριν από το πρώτο σερβίς</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Ο 2^{ος} διαιτητής, χρησιμοποιώντας επίσημη χειροσήμανση, δείχνει στον 1^ο διαιτητή ότι οι ομάδες είναι έτοιμες για την έναρξη. Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει στην καθορισμένη ώρα δίνοντας έγκριση για το πρώτο σερβίς. 	

Σημείωση: Αν δεν υπάρχουν εξέδρες θεατών πίσω από την πλευρά του σημειωτή ή αν δεν υπάρχει τηλεοπτική κάλυψη του αγώνα, τότε η παράταξη στο κέντρο του γηπέδου γίνεται με πρόσωπο προς την εξέδρα των θεατών που βρίσκεται πίσω από τη σκάλα του 1^{ου} διαιτητή.

2. ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

• ΔΙΑΛΕΙΜΜΑΤΑ (Καν. 18):

- Ομάδες:
  - Στο τέλος κάθε σετ, οι 6 παίκτες κάθε ομάδας, που βρίσκονται στον κυρίως αγωνιστικό χώρο εκείνη την ώρα, παρατάσσονται στην τελική γραμμή της πλευράς τους.
  - Με το σφύριγμα και τη χειροσήμανση του 1^{ου} διαιτητή, οι ομάδες αλλάζουν πλευρές (Καν. 18.2.1). Μόλις οι παίκτες περνούν από τους στυλοβάτες, πηγαίνουν απ' ευθείας στον πάγκο τους.
- Σημειωτής:
  - Μόλις ένας από τους διαιτητές σφυρίζει για να λήξει η τελευταία φάση του σετ, ο σημειωτής αρχίζει τη χρονομέτρηση του διαλείμματος.
  - Στα 2'30'', ο 2^{ος} διαιτητής σφυρίζει ή ο σημειωτής πατάει την κόρνα.
- Οι ομάδες στα 2'30'':
  - Με το σφύριγμα του 2^{ου} διαιτητή, οι 6 παίκτες που έχουν δηλωθεί στο χαρτάκι θέσεων μπαίνουν απ' ευθείας στον κυρίως αγωνιστικό χώρο.
- Οι διαιτητές στα 2'30'':
  - Ο 2^{ος} διαιτητής ελέγχει τις αρχικές θέσεις των παικτών, συγκρίνοντάς τες με αυτές που έχουν δηλωθεί στο χαρτάκι θέσεων.
  - Ο επαφορέας της μπάλας θα δώσει την μπάλα στον παίκτη που θα σερβίρει. Στην έναρξη του 1^{ου} και του 5^{ου} σετ, την μπάλα στον παίκτη που θα σερβίρει τη δίνει ο 2^{ος} διαιτητής.
- Οι διαιτητές στα 3'00'':
  - Ο 1^{ος} διαιτητής σφυρίζει για να εκτελεστεί το σερβίς.

• ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΟΥ [5^{ου}] ΣΕΤ

- Ομάδες:
  - Στο τέλος του 4^{ου} σετ, οι 6 παίκτες κάθε ομάδας παρατάσσονται στην τελική γραμμή της πλευράς τους. Με το σήμα του 1^{ου} διαιτητή, οι ομάδες πηγαίνουν απ' ευθείας στους πάγκους τους.
  - Οι αρχηγοί των ομάδων πηγαίνουν μπροστά στο τραπέζι του σημειωτή για την κλήρωση.
- Διαιτητές:
  - Στο τέλος του 4^{ου} σετ, οι διαιτητές πηγαίνουν μπροστά στο τραπέζι του σημειωτή για να κάνουν την κλήρωση.

3. ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

➤ Ομάδες:

- Στο τέλος του αγώνα, οι 6 παίκτες κάθε ομάδας πηγαίνουν στην τελική γραμμή της πλευράς τους.
- Με το σήμα του 1^{ου} διαιτητή, οι δύο ομάδες ανταλλάσσουν χειραψία κοντά στο φιλέ.
- Οι παίκτες κατευθύνονται προς τους πάγκους τους.

➤ Διαιτητές:

- Οι δύο διαιτητές στέκονται στην πλάγια γραμμή κοντά στο φιλέ στην πλευρά της σκάλας του 1^{ου} διαιτητή. Αφού ανταλλάξουν χειραψία με τους παίκτες, πηγαίνουν στο τραπέζι του σημειωτή για να ολοκληρώσουν τα διαδικαστικά τους καθήκοντα.
- Παρατήρηση:
  - Η δουλειά των διαιτητών δεν ολοκληρώθηκε! Πρέπει να παρακολουθούν τη συμπεριφορά των ομάδων μετά το τελευταίο σφύριγμα του αγώνα, για να σιγουρευτούν ότι όλοι οι συμμετέχοντες έχουν αθλητική συμπεριφορά, μέχρι την ώρα που όλοι οι συμμετέχοντες θα φύγουν από τον αγωνιστικό χώρο και την περιοχή ελέγχου.
  - Κάθε αντιαθλητική συμπεριφορά μετά το τελευταίο σφύριγμα πρέπει να αναφέρεται στον Κομισάριο ή στο Γυμνασάρχο του αγώνα (αν υπάρχουν) και να σημειώνεται στις «ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ» του φύλλου αγώνα. Αν χρειαστεί, μια ειδική αναφορά πρέπει να γίνει και από τους δύο διαιτητές και να σταλεί στη διοργανώτρια αρχή εντός 24 ωρών από το συμβάν.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΡΑΦΩ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΜΗΔΕΝΙΣΜΟΣ

Μετά την παρέλευση 15' από την προγραμματισμένη έναρξη του αγώνα στο γήπεδο _____ (*) η ομάδα _____. Ως εκ τούτου η ομάδα _____ μηδενίζεται και ο αγώνας κατακυρώνεται με 3-0 σετ και 75-0 πόντους, υπέρ της ομάδας _____. Το φύλλο κλείνεται ώρα _____ [προσθέτουμε 16' από την προγραμματισμένη ώρα έναρξης].

*1^η περίπτωση: δεν προσήλθε

2^η περίπτωση: δεν παρουσίασε τα δελτία

3^η περίπτωση: δεν παρουσίασε θεωρημένα από γιατρό τα δελτία

4^η περίπτωση: παρουσίασε 5 (4, 3, κτλ.) παίκτες/παίκτριες

ΑΝΑΒΟΛΗ

1). Ο αγώνας αναβάλλεται λόγω ακαταλληλότητας του γηπέδου (στάζουν νερά από την οροφή του γηπέδου λόγω νεροποντής ή ύπαρξη υγρασίας στον αγωνιστικό χώρο) με πιθανότητα τραυματισμού των συμμετεχόντων.

2). Μετά την παρέλευση 30' από την προγραμματισμένη έναρξη του αγώνα, στο γήπεδο δεν παρουσιάστηκαν _____ (*)

*ο Α' ή/και ο Β' διαιτητής ή ο σημειωτής

ΔΙΑΚΟΠΗ

Κατά τη διάρκεια του _____ σετ και ενώ το σκορ ήταν (____-____) υπέρ της ομάδας (Α ή Β) και τα σετ (____-____) υπέρ της ομάδας (Α ή Β), ο αγώνας διακόπτεται οριστικά λόγω _____ (*).

1^η περίπτωση: διακοπής ρεύματος από την οποία πέρασαν ____ λεπτά [πόση ώρα πέρασε] χωρίς να επανέλθει

2^η περίπτωση: ακαταλληλότητας του γηπέδου (στάζουν νερά από την οροφή του γηπέδου λόγω νεροποντής ή ύπαρξη υγρασίας στον αγωνιστικό χώρο)

3^η περίπτωση: καταστροφής βασικού εξοπλισμού (σκίστηκε ο φιλές, έσπασαν οι αντένες, κτλ.)

ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΛΛΑΓΗ ΠΑΙΚΤΗ

Στο _____ σετ και σκορ ____-____ υπέρ της _____ ομάδας (Α ή Β), ο παίκτης No _____ (& όνομα παίκτη) της _____ ομάδας (Α ή Β) έγινε κατ' εξαίρεση αλλαγή με τον παίκτη No _____ (& όνομα παίκτη).

ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΛΙΜΠΕΡΟ

Στο _____ σετ και σκορ ____-____ υπέρ της _____ ομάδας (Α ή Β), ο παίκτης No _____ (& όνομα παίκτη) της _____ ομάδας (Α ή Β) επαναπροσδιορίστηκε ως νέος Λίμπερο στη θέση του Λίμπερο No _____ (& όνομα παίκτη).

